

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ABD
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

NECATİ TOSUNER'İN ROMANLARI ÜZERİNE BİR
İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Dilan GÜLAÇAR

DANIŞMAN

Prof. Dr. Abdulmecit CANATAK

VAN-2019

**Bu araştırma Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma
Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından SYL-2019-7687 No'lu
Proje ile desteklenmiştir.**

KABUL VE ONAY SAYFASI

Dilan GÜLAÇAR (ÖZKAPLAN) tarafından hazırlanan " Necati Tosuner'in Romanları Üzerine Bir İnceleme " adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan (Danışman): Doç.Dr. A. Mecit CANATAK
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Üye: Doç.Dr. Tahir ZORKUL
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Üye: Dr. Öğr.Üyesi M. Bakır ŞENGÜL
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Bitlis Eren Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Yedek Üye: Dr. Öğr.Üyesi Arif ERZEN
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Yedek Üye: Dr. Öğr. Üyesi Servet ŞENGÜL
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Muş Alparslan Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Tez Savunma Tarihi:

12 / 06 / 2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum.

12.06.2019 / 19.06.2019

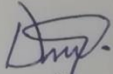
Doç. Dr. Bekir KOÇLAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN SAYFASI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 27/05/2019

Dilan GÜLAÇAR

(Yüksek Lisans Tezi)

Dilan GÜLAÇAR

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Haziran, 2019

NECATİ TOSUNER'İN ROMANLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

ÖZET

1960 sonrası Türk öykücülüğünün önemli isimleri arasında yer alan Necati Tosuner roman türünde de özgün kimliğini yansıtan eserlere imza atar. Yazarın yayımlanmış yedi romanı ile birlikte beş çocuk hikâyesi ve bir deneme kitabı bulunmaktadır. Tosuner'in çok yönlü edebi kişiliği eserlerinin içeriğine de sirayet eder. Yazar, eserlerini zengin bir içerikle sunma gayreti taşır.

Çalışmamızda Necati Tosuner'in yukarıda saydığımız edebi kişiliğinin yanı sıra hayatı hakkındaki bilgilere de kısaca yer verdik. Tosuner'in ilk dönem romanları arasında sayılan *Sancı...Sancı...*, *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* klasik roman anlayışı ile ele alındığı için bu eserler olay örgüsü, şahıs kadrosu, tema, zaman, mekân, anlatıcı ve bakış açısı, olgu kuruluşu yönünden yapısal ve tematik bütünlükte incelemeye tabi tutuldu. İlk dönem romanlardan tamamen farklı bir anlayışla kaleme alınan *Korkağın Türküsü*, *Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı!* *Kasırganın Gözü* ve *Çırpınışlar* ise yapısal farklılıklarından dolayı daha çok biçim ve içerik özellikleri yönünden ele alındı. Çalışmamızın sonunda her iki dönem romanlarının yapısal ve tematik özellikleri ile birlikte sosyolojik ve psikanalitik eleştiri kuramı bağlamında incelemesine yer verdik.

Anahtar Kelimeler: Necati Tosuner, tema, yapı, içerik, kuram

Sayfa Sayısı : 114

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Abdulmecit CANATAK

(M.Sc. Thesis)

Dilan GÜLAÇAR

VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY

INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

June, 2019

A RESEARCH ON NECATI TOSUNER'S NOVELS

ABSTRACT

Necati Tosuner, one of the important names of Turkish storytelling after 1960, also has works that reflect his unique identity in the novel genre. The author has published seven novels and five children's stories and a book of essays. Tosuner's versatile literary personality also spread in the content of his works. The author strives to present his works with rich content.

In our study, besides Necati Tosuner's literary personality characteristics mentioned above, information about his life is provided briefly. Since the Tosuner's first-period novels *Sancı...Sancı... (Pain... Pain...)*, *Yalnızlıktan Devren Kiralık (For Sublease, Because of Loneliness)* and *Bana Sen Söyle (You Tell Me)* are considered classic novel, these works were examined in a structural and thematic integrity in terms of event plot, individuals, theme, time, space, narrator and point of view, event construct. And, the novels *Korkağın Türküsü (Ballad of the Coward)*, *Susmak Nasıl da Yoruyor İnsanı (How Exhausting to Be Quiet)*, *Kasırganın Gözü (Eye of the Storm)* and *Çırpınışlar (Struggles)*, which are completely different from the novels in his first period, were only introduced in terms of their style and content. The final section analyzes both period novels in the context of sociological and psychoanalytic criticism theory based on their structural and thematic characteristics.

Keywords :Necati Tosuner, theme, structure, content, theory

Quantity of Page : 114

Supervisor : Prof. Dr. Abdulmecit CANATAK

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	vii
ÖNSÖZ.....	xii
GİRİŞ.....	1
1.NECATİ TOSUNER'İN HAYATI, EDEBİ KİMLİĞİ VE ESERLERİ	3
1.1.HAYATI.....	3
1.1.1.Ailesi ve Çocukluğu.....	3
1.1.2.Eğitim ve Meslek Hayatı.....	3
1.1.3. Evlilik Hayatı.....	4
1.2.EDEBİ KİŞİLİĞİ.....	5
1.3.ROMANLARI DIŞINDAKİ ÇALIŞMALARI.....	7
1.3.1.Öyküleri.....	7
1.3.2.Çocuk Kitapları.....	7
1.3.3.Oyunları.....	7
1.3.4.Denemeleri.....	7

I.BÖLÜM

1.ROMANLARIN YAPISAL VE TEMATİK BAĞLAMDA İNCELENMESİ	
1.1.ROMANLARIN TANITIMLARI	8
1.1.1.SANCI...SANCI.....	8
1.1.1.1.Romannın Kimliği ve Tertibi	8
1.1.1.2.Romannın İçeriği.....	9

1.1.2.YALNIZLIKTAN DEVREN KİRALIK.....	10
1.1.2.1.Romanın Kimliği ve Tertibi.....	10
1.1.2.2.Romanın İçeriği.....	11
1.1.3.BANA SEN SÖYLE.....	13
1.1.3.1.Romanın Kimliği ve Tertibi.....	13
1.1.3.2.Romanların İçeriği.....	15
1.1.4..KASIRGANIN GÖZÜ.....	17
1.1.4.1.Romanın Kimliği ve Tertibi.....	17
1.1.4.2.Romanın İçeriği.....	19
1.1.5.SUSMAK NASIL DA YORUYOR İNSANI.....	22
1.1.5.1.Romanın Kimliği ve Tertibi.....	22
1.1.5.2.Romanın İçeriği.....	23
1.1.6.KORKAĞIN TÜRKÜSÜ.....	27
1.1.6.1.Romanın Kimliği ve Tertibi.....	27
1.1.6.2.Romanın İçeriği.....	27
1.1.7.ÇIRPINIŞLAR.....	31
1.1.7.1.Romanın Kimliği ve Tertibi.....	31
1.1.7.2.Romanın İçeriği.....	32
1.2.İÇERİK ÖĞELERİ.....	36
1.2.1.Yalnızlık.....	36
1.2.2.Birey ve İç Çatışmaları.....	39
1.2.3.Birey ve Ölüm	43
1.2.4.Umut.....	45
1.2.5.Almanya ve Türkler.....	47
1.2.6.Sakatlık/Kamburluk.....	49
1.2.7.Yaşlılık.....	50

1.2.8. Aşk.....	51
1.2.9. Ayrılık ve Boşanma.....	53
1.3.OLGU KURULUŞU.....	56
1.4.MEKÂN.....	65
1.4.1.Geniş Mekân.....	66
1.4.2.Dar Mekân.....	68
1.5.ZAMAN.....	72
1.5.1.İç Zaman.....	73
1.5.2.Dış Zaman.....	79
1.6.ŞAHIS KADROSU.....	80
1.6.1.Konumları Bakımından Şahıs Kadrosu.....	80
1.6.1.1.Merkezi Şahıslar.....	80
1.6.1.2.Gölge Kimlikli Şahıslar.....	84
1.6.2.İşlevleri Bakımından Şahıs Kadrosu.....	85
1.6.3.Sosyal Durumları Bakımından Şahıs Kadrosu.....	89
1.7.ANLATICI VE BAKIŞ AÇISI.....	91

II.BÖLÜM

2.ROMANLARIN KURAMSAL BAĞLAMDA İNCELENMESİ.....	96
2.1.Sosyolojik Eleştiri Kuramı	96
2.1.1. Ahlaki ve Kültürel Değerlere Yönelik Eleştiriler	97
2.1.2. Toplumsal Sorunlara Yönelik Eleştiriler	98
2.2. Psikanalitik Eleştiri Kuramı	100
2.2.1. Karakter Oluşumunda Benlik Bunalımı ve Üst-Ben Çatışması...104	
2.2.2. Aşk ve Cinsellik Dürtüsü.....	107
2.2.3. Toplumsal Statü ve Roller.....	108
SONUÇ	110

KAYNAKÇA	113
ÖZGEÇMİŞ.....	
ORJİNALLİK RAPORU.....	

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

BSS

Ç

KG

KT

S

SS

SNDYİ

YDK

Açıklamalar

Bana Sen Söyle

Çırpınışlar

Kasırganın Gözü

Korkağın Türküsü

Sayfa

Sancı Sancı

Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı

Yalnızlıktan Devren Kiralık

ÖNSÖZ

Necati Tosuner'in romanlarının yapısal, tematik ve kuramsal bağlamda incelenmesini içeren çalışmamız Türk edebiyatının yaşayan ve önde gelen yazarlarından biri olan Necati Tosuner'in eserleri üzerine yapılmış mevcut çalışmalara bir yenisini ekleme çabası taşımaktadır.

Söz konusu çalışmamız Giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Girişte Necati Tosuner'in aile hayatı ve edebi kişiliğine yer verilmiştir. Bu bölümde daha önce yapılmış geniş çaplı inceleme kitaplarından yararlanılmış buna ek olarak dergi, makale ve gazete yazıları, akademik kaynaklar taranmıştır. Yazarın hayatı hakkında yazılan her türlü metin titizlikle tarandıktan sonra mevcut bilgiler ilgili kısma eklenmiştir.

Birinci bölüm çalışmamızın en önemli kısmını ihtiva eder. Bu bölümde roman çözümleme tekniği bağlamında Tosuner'in roman anlayışı üzerinde titizlikle durulmuş, roman türündeki eserlerinin yapısal ve tematik incelemesine yer verilmiştir.

İkinci bölüm romanların kuramsal bağlamı üzerine şekillenmiştir. Bu bölümde romanların yapısal ve tematik özellikleri ile birlikte sosyolojik ve psikanalitik eleştiri kuramlarına dair içerik incelemesine de yer verilmiştir.

Yazarın birinci dönem romanları arasında sayılan *Sanıcı...Sanıcı...*, *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* isimli romanlar klasik roman çözümleme anlayışına uygun özellikler taşımaları nedeniyle yapısal ve tematik bağlamda incelenmiştir. Alt başlıklar; konu, vaka, şahıs kadrosu, zaman, mekân, anlatım teknikleri, figürler, anlatıcı ve bakış açısı yönünden sıralanmış, ilgili her bir başlık kendi içerisinde ayrıntılı alt birimlere ayrılmıştır. Romanlarda yapısal unsurlar olarak niteleyeceğimiz zaman, mekân, kişi kadrosuna belirgin bir şekilde yer verilmediği için yazarın ikinci dönem eserleri arasında sayılan *Korkağın Türküsü*, *Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı!*, *Kasırganın Gözü* ve *Çırpınışlar* klasik roman anlayışından farklı bir çizgide ele alınmıştır. Yazarın kendi hayatına ve içsel çıkmazlarına dair kesitler öyküsel ve şiirsel formda kaleme alındığı için bu eserlerde roman türünün belirgin özellikleri görülmez. Eserler romandan ziyade deneme türünün özelliklerini barındırdığı için çalışmamızda bu eserlerin biçim ve içerik

unsurları incelenmiş, eserlerde yer alan tematik unsurlara ve kuramsal bağlamlara değinilmiştir.

Yukarıda adı geçen bölümlerin tümünde yazarın mevcut eserlerinden yola çıkılarak gerekli yorum ve eklemeler yapılmıştır. Yazarın gerek hayatını gerek roman anlayışını araştırırken yazar hakkında yazılan her türlü belge gözden geçirilmiş, araştırma sonucunda elde edilen veriler sonuç kısmına eklenmiştir.

Tez araştırmasının ve yazımının gerçekleşmesinde büyük katkıları bulunan, kıymetli bilgi ve birikimlerini esirgemeyen, her konuda bana yol gösteren tez danışmanım Prof. Dr. Abdulmecit CANATAK'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Araştırmaya (SYL-2019-7687) kodlu proje ile maddi destek sağlayan Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi Kurumu'na ve bu süreçte her zaman yanımda olan, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen değerli eşime ve aileme minnettarım.

Dilan GÜLAÇAR

GİRİŞ

1. NECATİ TOSUNER'İN HAYATI,EDEBİ KİMLİĞİ VE ESERLERİ

1.1.HAYATI

1.1.1.Ailesi ve Çocukluğu

18 Haziran 1944 tarihinde Ankara'da doğan Osman Necati Tosuner, Ali Galip Tosuner ve Havva Tosuner çiftinin yedi çocuğundan biridir. Necati Tosuner'in çocukluğu hakkında söylenecek ilk ve en önemli olay salıncaktan düşmesidir. Tosuner yıllar sonra Ankara'yı ve baba evini anlatırken bütün yaşamını etkileyen salıncaktan, *“Düştüğüm söylenen salıncak orada bir evin tavanında asılıdır”* şeklinde söz eder (Arseven, 2007:19).

Necati Tosuner salıncaktan düşmesi sonucu kambur kalır. Tosuner için sancılı günler bu olaydan sonra başlar. Yazar kamburundan dolayı yaşamı boyunca bir eksiklik hisseder. Bu eksikliği şu cümlelerle dile getirir: *“Eksikliğin ezikliğine katlanmak çaresizliği bir yulğunluktu omuzlarında İçinde bir sızı, kabuksuz bir yara: Eksiklik. Yalnızlığı ve çaresizliği her gün daha bir derinden duymak... Yine de kilit kilit üstüne saklı bir umut... Buydu eksiklik”* (Tosuner,2012:17).

1.1.2.Eğitim ve Meslek Hayatı

Necati Tosuner uzun süren tedavilerden dolayı okula geç başlar.8-9 yaşlarında Demirlibahçe İlkokuluna gider. Burada kendi yaşlılarının ve dahası çevresindeki insanların yadırgayıcı bakışları ile tanışır. Tosuner'in insanlarla olan mücadelesi okul hayatı ile başlar.

İlkokulu bitirdiği yaz Tosuner'e yeni bir tedavi uygulanır. Bel kemiğini gergin tutmak amacıyla makaralara ağırlık asıp çenesine bağlarlar. Hastanede yatmaktadır sık sık resim yapar, yatağı pencere yanındadır, arkadaşları dışarıda oyunlar oynarken o ayna yardımıyla dışarıyı izler. Bir süre sonra ortaokula başlar.

Atatürk Lisesi'ne başladığında ailesi Kızılay'a bir apartman dairesine taşınır. Okulla arası iyi değildir, her günü dışarıda geçirmektedir. Yazma serüveni ise bu yıllarda başlar (Arseven,2007:20).

Yazar olma sevdası ile İstanbul'a gelen Necati Tosuner burada Pertevniyal Lisesi'ne kaydını yaptırır. Tosuner kısa bir süre sonra liseden mezun olur. Yeni arayışlar ve başka kentlere gitme fikri neticesinde 1973 yılında Almanya'ya gider. Almanya'ya gidişini, çocukluğundan ilk gençlik yıllarına kadar çektiği sancuları dindirme isteğine bağlar.

Tosuner 1968-1969 yılları arasında Basın İlan Kurumu'nda memur olarak çalışır. Almanya dönüşü,1977'de kendi yayınevini Derinlik Yayınları'nı kurar. 1983'te yayıncılığa ara vererek reklamcılık işine girer. Yazar bu tarihten sonra emekliliğe ayrılır ve edebi alanda yetkin eserler üretmeye devam eder.

1.1.3.Evlilik Hayatı

Necati Tosuner 23 Haziran 1979'da Leman Dinçer ile evlenir. Çift düğünden üç ay önce Bedri Rahmi Resim Galerisinde tanışırlar ve düğünleri de bu mekânda gerçekleşir. Milliyet Gazetesinin 26 Haziran 1979 tarihli nüshasında Leman Dinçer'in o günkü duygularına yer verilir:

Necati'yi çok öncelerden tanırım. Yapıtlarından tabii! Okumadığım romanı, öyküsü yok diyebilirim. Bir sıcaklık kaplar içimi onu okurken. Bundan böyle yapıtlarının ilk okuru olmak onuru da benim olacak (Arseven, 2007:29).

Tosuner eşi Leman Hanım'ı şu sözlerle anlatır:

1979'da onunla Bedri Rahmi'de tanıştığımızda yaşam yolun yarısını aşmıştı, yazarlıkta –hiç değilse-belli bir yere gelmiştim. Emirgan'dan onun çeyizini Suadiye'ye, benim bekâr evine taşırken kamyonun yarısı kitap doluydu. Yalnızca Türkçe sevdalısı bir öğretmen ve gizli bir ressam değil, incelikler ve yücelikler toplamı (Arseven,2007:29).

Tosuner sonraları sık sık babasının Leman Hanım için “*Kadından peygamber olmaz, olsa Leman olur!*” şeklinde yaptığı benzetmeyi dile getirmekten geri durmaz. Çiftinin evlilikleri on dört yıl sürer. On dört yıldan sonra Leman Hanım Necati Tosuner'i boşar. Tosuner eşinden ayrılmayı gurbete gidiş olarak adlandırır.

1.2.EDEBİ KİŞİLİĞİ

Çoğu yazar gibi Tosuner'in de yazma tutkusu çocukluktan beri vardır. İnsanlarda bulamadığı çoğu şeyi yazarak ve okuyarak bulmakta, çoğu zaman ise onlardan kaçmak için yazmayı yalnızlığını dindiren bir olgu olarak tanımlayabilmektedir. İlk öyküsünün Resimli Posta Gazetesinde yayımlanması üzerine hissettiklerini bir röportajda şöyle dile getirir:

Boyum, şöyle dört parmak uzamış gibi bir duyguya kapılmışımdır ama adımları yanlış yazmışlardı: Necati Tosunlar... Dört parmandan daha fazla boy uzaması uygun görülüyordu demek ki ama o da çok coşku verici bir şeydi benim için. Çünkü bir şey yapmak istiyordum ve bunun başladığını görebiliyordum (İncesu,2014).¹

Tülin Arseven'e göre Tosuner'in yazmaya başlamasının altında yatan asıl neden yazarak ünlü olma isteğidir. Bu isteğin verdiği bir güçle henüz lise birinci sınıf öğrencisi iken Aziz Nesin'in *Zübük*' te açtığı mizah öyküsü yarışmasına katılmak için ilk öyküsünü yazar fakat bütünlemeye kalması üzerine babası kızar ve öykü gönderilmez. Edebiyat dünyasına *Onunkiler Maviydi* isimli öykü ile giriş yapar. İlk başlarda ünlü olmak hevesi ile yazan Tosuner sonraları kendini dinlemeye, giderek tanımaya, eksikliklerini fark etmeye başlamak için okur ve yazar. Kendini anlatırken gerçekte kendi gibi olan pek çok insanı da anlatmış olduğunu düşünür ve bu onun için bir görevdir. Yazara göre kendini anlatmak, bir bakıma kendini ameliyat etmektir. Tosuner çoğu zaman kendini anlattığı için yoğun eleştirilere de maruz kalır. Kamburunu kullanıyor şeklinde kendisine yöneltilen eleştirilere: "*Beni seven Kamburuma da katlanacak*" şeklinde karşılık verir. Şüphesiz Tosuner'in ifade ettiği sadece kendi kamburu değil toplum içinde kamburu olup sesini çıkaramayan çoğu insanın içsel meseleleridir.

Yazar için içtenlikle yazmak kadar titizlikle yazmak da bir eseri yazmadan önce dikkat edilmesi gereken önemli unsurlardandır. Yazmak öyle bir çırpıda oluvarecek bir eylem değildir. Çoğu zaman yazılanların günlerce üzerinde durup düşünülmesi gereken kısımları vardır. Bu durum yazarların bütün eserleri için

¹<http://www.gazetekadikoy.com.tr/genel/yazmak-karsiliksiz-bir-sevdaya-benzer-h5680.html>

(Erişim tarihi: 11.12.2018).

geçerlidir. Tosuner:“*Kalemle yazıldığı gibi makasla da yazılabileceğine inananlardanım!*” diyerek özenli yazmanın gerekliliğini bu ilkeye sadık kalarak ifade etmeye çalışır:

Yazacağım metnin başını, sonunu önceden düşünsem de içimden geldiği gibi yazarım. Değiştiririm, makaslarım, yeniden yazarım. Bilgi yanlış olmasın, yazım yanlış olmasın diye dikkat ederim, araştırırım (Arseven,2007:39).

Tosuner’e göre yazmayı amaç edinmek, yazma eylemini amacına uygun bir şekilde gerçekleştirmek yazar olmak isteyen bireyler için iki başat unsurdur. Şüphesiz yazma eylemi derin bir fikri tasavvuru gerekli kıldığı gibi titizlikle yapılan bir gözden geçirme sürecini de içerisinde barındırmaktadır. Bunlar sayesinde yazma yetkinliğine ulaşan birey yazar olma yolunda önemli merhaleler elde edecektir.

Tosuner 1965 yılından başlayarak 2007’lere kadar öykü dalında yetkin ürünler vermek için yoğun çaba sarf eder. İlk öykülerini bir şeyler anlatmak gayesi üzerine temellendiren Tosuner’in sanat anlayışında zamanla değişiklikler de olur. Fakat eserlerinin ana yapısını oluşturan temel unsur yazarın fiziki engelinin yarattığı toplumsal ve ruhsal devinimlerin yarattığı etkidir. Yazarın okuyucuya söyleyecek bir şeylerinin olması onu yazmaya iten en önemli unsurdur. Öykülerinin odak noktası bedensel eksiklik olsa dahi temelde toplumdaki birey ele alınır. Bu birey sokağıyla, yaşanılan şehriyle, komşularıyla, eşyalarıyla bir bütün olup öyküde anlam kazanır. Okuyucu bu sayede Tosuner’in dile olan hâkimiyetini, öykülerindeki şiirselliği, titizlikle seçilen özgün cümle kuruluşlarını fark etmekte ve her okuyuşta yazarı yakından tanıyabilmektedir.

Tosuner roman alanında da en az öykü kadar yetkin bir isimdir. İlk romanı *Sanclı... Sanclı...*1977’de yayımlanır ve Türk Dil Kurumu roman ödülüne layık görülür. Yazarın roman yazmaya başlamasındaki etken Almanya’ya gitmiş olmasıdır. Yazar orada daha az kendi kabuğuna çekilir ve birey olduğunun farkına varır. Üstelik romanı altı kez yazmış, eklemeler yapmış, çoğu kısmı çıkarmış ve nihayetinde özgün bir roman formuna ulaşmıştır.

Necati Tosuner roman yazarken biçim ve içeriğin birbirinden ayrılmayacağı tezini savunur. Ona göre edebiyat eseri her şeyden önce dil ile var olur. Belirli bir içeriği sunma kabı ise dildir. İçerik ne denli değerli olursa olsun içine konulduğu kabın biçimini almaktadır. “*İyi bir içerik kötü bir dil ile verildiğinde kötü*

bir roman ortaya çıkıyor” der. Tosuner’e göre öykü ve roman çok farklı iki tür ve öykü romana geçiş için bir basamak değildir (Arseven, 2007:172).

Necati Tosuner’in sanat anlayışının kendi olma meselesinden yola çıkılarak belirli bir forma ulaştığını söylemek mümkündür. Yazar eserlerini icra ederken amacına uygun bir yazma eylemi gerçekleştirmeyi amaç edinir.

1.3.ROMAN DIŞINDAKİ ÇALIŞMALARI

1.3.1.Öyküleri

1. *Özgürlük Masalı*(1965)
2. *Çıkmazda*(1969)
3. *Kambur*(1972)
4. *Sisli* (1977)
5. *Necati Tosuner Sokağı* (1983)
6. *Çılgınsı* (1990)
7. *Bir Tutkunun Dile Getirilme Biçimi* (1997)
8. *Güneş Giderken* (1998)
9. *Yakamoz Avına Çıkmak* (2007)

1.3.2.Çocuk Kitapları

1. *Keleş Osman Evden Kaçıyor* (1977)
2. *Keleş Osman’ın Tarihle Başı Dertte* (1977)
3. *Dayım Balon Olmuş* (1978)
4. *Arda’nın Derdi Ne* (2011)
5. *Dur Bakalım Petek* (2011)

1.3.3.Oyunları

1. *Fareli Sokağın Kızı* (1991)

1.3.4.Deneme 1

1. *Elde Kitap* (2005)

II. BÖLÜM

1.ROMANLARIN YAPI VE TEMA BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

1.1.ROMANLARIN TANITIMLARI

1.1.1.SANCI... SANCI...

1.1.1.1.Romanın Kimliği ve Tertibi

Sancı... Sancı... 1977 yılında yayımlanmış olup on baskıya sahiptir. Romanın 1977-1982 tarihli birinci ve beşinci baskısı Derinlik Yayınlarına aittir. 1994-1997 tarihli altıncı ve yedinci baskılar Yapı Kredi Yayınlarına, 2001 tarihli sekizinci baskı Doğan Kitap, 2008 tarihli dokuzuncu baskı Kanat Kitap Yayıncılığa, onuncu ve son baskı sayılan 2011 tarihli baskı ise Türkiye İş Bankası Kültür Yayıncılığa aittir. Roman üç yüz sayfadan oluşur ve iki bölüm halinde pasajlar şeklinde alt gruplara ayrılır. Birinci Bölüm otuz dokuz alt bölümden oluşur ve roman kahramanlarından Ayşe'nin Almanya'da çalıştığı atölyede başına gelen feci bir kaza sonucu hastaneye kaldırılması ile sonlanır.

İkinci Bölüm otuz bir alt bölümden oluşur. Bu bölüm Ayşe'nin ölümü ile devam edip romanın asıl kişilerinden Osman'ın, Petra tarafından terk edilmesi ile sona erer. Ancak alt bölümlerde her kahramanın hayatından ayrı ayrı kesitler yer almaktadır. Birinci bölüm “giriş” niteliği taşımakla birlikte gündelik hayatlarına devam eden roman kahramanları tanıtılır. Bu bölümler arasına eklenen “gelişme” niteliğindeki alt bölümlerde ise kahramanların sancılarına değinilir. İkinci bölümde ise bu kişilerin hayatlarında verdikleri kararlar, hayal kırıklıkları, terk edilişleri gözler önüne serilmektedir. Almanya’ da yaşayan Türklerin maruz kaldıkları durumlar dile getirilmekle birlikte, her iki ülke bireylerinin de benzer hayatları olduğuna, aynı sancıları çektiklerine dair izlenimler dikkate değer bir şekilde örneklendirilmektedir. Roman bu yönüyle karşıtlıklar üzerine temellendiği gibi, benzer noktaların varlığını da sezdirmektedir. Romanda dikkate değer bir diğer özellik ise olayların çok boyutlu olmasıdır. Romanda asıl kahramanlar dışında çok sayıda kahramanın varlığı da olaylara farklı boyutlar kazandırır. Bu durum Tosuner'in Türkiye'deki bir başmalığının Almanya'da telafi edildiğini örneklendirmekte, romandaki olaylara canlılık kazandırmaktadır. Öte yandan sadece

iki önemli kilit olay üzerine temellendirilen romanda kişi sayısının fazlalığı dikkate değer bir ayrıntıdır.

1.1.1.2.Romanın İçeriği

Sanclı...Sanclı... romanı Osman-Petra-Gunter, Hasan-Ayşe-Wolfgang Susanne-Peter, Ulrike-Manfred başkişilerinin ikilemler üzerine temellenen hayatları ile şekillenir. Her bir roman kahramanı mecbur bırakıldıkları yaşantı ile düşlerinde yer alan yaşantı şekli arasında bocalamaktadır. Her bir alt bölümde bireylerin ikilemleri olaylar dâhilinde romanda yer edinir.

Birinci bölümün olay halkalarından ilki Hasan-Ayşe-Wolfgang üçlüsünün başından geçen olaylar neticesinde şekillenir. Birinci bölümün ilk pasajı Hasan'ın Almanya'da çöp toplama işi ile uğraştığına dair kesitleri barındırmaktadır. Hasan ve eşi Ayşe ekmek parası kazanmak için çocuklarından üçünü Türkiye'de bırakıp Almanya'ya çalışmaya gelirler. Hasan, Almanya'da çöp toplayıcılığı yaparken Ayşe boya atölyesinde işçi olarak çalışmaktadır. Aynı atölyede çalışan Wolfgang adlı Alman genç Ayşe'den hoşlanmakta her seferinde bunu ona sezdirmektedir. Wolfgang'ın Ayşe'ye olan ilgisi Ayşe'nin ölümü ile neticelenir. Ayşe'nin ölümü hem Hasan'ın hem Wolfgang'ın sancısı olur.

Romanın ikinci ana olay halkası Peter-Susanne-Hans üçlüsünün sancıları ile şekillenir. Peter hayatı ikilemler üzerine kuruludur. Eşi Susanne ile olan beraberliği artık çekilmez bir hal almıştır. Peter yaşadığı hayattan, evinden kaçıp kurtulmak ister fakat ilk başlarda bunu yapamaz. Peter'in sancısı Susanne için de geçerlidir. Susanne, Peter'in sarhoş olup gece geç saatlerde eve gelmesine tahammül edemez. Susanne hem çalıştığı iş yerindeki eski arkadaşı Hans'ı düşünmekte hem de Peter'den vazgeçememektedir. Peter'den kopamayacağını anladığı bir gün Peter ona bir mektup bırakır onu ve evini terk edip ayrılır. Susanne için asıl sancı bu ayrılıktır.

Romanda öne çıkan ana olay halkalarından ilki Osman-Gunter-Petra üçlüsünün sancıları ile şekillenir. Osman Türkiye'den Almanya'ya öğrenci olarak gider ve burada eğitimine devam eder. Fakat Almanya, zamanla Osman'ı amacı dışındaki birçok olaya dâhil eden bir olgu halini alır. Osman, Petra adlı Alman kızdan hoşlanır. Petra zamanla Osman'ın sancısı oluverir. Petra gerçekte Günter ile

nişanlıdır onunla beraber yaşar. Fakat Osman'ı tanıdıktan sonra ondan kopmamaya başlar. Osman'a karşı adını koyamadığı bir şeyler hisseder ancak ne istediğini tam olarak bilemez. Gunter, Osman'ın Petra'ya olan ilgisini sezer ve zamanla Osman'dan nefret etmeye başlar. Gunter güz olunca Petra ile evleneceklerini düşünür. Petra hem Gunter'in hem de Osman'ın sancısı olur. Petra hem Osman ile arkadaşlığına devam eder hem de Gunter'den kopamaz. Ancak ne istediğini tam olarak bilemediği için Osman'dan da ayrılmaya karar verir. Osman'ın asıl sancısı Petra'nın onu terk etmesi ile çekilmez bir hal alır. Osman'a göre Petra onu kamburu yüzünden terk etmiştir. Petra'nın terk edişi Osman ile Ulrike'nin yollarının kesişmesine olanak sağlayan olaydır. Romanın son kısmında Ulrike ile Osman tesadüfen karşılaşırlar. Her ikisinin sancısı onları yeniden bir araya getirir. Çünkü Manfred adlı Alman bir genç ile birlikteliği olan Ulrike de terk edilmiştir. İki farklı olay halkası bireylerin benzer sancuları neticesinde bütünlük kazanır.

Romanda diğer Türk kahramanların da benzer sancularına rastlanır. Reyhan'ın sancısı, kocası Hamza'nın aykırı davranışları nedeniyle belirginlik kazanır. Reyhan romanın ilerleyen kısımlarında Hamza'ya daha fazla katlanamayacağını fark edip boşanır. Emine de boya atölyesinde çalışan işçilerden biridir ve abisi İsmail'in evinde yaşamaktadır. Emine, memleketlisi Kazımdan hoşlanmaktadır. Kazım'ın daha önce Maritha adlı Alman bir kadınla birlikteliği Emine ile evlenmesine engel olur. Emine'nin hayalleri yıkılırken Kazım hem Maritha'nın karnındaki çocuğunu aldırması hem de Emine ile evlenememesi nedeni ile sancı çeker.

Romanın ikinci bölümünde kahramanların hayalleri birtakım olumsuzluklar nedeniyle sancı halini alır. Buna karşın sancı çekmeyen bireyler çok azdır: Hatice, İsmail ve Export Remzi bunlardan sadece üçüdür. Romanda ana olay halkaları yalnızlık, içsel sıkıntılar, belirsizlikler maddi olanaksızlıklar, gurbetlik temleri ile şekillenir.

1.1.2.YALNIZLIKTAN DEVREN KİRALIK

1.1.2.1.Romanın Kimliği ve Tertibi

Necati Tosuner *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanını *Sancı...Sancı...* romanından yirmi beş yıl sonra kaleme alır. Romanın birinci baskısı 2000 yılında Doğan Kitap Yayıncılıktan ikinci baskısı ise Neden Kitap Yayıncılıktan çıkar. Roman üç yüz on dokuz sayfa elli alt birimden oluşur. Birimler roman boyunca bölümlere ayrılmadan bir bütün halinde devam eder. İlk on bölümde roman kişileri tanıtılır. Sonraki kırk bölümde ise asıl roman kişilerinin yalnızlıklar üzerine kurulu hayata karşı duruşları söz konusu edilir.

Romana asıl hacmini kazandıran yalnızlık duygusu son kırk bölümde olaylar dâhilinde derinlik kazanır. Roman, yalnızlık duygusunun yol açtığı zorunlu bir intihar ile son bulur. Romanda çoğu olay halkasının son şeklini alamaması ve bazı olayların aydınlığa kavuşturulamaması bir devam romanının yazılmasını zorunlu kılar. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanından iki yıl sonra devam romanı sayılan *Bana Sen Söyle* romanı yayımlanır.

1.1.2.2.Romanın İçeriği

Yalnızlıktan Devren Kiralık adlı eser toplamda elli bölümden oluşur. Her bir bölüm kendi içinde üç ana vaka halkasının izlerini barındırır. Her bir bölüm roman kişilerinin tanıtımı ve bu kişilerin ilişki ağları ile başlar. İlk yedi bölüm roman başkişilerinin tanıtılması ile devam eder. Romanın vaka halkalarının birçoğu Beyhan-Ekrem çiftinin hayatları ile şekillenir.

Romanın birinci bölümünü Beyhan'ın gördüğü bir rüya şekillendirir. Ekrem ve Beyhan'ın başlarına gelecek olan olayları içeren bu rüya romanın ilerleyen kısımlarında söz konusu edilen vakaları da içerir. Beyhan'ın ruh halini olumsuzlayan bu rüya Ekrem'in ilerde gerçekleştireceği intihar vakasını da önceden haber verir. Romanda söz konusu edilen vaka halkalarından ilki Beyhan ve Ekrem'in boşanma kararından sonra gerçekleşecek olan olayları içerir. Bu karadan sonra olaylar Beyhan-Ekrem, Beyhan- Fırat, Beyhan- Pınar şeklinde devam eden ikili ilişki ağı ile devam eder.

Beyhan'ın Ekrem'den boşanması ile Ekrem çıkmazlar içerisinde hayatını devam ettirir. Aynı zaman diliminde Ekrem'in reklamcılık işine son verilir. Bu sayede Ekrem'i hayata bağlayan asıl olgular elinden alınmış olur. Ekrem bu olaylardan sonra anlam veremediği bir hayat ağı içerisinde bocalar. Ekrem olumsuzluklar karşısında kendisini hayata bağlayan değerlerden vazgeçer. Çocukları Fırat ve Pınar'ın varlığına ihtiyaç duymaz. Beyhan Ekrem' den ayrıldıktan sonra Gülşen'in Ekrem ile devam ettirdiği ilişki ağı vaka halkalarına yön verir. Ekrem, yalnızlığını dindirmek adına Gülşen ile birliktelik kurar. Bu birliktelik Ekrem'in içindeki boşluğu derinleştirmekten öteye gitmez. Hiçlik olgusu üzerine temellenen hayatını idame ettiremeyen Ekrem hayatına son vermek ister. Romanın son bölümünde “Bahçe, Baraka ve Sonuç” şeklinde adlandırılan alt bölümler Ekrem'in hayata dair beklentilerini içerir. “Bahçe” isimli alt bölüm Ekrem'in reklamcılık işini temsil eder. Ekrem'in işinden ayrılması onu çıkmazlara sürüklemiştir. Dolayısıyla bu alt bölüm Ekrem'in işine olan özlemini içermesi yönü ile önemlidir. “Baraka” başlıklı alt bölüm Ekrem'in Beyhan'a ve çocuklarına olan özlemini içerir. Bu alt bölüm bir yuva ihtiyacını simgeler. “Sonuç” isimli alt başlık Ekrem'in bir sona yaklaştığını temsil eder. Ekrem sahip olduğu birçok şeyi yitirdiği için hayatta kalmasının bir anlamı olmadığını düşünür. Bu düşünce Ekrem'i intihara sürükler.

Romanın kurgusuna yön veren bir diğer vaka halkası bireylerin yalnızlıklarından kaynaklanır. Ekrem'in babası Salim Bey eşinin ölümünden sonra bir başına kalır. Salim Bey'in yalnızlıklar üzerine kurulu hayatı modern yaşam koşullarının yaşlı bireylerin ruh hallerinde yarattığı etkinin sonucudur. Her iki şahıs da emekliliğe ayrıldıktan sonra hayatlarına anlam verecek bir meşgale arayışına girerler. Salim Bey can sıkıntısını arkadaşı Zeynel ile giderir. Çocuklarının varlığına rağmen yalnızlık çeken Salim Bey'in günler sonra evinde ölü bulunması yine Zeynel Bey aracılığıyla öğrenilir. Romanın önemli vaka halkalarından biri sayılan bu ölüm şekli modern yaşam koşulları içinde sıkışıp kalan bireylerin birbirlerinden habersiz yaşantı türevlerini örneklendirir. Salim Bey'in ölümü çocukları için önemsenecek bir durum olarak görülmezken Zeynel Bey arkadaşını yitirmenin acısını duyumsar. Bu nedenle Salim Bey'in cenazesi ile ilgili yapılması gerekenleri görev addeder. Zeynel Bey modern yaşam ağı içerisinde insani değerlere bağlı birey rolünü üstlenir.

Romanın ikinci olay halkası Pervin- Kadir- Okan üçgeninde şekillenir. Kadir ve Pervin'in oğlu Okan sakat doğar. Oğlunun fiziki engelini kabullenemeyen Kadir'in bu davranışı Pervin ile evliliklerinin bitmesine neden olur. Pervin, oğlu Okan için her türlü sıkıntıyı çekmeye razı bir bireydir. Beyhan ve Ekrem'den sonra Kadir ve Pervin'in boşanması modern yaşam ağı içerisinde aile kurumunun geldiği noktayı örneklemesi açısından önemli bir ayrıntıdır.

Romanda ana olay halkalarına yön veren kesitlerden bir diğeri genç yetişkin nesli temsil eden bireylerin modern yaşam içerisinde değerler karşısındaki uyumsuzluğuna dayanır. Bu bireylerin ilişkileri belirsizlikler üzerine kuruludur. Fırat- Oya- Tuğçe bu nesli temsil eden şahıslardır. Fırat ailesinden ayrı bir eve taşınmak ister. Fırat, Oya ile birlikteliğine çoğu zaman anlam veremez. Her iki birey de arkadaşlık ilişkilerini alışkanlıklardan dolayı devam ettirirler. Fırat ve Oya'nın belirsizlikler üzerine kurulu ilişkileri bir süre sonra bitme noktasına gelir. Bu durumdan sonra Tuğçe olaylara dâhil olur. Tuğçe yalnızlık çeken bir bireydir. Bu yalnızlığını Fırat ile gidermeye çalışır. Aynı zamanda Okan, Ekrem, Kadir ile daha önce arkadaşlık kuran Tuğçe modern yaşamda ne istediğini bilemeyen, belirsizlikler içinde bocalayan bireyleri temsil eder.

Romanın en önemli vaka halkası Beyhan'ın hastalığı ile şekillenir. Romanın genelinde Beyhan'ın bu hastalık karşısındaki tavırları söz konusu edilir. Beyhan'ın arkadaşlık ilişkileri, tabiat karşısındaki tavrı, yeryüzündeki konumu, ölümü algılama biçimi hastalığın yarattığı etki ile anlam kazanır ya da anlamını kaybeder.

Roman kişilerinden Vildan ve Orhan çocuklarını kaza sonucu kaybetmenin yarattığı ruh hali ile olaylara dâhil olurlar. Çocuksuzluk motifini simgeleyen bu bireylerin yaşantılarındaki yalnızlık birbirlerinin varlığı ile giderilir. Vildan ve Orhan'ın aile ilişkileri romanda söz konusu edilen aile kurumunun olumlu örneğidir. Çünkü diğer bireylerin aile ilişkileri boşanmalar ile neticelenir.

Romanın en önemli vaka halkalarını iki ayrı ölüm şekillendirir. Salim Bey'in ölümü ve Ekrem' in intiharı devam romanı niteliği taşıyan *Bana Sen Söyle* adlı eserde öğrenilir.

Roman temelde bireylerin yalnızlıkları, çıkmazları, hastalık karşısındaki tavırları, ölüm olgusu ile şekillenir. Modern yaşam ağı içerisinde bir başına kalan

bireyler yaşantı şekillerini değiştirmek adına birçok değerden ödün verirler. Boşanmalar ve ayrılıklar neticesinde anlamını yitiren aile kurumu modern yaşamın yarattığı etkiye bir eleştiri niteliğindedir.

1.1.3.BANA SEN SÖYLE

1.1.3.1.Romanın Kimliği ve Tertibi

Necati Tosuner'e göre *Bana Sen Söyle*, *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanının olay örgüsü üzerinde şekillenen devam romanı niteliğindedir. Yazar, devam romanını kişilerin varlığı ve tarihsel akış bakımından bir zorunluluk olarak görür. Bu zorunluluğu: "*Yalnızlıktan Devren Kiralık ve Bana Sen Söyle*, kişilerin varlığı ve tarihsel akış bakımından birbirinin devamı niteliğindedir. Aynı kumaşın benzer iki değişik deseni olarak ele alınabilir. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* yazılmamış olsaydı *Bana Sen Söyle* de yazılmazdı. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* okunup bittiğinde roman sanki sona ermemişti. Onun devamını yazmak istedim" (Arseven,2007:182) sözleriyle açıklar.

Romanın ilk baskısı 2002 yılında Doğan Kitap yayıncılıktan, ikinci baskısı 2005 yılında Neden Kitap yayıncılıktan, üçüncü baskısı-çalışmamıza konu olan baskı-2011 yılında Türkiye İş Bankası Yayınlarından çıkar. *Bana Sen Söyle*, dört yüz altmış yedi sayfa ve üç ana bölümden oluşur. Birinci bölüm kendi içinde yirmi üç alt birime ayrılır. Romanın olay halkaları üç farklı ölüm şekli üzerinde temellenir. Birinci bölümün ana olay halkası roman kişilerinden Salim Bey'in ölümü ile sonlandırılır. İkinci ana bölüm otuz iki alt birimden oluşur ve asıl roman kişilerinden Beyhan'ın eşi Ekrem'in ölümü ve cenaze töreni ile şekillenir. Üçüncü ana bölüm ise yirmi alt birimden oluşur. Bu bölüm roman kişilerinden Kadir'in ölümü ile son bulur.

Romanın son bölümünde 17 Ağustos 1999 Yalova-Gölcük depremi çağrışımsal boyutları ile aktarılır. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanı ile bireylerin hayatlarında var olan yalnızlık duygusu *Bana Sen Söyle* romanında ölümler ve terk edilmişler neticesinde gittikçe çoğalan bir duygu halini alır.

Bana Sen Söyle olayların çok boyutlu oluşu ve hacim bakımından *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanından ayrılır. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanının kişileri

genelde aynı çevreden gelen, birtakım ortaklıkları olan bireylerden oluşur. Roman kişilerinin hayatlarının kesişmesi ya akrabalık bağlarından ya da aynı iş yerinde çalışmaktan kaynaklanır. Bu bağların varlığına rağmen bireyler kalabalıklar içinde bir başına kalmışlığı hisseder. Bireyler aynı çatı altında yaşarken birbirlerinden habersiz yalnızlıklar çekerler. Bu duygu bireyleri boşanmaya, ayrı eve çıkmaya, intihara sürükleyen bir yalnızlıktır.

Salim Bey oğulları ve torunlarının varlığına rağmen eşi öldükten sonra ölüm korkusu ile bir başına yaşar. Beyhan sebepsiz yere eşi Ekrem'den boşanma kararı alır, çocukları Fırat ve Pınar anne babalarının varlığına rağmen yalnız ve yaşamdan kopuk yaşamayı tercih ederler. Pervin ve kocası Kadir akraba evliliği sonucu sakat bir çocuk dünyaya getirirler. Bu durum bireylerin ruh hallerini olumsuz yönde etkilediği gibi ayrı hayatlar kurma kararını da beraberinde getirir. Bu odak kişiler dışında diğer roman kişilerinin de benzer yalnızlıkları, kayıpları romanda dile getirilir. *Bana Sen Söyle* romanında yalnızlık duygusunun yanında ölüm, terk ediş, mülkiyet çatışması, hastalığın bireyler üzerinde yarattığı etki bir arada yaşanır. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ta adı geçen kişilerin hayatlarına bir iki kişinin daha eklenmesi ile *Bana Sen Söyle* hacim bakımından çok boyutlu bir forma dönüşür.

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanında olaylar iki buçuk üç günlük bir sürede gerçekleşirken *Bana Sen Söyle* romanında olaylar on günlük bir zaman diliminde gerçekleşir. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ' ta mekân geniş çapta İstanbul ve çevresidir. *Bana Sen Söyle* 'de ise İstanbul'un yanında dar mekân olarak Almanya da konusu edilir. Her iki romanda da zaman ve mekân hissettirmek istenen duygulara eşdeğer bir nitelikte ele alınır. Bu yönü ile her iki romanda da olaylar bütünsel bir formun tamamlayıcı bir unsuru olarak kurgulanır. Romanlarda modern kitlesel toplumda bir başına kalan bireylerin yaşamla mücadelesi gerçekçi bir sorgulayış ile olaylara konu edilir. Bu nedenle olaylar neden-sonuç ilişkisi bağlamında ele alınacak olursa nedenlerden çok sonuçlar daha çok yön verici boyutları ile ele alınabilir.

1.1.3.2.Romanın İçeriği

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* romanları içerik olarak birbirlerini tamamlar niteliktedir. Ana olay halkaları birbirleriyle bağlantılı olarak anlam kazanır. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında muallâkta kalan birçok vaka *Bana Sen Söyle* romanında açıklığa kavuşur. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında olaylar romanların başkişilerinden Salim Bey ve oğlu Ekrem'in ölümü ile neticelenirken *Bana Sen Söyle* romanı her iki ölümün sonuçları ile başlayıp sona erer. Ancak *Yalnızlıktan Devren Kiralık*, roman kahramanlarının yaşantılarına dair ayrıntılı kesitleri sunması yönü ile önem arz eder.

Bana Sen Söyle' nin birinci ana bölümü Salim Bey'in cenaze törenine katıldıktan sonra Orhan ve Vildan çiftinin Yalova'ya dönmesi ile son bulur. Böylece Salim Bey'in yokluğunun fark edilip ölümünün öğrenilmesi ile romanın birinci bölümünde söz konusu edilen vaka halkası tamamlanır. İkinci ana bölümün ilk kesiti Ekrem'in intihar vakasından sonra kıyıya vuran cesedinin fark edilmesi ve oğlu Fırat tarafından kimliğinin tespit edilmesi ile başlar. Ekrem'in ölüm haberinin alınmasının ardından cenaze töreninin düzenlenmesi ile ikinci vaka halkası da tamamlanır. Üçüncü bölüm Beyhan'ın ameliyat sonrası hastaneden çıkması ile başlayıp 1999 Yalova-Gölcük depreminde kızı Pınar ve kardeşi Vildan'dan haber alınmaması ile son bulur. Son bölümde Kadir'in eşi Nimet tarafından öldürülmesi ile üçüncü ölüm vakası tamamlanır.

Salim Bey romanda adı geçen başkahramanlardan biridir, uzun zaman önce eşini kaybeder. Salim Bey eşinin ölümünden sonra oğulları Ziya ve Ekrem'in varlığına rağmen yalnızlık duygusunu derinden hisseder. Salim Bey'in yalnızlığı ana olay halkalarından ilki sayılabilen ölüm vakasını beraberinde getirir.

Romanın ikinci ana halkası Ekrem ve Beyhan çiftinin yaşantıları ve aldıkları kararlar ile şekillenir. Ekrem ve Beyhan yirmi beş yıllık evliliğe rağmen ani bir karar ile boşanırlar. Boşanmanın nedeni tam olarak bilinmemekle birlikte Beyhan boşanma kararını bireysel bir zorunluluk olarak görür. Bir reklam şirketinde çalışan Ekrem'in aynı süreçte işine son verilir. Ekrem hem boşanmanın hem de işinden ayrılmanın yarattığı etki ile yalnızlığını daha derinden hissetmeye başlar. Aynı reklam şirketinde çalışan iş arkadaşı Gülşen ile yalnızlığını gidermeye çalışır. Gülşen ailesini uzun

zaman önce trafik kazasında kaybetmiş bir başına kalmıştır. Gülşen Ekrem'in terk edilmesini unutturmaya çalışmak için onunla daha sık görüşmeye başlar ancak Ekrem'in yalnızlığı daha da artar. Çünkü Ekrem çabalamasına rağmen Beyhan'ın yokluğunu hiçbir şekilde başka biriyle dolduramaz. Ekrem'in yaşantısını olumsuzlayan yalnızlık onu intihara sürükler.

Beyhan, Ekrem'den ayrıldıktan bir süre sonra göğüs kanserine yakalandığını öğrenir. Ekrem intihar ettiği vakitte kendisi de kanser tedavisi görmektedir. Beyhan tedavi sürecinde Ekrem'in öldüğü haberini alır. Hayatı artık tamamen anlamsızlıklar üzerine devam edecektir. Üstelik Ekrem'den boşanması üzerine artan yalnızlığı çaresi olmayan bir acıya dönüşür. Aynı zaman diliminde Ekrem'in babası Salim Bey evinde ölü bulunur. Salim Bey'in ölümü, Beyhan'ın hastalığı, Ekrem'in ölümü ve boşanma olgusu Ekrem ve Beyhan'ın çocukları olan Fırat ve Pınar için bir yıkımdır. Fırat ve Pınar ölüm vakalarından önce de anne ve babalarının boşanmalarına anlam veremez ve yalnızlıklarını başka bireylerle paylaşmak için farklı yollar denerler. Fırat ailesinden ayrı bir evde yaşama kararı alır ve ayrı eve çıkar. Aynı süreç içerisinde bir iş görüşmesi vesilesiyle tanıştığı Tuğçe ile arkadaşlık kurmaya başlar. Tuğçe onu olduğu gibi kabul etmekte, yalnızlığını paylaşmaktadır. Çünkü Tuğçe de hayatta bir başına kalmış, yalnızlığını unutmaya çalışan bireylerden biridir. Yalnızlık olgusu, roman kişilerinin hayatlarını birleştiren asıl olgudur.

Romanın üçüncü olay halkasını Kadir'in ölümü şekillendirir. Kadir amcasının kızı Pervin ile evlidir. Okan onların akraba evliliğinden doğan sakat bir bireydir. Kadir, Okan'ın bu durumunu kabullenmek istemez. Pervin ise kendisini sakat oğluna bakmaya adanmış için Kadir'den ayrı yaşar. Kadir bunun üzerine imam nikâhlı eşi Nimet ile yaşamaya başlar. Ancak Nimet'in de çocukları olmaz. Kadir 'in yalnızlığı gittikçe çoğalır. Kadir, Pervin'in kendisinden boşanma kararına hazmedemez. Nimet'e şiddet uygulayarak bu durumun yarattığı içsel bunalımı azaltmaya çalışır. Ancak Nimet buna daha fazla dayanamaz. Yine kendisine şiddet uyguladığı bir gün eline geçirdiği bir şamdanı Kadir'in kafasına geçirerek onu öldürür. Kadir 'in hem sakat olan oğluna yaklaşımı hem de Nimet ve Pervin'e uyguladığı baskı onu ölüme sürükler.

Modern yaşam ağı içerisinde bocalayan bireylerin yalnızlıkları, terk edilişleri ve ruhsal çıkmazları olay halkalarına yön veren unsurlardır. Roman kişilerinin benzer yaşantılar noktasında bir araya gelmeleri ile vaka halkaları bütünsel boyutlara ulaşır.

1.1.4.KASIRGANIN GÖZÜ

1.1.4.1.Romanın Kimliği ve Tertibi

Bana Sen Söyle romanından yaklaşık dört yıl sonra kaleme alınan *Kasırganın Gözü* 2008 yılında Attila İlhan Roman Ödülü' ne layık görülür. Eserin birinci baskısı 2008 yılında Kanat Kitap Yayıncılık önderliğinde çıkar. Çalışmamıza konu olan eser ikinci basım olup 2017 Haziran Türkiye İş Bankası Kültür Yayıncılığı aittir.

Roman altmışaltı sayfadan oluşur. Ancak romanın sahip olduğu yoğun içerik sayfa sayılarının sınırını aşan niteliktedir. Roman yirmi alt başlıklı iki ayrı bölüm şeklinde devam eder. Birinci bölüm “Yağmurküstüren” şeklinde adlandırılmakla birlikte dokuz alt başlıkla numaralandırılır. Yazar birinci bölümde süregelen öyküsel ve şiirsel anlatıma dayanarak okurun esere bir roman gözüyle bakamayacağını tahmin eder. Bu nedenle bölüm sonunda bir ikazda bulunur. Eserinin tür olarak romanın özelliklerini barındırdığını “*Roman değil! Diyen biri çıkacaksa okumayı şimdiden bıraksın*” sözleri ile açıklar.

İkinci bölüm “-Besmele çekmezsen böyle olur! –Hikmetyar’ın dizi dibine çökeceğime şu Güneş’e tapanım daha iyi!” şeklinde dönemin siyasi yapısını eleştiren bir tarzda adlandırılır. Bu bölüm on bir alt başlıkla numaralandırılır. Bölüm aralarında yer alan “Eski Kırmızı’dan Eski Kırmızı’ya” başlıklı kısa kesitler yazarın başından geçen olayları ve hissettiği duyguları içeren şiirsel parçalardır. Bu parçalar yazarın romanda alışılmış şekilsel unsurları göz ardı ettiğini, özgün bir roman formu yarattığını da gösterir. Öte yandan ikinci bölümün iki ve üç numaralı alt başlıkları arasına yerleştirilen “(Güneşyüz), (Günyüz), (Geceyüz)” bölümleri kısa ve yoğun içerikli epigraflar şeklinde devam eder. Bu epigraflar az sözle çok şey anlatma gayesi taşıyan, yazarın fikirlerini beyan eden içeriklerden oluşur.

Bu denli yoğun bir içeriğe ve özgün bir biçime sahip olan roman Tosuner'in iç sesini temsil etmesi açısından da önem arz eder. Yazar karşısında biri varmış gibi konuşur. Yazarın içerik olarak dikkat çekmeye çalıştığı diyaloglar bu iç sesin vücut bulmuş halidir. Yazar sözde kendisine sorduğu çoğu soruyu cevapsız bırakır. Okuru düşündürmeyi, okurun çevresinde olup bitenleri sorgulamasını sağlamak adına bu suskunluğu bilinçli olarak tercih eder. Romanın devamı sayılabilecek olan *Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı!* adlı eserde bu soruların cevapları kısmen de olsa açığa kavuşur.

Yazar, *Kasırganın Gözü*'nde bireysel kaygılardan yola çıkarak toplumsal kaygılara da yönelmemize olanak tanır. Yazarın asıl dikkat çekmek istediği durum toplumsal kaygılardır. Türkiye'nin küreselleşen dünya karşısındaki konumu, toplumsal kaos, siyasi vaatler ve en önemlisi ise anlam arayışına çıkan bireyin hiçbir şeyi anlamlandıramama hastalığı romanın dikkate değer içerik unsurlarıdır. *Kasırganın Gözü* adlı romanda yazar-anlatıcı kendisiyle konuşuyor izlenimi uyandırarak okuru iç muhasebeye davet eder, bu konuşma *Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı* adlı romanda da devam eder. Yazar kitaplarda anlatılanların birbirleriyle bağlantılı olmalarını istediği gibi, farklılığın da kaçınılmaz olduğunu ifade etmek için kimi zaman biçim ve içerikte farklılığa da gider. *Kasırganın Gözü* romanında başlayan belirsizlik *Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı* romanında biraz daha açıklığa kavuşur.

Kasırganın Gözü adlı romanda yaşlılığın yarattığı ruh hali, yalnızlıklar, yılgınlıklar ön plana çıkar. Türkiye'nin siyasi ve uluslararası yapı içerisindeki konumu ve toplumsal kaygılar içeriğe şekil veren diğer temel sorunlardır. *Kasırganın Gözü* bu yönü ile yazarın daha önceki romanlarından biçim ve içerik olarak farklı bir yapı arz eder.

1.1.4.2. Romanın İçeriği

Kasırganın Gözü adlı roman bireysel kaygıların toplumsal yapı içerisinde yankı bulmuş halini temsil eder. Tosuner'in daha önceki romanlarında karşılaştığımız yalnız bireylerin ruhsal çıkmazları, engelli bireylerin toplumdaki konumu, modern yaşamın aile ve toplum yapısına etkisi, ayrılık, evlilik kurumu vb. konular

Kasırganın Gözü'nde tamamen yerini farklı durum ve konulara bırakır. Romanda alışılmış formun gerektirdiği yoğun olay halkaları, çoklu kişi sayısı ve buna bağlı olarak yer alan zaman, mekân, kurgu neredeyse hiç yoktur. Ancak yazarın kendi hayatından kesitleri barındıran alt başlıklarda gerçek kişi, zaman ve mekân unsurları yer edinirken çoğu zaman gerçek hayatta olmayan, sadece bir hayalin ya da kaygının izlerini taşıyan kurgusal kişi, zaman ve mekâna da yer verilir. Bu unsurlar farklı bir formda, üstü kapalı bir şekilde verilmeye çalışılır.

“Yağmurküstüren” adlı bir epigrafla başlayan romanın bir numaralı alt başlığı sıradan bir günün tasviri ile başlar. Yazarın, izlenimlerine dayanarak anlattığı durumlar, kendi yaşamına dair ipuçlarını barındırması açısından da dikkate değerdir. Yazar, yaşadığı sokağın gündelik durumunu tasvir etmenin yanında altmış yaşında olmanın yarattığı ruh halinin izlerini de dile getirmekten uzak durmaz:

İki numaralı alt başlıkta yazar anılarına değinir, aslında beklediği bir kadının varlığını sezdirmeye çalışır. Bu kişinin gerçekte olup olmadığı bilinmezken bunun dışındaki unsurlar-zaman ve mekân- gerçekçi boyutları ile verilir. Aynı kadının varlığı ikinci bölümün bir numaralı alt başlığında yer alan kesitte yeniden sezdirilir. Romanda bu kadının kim olduğuna dair bilgiler yer almazken, onun varlığı Tosuner için önem arz eder. Bu kadın tasvir edilen özellikleri ile hayali bir varlığı da temsil edecek özelliktedir:

Yazarın kendisini anlattığı bölümler dışında romanda yer alan kişilerin adları verilmez. Bu kişiler genellikle temsil ettikleri konular ve yaptıkları işler ile özdeşleştirilerek adlandırılır. Bir adam, İki çocuk, Köpek Besleyen Kız, Erik Dağıtan Adam, Hitit Güzeli, Bir Kişi, Madagaskarlı, Kahverengi Dirseklik Takınmış Adam, Bir Kadın, Bir Çocuk, Bisikletli, Bisikletsiz, Çöp Toplayan Çekçekli bu kişilerden bir kaçıdır. Roman kişilerinin merak uyandıracak nitelikte adlandırılması bir olay halkasının varlığını gerektirmediği gibi olaylardan çok kişilerin isimlendirilmesi altında yatan neden sorgulanır. Tosuner'in daha önceki romanlarında yer alan olay halkaları kişileri gölgede bırakacak nitelikte düğümlenirken *Kasırganın Gözü*'nde kişi varlığı olayların gerekliliğini gölgede bırakır. Kişiler olaylara dâhil edilmese dahi aykırı adlandırılmalar ile dikkati çeker.

Tosuner *Kasırganın Gözü* adlı eseri kaleme aldığında altmış yaşını geçmiştir. Bu nedenle romanın birinci bölümünün alt başlığında yaşına dair kesitler vermeyi ihmal etmeyen yazar romanın son bölümlerinde de yaşlılığın etkilerine değinir.

İnsan yaş altmıştan sonraki birkaç basamağı tırmanınca iğde ağacının sokağa taşmış bir iğde ağacının kokusu –daha- bir başka mı oluyor. Yaşlandıkça artan yerçekimi gücü, ya da azalan yer çekimine olan direnç. İyi de değişir mi iğde ağacının kokusu! Peki, nedir değişen? (KG,2017:52).

Kasırganın Gözü yazarın kendi kaygılarını, yorgunluklarını, yılgınlıklarını dile getiren bir eser niteliği taşımakla birlikte Türkiye'nin toplumsal ve siyasi çıkmazlarının sosyolojik eleştiri bağlamında ele alındığı bir eserdir. Yazar dönemin toplumsal kaygılarını, siyasi çıkmazlarını, dini yozlaşmayı eleştirel bir dille romana yansıtır. Bireyleri toplumsal çapta çözüm arayışına yönlendirir. Bu arayış *Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı!* ve *Korkağın Türküsü* adlı romanlarda da devam eder. *Kasırganın Gözü* diğer iki romandan farklı olarak hem bir uyanış hem de bir ikaz niteliğindedir.

Romanın birinci bölümünün üç numaralı alt başlığında sosyolojik eleştiri bağlamında insanoğlunun yaşadığı toplumda kendi eliyle meydana getirdiği olumsuzluklardan yakınıdır. Dönemin maddi doyumsuzluklarına değinen yazar bunu gerçekçi ve ironik bir dille eleştirir. Yazarın, ezen ve ezilen birey ekseninde ele aldığı maddi doyumsuzluk temi tüm boyutları ile gözler önüne serilir.

Birinci bölümün altı numaralı alt başlığı yine insanoğlunun kendi eliyle mevcut düzeni bozma girişiminde bulunmasına dair gerçekleri barındırır. Yazara göre insanoğlu ürettiği araçları kendi faydası için kullanmak yerine çevresine zarar vermek için kullanmayı amaç edinir. Yazara göre toplumdaki bireyler bu amacı dış güçlerin üretim ve tüketim alışkanlıklarına uymak adına gerçekleştirir. Yazar aynı bölümde benzer eleştiriyi dini zaafaların toplumda yarattığı güvensizlik nedeniyle yapar.

Kasırganın Gözü adlı romanda yazarın sıklıkla ele aldığı konulardan bir diğeri ise çevre tahribatıdır. Modern yaşamın gerekliliği adı altında meşrulaştırılan çevre tahribatının olumsuz etkileri romanın geneline hâkimdir. Yazar, çevre

tahribatını azaltma yönünde bir algı oluşturmak adına doğanın bir dili olduğu gerçeği ile taşı konu alan üç ayrı kesit sunmayı ihmal etmez. “Güneşyüz, Günyüz, Geceyüz” olarak adlandırılan bu kesitler içerik bağlamında derin anlamları da ihtiva eder.

Bu kesitlerden sonraki alt bölümlerde yazar kendi şahsında bütün insanlara seslenir. Gerçekler karşısında gözlerini başka yöne çeviren bireylere serzenişte bulunur. Yazar sık sık “*Ahlak polisi peşimde!*” cümlesini tekrar ederek düzelmeyen toplumsal yıkımlara dikkat çeker.

Necati Tosuner *Kasırğanın Gözü* adlı romanda gerçekte toplum yapısının geldiği noktaya değinmeyi de ihmal etmez. Gerçek sorunlar karşısında toplumdaki bireylerin umarsız tavırları, maddi hırsların topluma yön vermesi gerçek hayattaki örnekleri ile esere konu olur.

Tosuner’in klasik roman çizgisinden uzaklaşarak ele aldığı konular toplumsal düzenin iyileştirilmesine dair bir çağrı niteliği taşır. Eserde açık uçlu sorularla biçimlenen diyaloglar görünürde yazarın kendi iç sesini temsil eder. Ancak yazar bu diyaloglar ile okuru düşünmeye, sorgulamaya davet eder. Yazar, eserde susmaktan çok konuşmanın gerekliliğine değindiği için bir sonraki eser *Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı!* şeklinde adlandırılır. *Kasırğanın Gözü*’nde yer alan diyaloglar bu devam romanında daha yoğun bir şekilde yer alır.

1.1.5.SUSMAK NASIL DA YORUYOR İNSANI!

1.1.5.1.Romanın Kimliği ve Tertibi

Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı! *Kasırğanın Gözü*’nden dört yıl sonra kaleme alınan üçlemenin ikinci romanıdır. Eserin 2013 yılında yayımlanan iki baskısı Türkiye İş Bankası Kültür Yayıncılığa aittir. Eser toplamda yüz yirmi iki sayfa, altı farklı epigraftan oluşur. Her bir epigraf altı alt başlığa ayrılır. Toplamda otuz altı alt başlıktan oluşan eserin son bölümü otuz yedi numara ile adlandırılmış olup romanın bütününi özetleyen niteliklere sahiptir.

Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı!Kasırganın Gözü adlı romanın devamıdır. *Kasırganın Gözü*'nde cevapsız kalan çoğu soru *Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı!*adlı eserde karşılık bulur. Tosuner'in kendi iç sesine bu eserde de rastlamak mümkündür. Okur ile yeniden diyaloglar kuran yazar bu eserde ilkinden farklı olarak asıl cevabı okurdan bekler.

Necati Tosuner 2014 tarihli “Sarsıcı Olmak İçtenliğe Dayanmalı” içerikli röportajında devam niteliğinde olan eserin içeriği hakkında şunları söyler:

Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı! eserinde ilk romanda olduğu gibi daha önceden yazılan metinler yer almaz. Anlatılan kişi kafa sesi kullanarak daha belirgin bir şekilde ortaya çıkmaya başlar.²

Eserde Tosuner'in hayatına dair kesitlere de yer verilir. Yazar çoğu zaman bir durumu aydınlığa kavuşturmak adına kendisine ait bir anıyı paylaşma yoluna gider. *Kasırganın Gözü* adlı romanında olduğu gibi Türkiye'de yaşanan eksen değişikliği, politik ve siyasi çıkmazlar, toplumsal aidiyetsizlik sosyolojik eleştiri kuramı bağlamında ele alınır.

Romanda yalnızlık, umut, pişmanlık, yaşlılık, sevgi, ölüm gibi temalar neredeyse her alt bölümde dile getirilir. Roman bu yönüyle bireysel bir çılgının toplumsal çapta yankı bulmuş halini temsil eder. Bu sayede birey kendi içsel çıkmazlarından yola çıkarak bütünsel olanın çözümünü aramaya başlar. Kahraman anlatıcı romanın sonunda “*Ben korkağım*” diyerek okuru çözüm arayışına sevk eder.

1.1.5.2.Romanın İçeriği

*Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı!*adlı eser çarpıcı bir epigraf ile başlar. “Otur Birlikte Ağlayalım!” şeklinde giriş epigrafı ile başlayan roman, yazarın okur ile birlikte bir iç muhasebe girişiminde bulunacağını sinyalini verir. Bir numaralı alt başlıkta yazar eserin bir devam romanı olduğunu sezdirmek için okura “*Neydi*

²<https://books.google.com.tr/books?id=tepwDwAAQBAJ> (Erişim tarihi:11.12.2018)

sonuç?” şeklinde bir soru sorar. Ardından bireyin karanlıklar içinde yitip kalmış benliğini korkunun hâkimiyetinden kurtarması adına telkinde bulunur. Bireyin, mutluluğu arzulamasına rağmen korkuları nedeniyle ona bir türlü ulaşamaması, ulaşmak için çaba sarf edememesi yazarın izlenimleri neticesinde dile getirilir.

Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı! adlı eser de alışılmış roman formundan farklı bir anlayışla yazılır. Eserin geneline hâkim olan iç ses kahraman anlatıcıya aittir. Üç numaralı alt başlıkta yazar: “*Bu dert sana dertsiz adam! Bu dert sana...*” nidası ile kendisine seslenir. Yazar, ömrünün tükenmişliğinden, yalnızlıklardan, geçmişinden, yoksunluklardan söz eder. *Kasırganın Gözü’* ndede sık rastladığımız ölüm ve tükenmişlik, bir sona varma endişesi yazarın yaşının ilerlemiş olması gerçeğinden kaynaklanır. Yazar bu üçlemeyi yazarken altmış yaşını geride bırakmıştır ve yaşamın devamlılığı adına kaygılanma konusunda kendince haklı nedenleri vardır. Her iki romanda da bu kaygılar “*Bir sevinçtir yanakta lekeyle ulaşılabilen güz sonu. Evet, sanki dudak üstü tüylenmede dolaşan dil ucu! Dert sana dertsiz adam! bu dert sana. Sanki sıra ölmeye geldi*” (SNDYİ,2013:10) şeklinde adlandırılır.

Tosuner’in romanlarında sıklıkla değindiği bedensel eksiklik *Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı!* adlı eserde de karşımıza çıkar. Yazar romanda “*acı çekme*” eylemini kamburunun varlığına bağlar. Öyle ki yazar toplumsal dayatmalar karşısında kamburu olmadan varlığının eksik olduğunu düşünür.

Tosuner, aynı bölümün beş ve altı numaralı alt başlıklarında geleceğini bir sonsözle sonlandırmak ister. Ölüm gerçeği karşısında hayal ettiği geleceği ve hasretlerini dile getirir. Kendisini kırmızı atkılı adam ismiyle tanıtmayı geçmişindeki varlığına duyduğu özlemi çağırıştırır.

Romanın diğer bölümü “*Hastanede değilim. Hapishanede Değilim. Çadırda değilim*” şeklinde adlandırılan bir epigrafla başlar. Yazar her bir epigrafın alt bölümünde de karşısında biri varmış gibi konuşur. Aslında hayal ettikleri ile gerçekleştiremedikleri arasında sıkışıp kalan birey ve onun can sıkıntısı konu edinir. İki numaralı alt bölümde ise umut-umutsuzluk ekseninde insanoğlunun beklentileri üzerinde sıklıkla durulur. Umut yoksunu olan insanoğlunun geç kalmışlığı, sürekli

başkalarının benliği ardına gizlenme isteği, dünyayı algılayış biçimi üzerinde duran yazar eleştirel bir dille gerçekleri açıklığa kavuşturur. Aslında yazarın amacı, insanoğlunun benliğini tanımasını sağlamaktır.

Üçüncü bölüm “Boşa Kostaklanma...” şeklinde adlandırılan bir epigraf ile başlar. Bu epigraf çok sayıda anlamı barındırmakla birlikte içerik olarak çağa eleştiri niteliğindedir. Yazar bu başlık altında sık sık insanın anlam arayışına değinir. Bir numaralı alt başlık anlamak ve umut etmek üzerinde temellenir. Farkında olmak ya da olmamak, var olmak ya da çürümek, bu iki olasılık düzlemi içerisinde insanoğlunun ulaşabildiği gerçekler önemli görülür. Yazar umutsuzluk içerisinde şekillenen yaşamışlığın pişmanlığını hissettirir.

Romanın alt bölümlerinin birçoğunda anlatıcı-yazar insanoğlunun çıkmazları üzerinde durur. Yazar, çıkmazlarının farkında olan ya da olmak istemeyen okura sorular sorarak aslında duymak istediği çılgılığı, iç sesini aşikâr etmesini sağlama yoluna başvurur. “*Kendine vurduğun boyunduruk, evlere kafes, gözlere kafes, köle*” gibi tanımlamalarla nitelediği bireyin ruh halinin çıkmazlarını gözler önüne serer. Yazara göre gerçekliği oluşturan asıl unsur insanoğlunun içindeki boşluğun tarif edilemezliğidir.

Eserde belirli bir vaka halkasının varlığından söz edilemez. Dolayısıyla zaman, mekân, şahıs kadrosu gibi yapısal unsurlar romanın arka planında simgesel yönleri ile romana dâhil edilir. Romanda söz konusu edilen zaman unsuru bireylerin sıkıntılarına ve ömürlerinden eksilen günler karşısındaki çaresizliğe sembolik bir yakıştırmaadır. Yazar bu durumu: “*Göze kirpik batması, kirpiklerden bir kirpiğin eksilmesi*” (SNDYİ,2013:40) şeklinde adlandırır.

Üç numaralı bölüm de küreselleşen dünyanın yorgunlukları üzerinde şekillenir. Yazar daha az sinirlenmek ve daha az yorulmak adına televizyonlara bakmamayı denediğini dile getirir (SNDYİ,2013:51). Öte yandan yazar aynı kısımda küreselleşen dünyadaki bireylerin bir ağacın varlığına bile tahammül edemeyişini parodileştirerek okura sezdirmeye çalışır. Doğaya zarar veren birey- toplum eleştirisi okurun bilinçlenmesi adına keskin bir üslupla yapılır

Dördüncü bölüm “Kaçın Matmazel Geliyor!” şeklinde adlandırılan bir epigrafla başlar. Bu bölümde de anlamlandırma ve umut etme meselesi üzerinde durulur. Yazar çoğu zaman bireysel kaygılardan yola çıkarak bazı toplumsal olguların düzeltilmesi adına çaba sarf etmenin önemine değinir. Bu denli benliğine düşkün bir toplumda kendi faydasından çok diğer bireylerin faydasını önemseyen, onların çığıllıklarını dindirmeye çalışan bireyin “Matmazel” olarak adlandırılması günümüz toplumunda “aynı duyarlılığa sahip bir bireyin kalmadığı” gerçeğini örneklendirmek içindir. Bölümün son alt başlıklarında yazar önceki bölümlerde olduğu gibi Türkiye’nin gidişatına dair eleştirilere devam eder. Birtakım değerler adı altında sömürülen insanlar, değişen toplum ölçütleri örnekler dâhilinde ele alınır. Okurun, sorgulamalar dâhilinde gerçekleri tüm çıplaklığıyla görmesi sağlanır:

Beşinci bölümün başlığı “Sevmek Gerekir Sevenleri...” şeklinde adlandırılır. Giriş cümlesi niteliğinde olan bu epigraf yaşama tutunma çabasına ve umuda dair kesitleri barındırır. Sevmek ve aramak temasından yola çıkan yazar birtakım şahıslar ve olaylar üzerinden yaşamın gayesini açıklığa kavuşturur.

Altıncı bölüm “Mucize...” isimli bir başlıkla devam eder. Tosuner’in ilk dönem romanlarında sık sık dile getirdiği “kamburluk” bir numaralı alt başlıkta söz konusu edilir. Yazar bu bölümde kamburluk tanımlamasına farklı açılardan yaklaşır (SNDYİ,2013:106). Öte yandan yazar, yaşı gereği sona yaklaştığını sezdiren kesitlere de yer vermeyi ihmal etmez. Dört numaralı alt bölümde sık sık “*Dökülen son yapraklar*” cümlesi tekrar edilerek bir sona ermişlik sezdirilir. Bu sona ermişlik, yazar için umudun tükendiği gerçeğini de ifade eder:

Yazar bireysel sıkıntıların yanında toplumsal eleştiriye de yer verir. Türkiye’nin vardığı noktayı eleştirir. Türkiye’nin içinde bulunduğu durumu: “*Boşa çiğnenmiş karanfil kokuyor şimdi Türkiye*” sözleriyle özetler (SNDYİ,2013:56). İnsanlık ve toplum değerleri adına atılan yanlış adımlar, halk üzerinden getirim elde etmeler, haksız yere zenginleşmeler ve bu durum karşısında sessiz kalan toplumun durumu bir öfke patlaması dâhilinde gözler önüne serilir.

Yazar, romanın birçok insanın anlam arayışına değinir. Farkında olmak ya da olmamak, var olmak ya da çürümek olasılığı düzleminde insanoğlunun ulaşabildiği gerçekler önemli görülür.

Romanın son bölümü, 37 numaralı bölüm daha önceki bölümlerin tamamını özetler niteliktedir. Yazar bu bölümde söylediklerinin bir iç ses olduğunu, aslında anlattıklarının hiçbirini gerçekte dillendirmediğini “*Susmak, susmak, susmak. Ben korkağım*” (SNDYİ,2013:122) sözleri ile ifade eder. Okuru, korkak olup olmadığı yönünde bir iç sorguya davet eder. Romana ismini veren susma eylemi yazara pişmanlık veren bir durumdur. Ancak yazar, bütün yaşanmışlıklara rağmen dünyaya gelmiş olmayı bir mucize addeder.

1.1.6.KORKAĞIN TÜRKÜSÜ

1.1.6.1.Romanın Kimliği ve Tertibi

Korkağın Türküsü, Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı! adlı romandan iki yıl sonra yayımlanır. Romanın mevcut iki basımı da Türkiye İş Bankası Kültür Yayıncılığa aittir. Eser üçlemeyi oluşturan son romandır. Eser bu bağlamda *Kasrganın Gözü ve Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı!*adlı romanların bütünsel anlamda özeti hükmündedir. Roman toplamda yüz doksan sayfadan oluşmakla birlikte iki bölüm şeklinde biçimlenir. Birinci Bölüm kendi içinde üç ayrı epigraftan oluşur, her bir epigraf altı alt başlığa ayrılır. Üçüncü alt başlıktan sonra “ÜSTGEÇİT” şeklinde adlandırılan üç kısa kesit yer alır. Bu kesitler de ismen farklı üç bütünsel epigraftan oluşur. İkinci Bölüm de aynı biçim özellikler ile şekillenir. Bu bölümün son kısmında yazar, öldüğünde isteğini dile getirdiği vasiyet hükmündeki kesite yer verir.

Korkağın Türküsü genel itibariyle yazarın daha önceki iki romanında dile getirdiği öfke patlamasının son kertede zirveye ulaşmış halini temsil eder. Boşa tükenen umutlar, insanoğlunun hırsı nedeniyle çevreye verdiği zarar, Türkiye'nin son dönemde içinden çıkamadığı toplumsal yıkımlar sosyolojik eleştiri kuramı bağlamında dile getirilir. Öte yandan yazar, romana ismini veren korkaklık

olgusunun toplumdaki bireylerde hastalık haline gelmesini kendi benliğinden yola çıkarak eleştirir. Yalnızlık, umutsuzluk, ölüm ve yaşlılık romana yön veren temalardır.

1.1.6.2.Romanın İçeriği

Korkağın Türküsü roman üçlemesini oluşturan son eserdir.*Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı!* adlı eser “*Ben korkağım!*” şeklinde bittiği için yazar üçüncü romanı *Korkağın Türküsü* şeklinde adlandırır. Aslında roman gerçek anlamıyla çok sesli bir haykırış ihtiva etmez. Yazar kendi iç sesini gerçekte biraz daha geniş çapta yankı uyandıracak şekilde yükseltmeye, tüm topluma duyurmaya çalışır. Yazar Türkiye’nin içinde bulunduğu çıkmazlara rağmen çoksessliliğe tahammül edemeyen bireylerin suskunluğuna anlam veremez, onları her fırsatta eleştirir. Çoğu zaman kendi suskunluğunu de bu eleştiriye dâhil eden Tosuner tüm yoksunluklara rağmen toplumdaki bireylerin yaşananların farkına varıp bilinçleneceğini umut eder.

2013 yılları Türkiye’inde patlak veren Gezi olaylarının toplumu bir kargaşaya sürüklemesi, dini olgular adı altında insan benliğinin sömürülmesi, kadın haklarının varlığı söylemine rağmen kadın bireylerin toplumun en ücra konumuna layık görülmesi, yitirilen insanlık ve toplum değerleri yazarın romanda sık sık değindiği sorunlardır. Bu sorunlar şiirsel bir dille, klasik roman anlayışı dışında ifade edilir. Romanda belirli bir vaka halkasına rastlanmaz.

Kasırganın Gözü ve *Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı!* adlı romanlarda olduğu gibi bu eserde de romanın bölümlerini bütünleyen epigraflara yer verilir. Birinci bölüm üç ayrı epigraftan oluşur Her bir epigraf altı alt başlığa ayrılır. Birinci bölümün ilk epigrafı “*Savurgan Günler*” şeklinde adlandırılır. Yazar bu adlandırma ile yitip giden günleri çağrıştırmak ister. Zaman olgusu bu başlık altında simgeleştirilir.

İlk epigraf adından da anlaşılacağı üzere genellikle yitirilmişliklerin yol açtığı içsel bunalımlar ile şekillenir. Yazar yaşamın da gereği olarak umuda “tükenen bir olgu” gözüyle bakar. Yazara göre birey umudun son kertelerini de kendisi ile

hesaplaşarak tüketmelidir. Çünkü toplumdaki her bir birey ıĢlıđını içinde taşımakla sessizliği arttırmakta ve umut edilecek olguları tek tek yok etmektedir. İçinde buldukları çağın olumsuzlukları karşısında sessiz kalan bireyler umut etme eylemini de anlamsız kılmaktadır. Bu nedenle birinci epigrafın altı numaralı alt başlığında yazar sık sık okura seslenir. “*Haydi, ekinme sor kendine!*” şeklindeki nidalarla okuru bir i hesaplaşmaya davet eder.

Birinci bölümün ikinci epigrafı “Dam kıyısından aşağı” şeklinde adlandırılır. Bu epigrafın bir numaralı alt başlığında yazar, küreselleşen dünya karşısında insanoğlunun artan mutsuzluğuna değinir. Bu durumu darbukacı çocuğun mutluluğunu konu alan bir olayla gerçekliğe kavuşturur. Darbukacı ocuğun mutluluğu karşısında diğer insanların sahip oldukları metalara rağmen mutsuz olmalarını, kendileri ile barışık olmamalarını eleştiren yazar insanın kendi gözünden varlığını algılama biçimini ele alır.

“Yorumlu Bir Ara Girsin Buraya- hiç yorum yapmadan!” başlığı taşıyan bir diğer epigraf toplumdaki bireylerin, tüm olumsuzlukların farkında olmalarına rağmen “yapacak bir şey yok” bahanesinin ardına gizlenerek sessizliklerini korumaları eleştirisini içerir. Yazar sık sık ”Dünyayı zehir eden kim? sorusu eşliğinde bireylerin gerçekler karşısındaki umarsız tavırlarını hatırlatmayı amaç edinir.

Birinci bölümün sonunda yer alan “ÜSTGEÇİT” başlıklı kesitlerde Türkiye’nin siyasi durumu üzerinde duran yazar her bir kesitten sonra bir epigrafıa söze devam eder. Toplamda üç ayrı epigrafıa yer verilir ve bunlar “ÜSTGEÇİT” adlı kesitleri içerik olarak bütünleyen yoğunluğa sahiptir. Küreselleşen dünyada insanoğlunun mevcut düzene, kendi varlığına verdiği zarara örnekler dâhilinde değinen yazar acımasızlık ve  alma konusunda ilk sıraya yine insanoğlunu koyar. Bireylerin bu olumsuz özellikleri özenle toplumda sergilemelerini keskin bir dille eleştirir.

Birinci “ÜSTGEÇİT” kesitinden sonra “Antartika’ da Hava Yine Ktleşiyor” başlıklı bir epigraf gelir. Bu başlık ironiyle öfkenin söz bulmuş halidir. Yazar insanoğlunun kibrine, bencilliğine ve açgözlülük adına meşrulaştırdıkları durumlara değinir. Bir diğer “ÜSTGEÇİT” kesitinden sonraki alt başlık “adır

Yakanlar Cennete!” epigrafi ile şekillenir. Bu alt başlıkta umuda dair beklentilerini yineleyen yazar Türkiye’nin siyasi olaylarına değinir. Üçüncü “ÜSTGEÇİT” kesitinden sonraki başlık “Ne güzel olabilirdi Dünya!...” şeklinde adlandırılır. Yazar aslında bu epigrafi kullanmakla önceki iki kesitin özetini de vermiş olur. Umut edilen bir geleceğin hayatı yaşanılabilir kılması üzerinde sıklıkla duran Tosuner, hırs ve kibir ile hayatı kötülüğe boğan, başkalarına yaranmak adına yanlışa doğru gözüyle bakan bireylerin varlığından bir kez daha şikâyetçidir.

Romanın İkinci Bölümünde de benzer toplumsal sıkıntılar üzerinde duran yazar “Sev-gi!” isimli alt başlıkta Türkiye’nin içinde bulunduğu durumu “Karanlık” diye niteler. İnsanların sebepsiz yere ölmesinden, bu ölümler karşısındaki toplumsal suskunluktan rahatsızlık duyan yazar “Korkak” tanımlaması ile tüm toplumu eleştirir.

İkinci bölümün ikinci başlığı “Günler geçmez geçmez geçmiş olur bugünler...” şeklinde bir epigrafla adlandırılır. Yaşlılığın ardından gelen yalnızlık ile söze başlayan yazar bir sonraki alt başlıkta kendi dertlerini unutup insanoğlunun birbirleriyle bitmeyen mücadelesine değinir.

Bir sonraki bölümde yazar yaşananların verdiği iç sıkıntısıyla sık sık “*Toprağın batsın yurdum!*” diyerek insanlara seslenir, öfkesinin yankılarını toplumda hissetmek ister. Yöneticilerin ,uygar toplum yaratma hayalleri uğruna sömürdükleri insan onuruna değinir.

Beş ve altı numaralı alt başlıklarda küreselleşen dünyada insanoğlunun mevcut düzene, kendi varlığına verdiği zarara örnekler dâhilinde değinen yazar acımasızlık ve öç alma konusunda ilk sıraya yine insanoğlunu koyar. Bireylerin bu olumsuz özellikleri özenle toplumda sergilemelerini keskin bir dille eleştirir.

İkinci bölümün son başlığı “Sırat ’tan önceki son çıkış...” şeklinde adlandırılır. Bu epigrafta yazar toplumda hep aynı olumsuzlukların sürüp gitmesinden usanç duyduğunu belirtir. Yazara göre düzelmeyen insan ve toplum hiç yoktan yok oluşlara neden olmaktadır.

Bu alt başlıktan sonraki kesitlerde de yazar sık sık toplumsal duyarsızlık, zalimlik ve anlayış yoksunluğuna değinir. İnsanlığın vardığı noktayı eleştiren yazar toplumsal çok sesliliğin ve birlikte hareket etmenin önemine değinir.

İkinci bölümün son alt başlığından sonra gelen “ÜSTGEÇİT” adlı kesitten sonra “Bir karar ver tilki misin sansar mısın?” başlıklı epigraf dikkati çeker. Bu kısımda yazar genel olarak ülkenin temel sorunları üzerinde durmakta, insanların duyarsızlığından şikâyet etmektedir.

Bir diğer “ÜSTGEÇİT” umut etmenin devamlılığı üzerinde temellenir. “İnce yerden vuran ihanet !”epigrafı ile yazar uygarlık adına insana ve dünyaya verilen zarara dikkat çeker. Akıl çağı diye nitelendirilen yüzyılda yaşanan felaketler ve yitirilen değerler ele alınır.

Son “ÜSTGEÇİT” kesiti “Yanlış yaparsan kimi arasınlar?...” adlı epigrafla devam eder. Bu epigrafta haksızlığa karşı direnen bireylerin düşeceği durumlar ironik bir üslupla dile getirilir. Yazar bu son bölümde söyleyecek sözünün kalmadığını, kendisine sözü geçmiyorsa konuşmasının boşa olduğunu okurun kendi yanlışının farkına varmasını sağlamak adına dile getirir. Esere adını veren “Korkağın Türküsünün” hangi durumlarda söylenmeye başlanacağını belirtir:

Artık söylenecek sözüm yok! Kendime bir sözüm yoksa kimseden kimseye bir söz kalmaz ki... Sözüm geçmiyorsa kendime geçer mi kimin kimsenin bir sözü?... Kendimi kandırmaya gücüm yetmiyorsa, kimi kimseyi kandırmaya yetmez ki (KT,2017:190).

Romanın özeti niteliği taşıyan alt başlıklarda yazar kadın haklarına, yitirilen insani değerlere, geleceği çalınan çocuklara değinir. Toplumdaki bireylerin bu gerçekler karşısındaki sessizliği ve duyarsızlığı yazarı umutsuzluğa sürükler. Bu bağlamda romanın geneline hâkim olan bir umutsuzluk sezilir.

Roman, bütünsel anlamda toplumsal eleştiriyi içermekle birlikte toplumdaki bireylerin ruhsal durumlarını psikanalitik bağlamda ele alır. Yalnızlık, yaşlılık, bedensel engel, umut bu eserde de ön plana çıkan tematik unsurlardır. Tosuner romanın son bölümüne kendi gerçeğine dair bir kesiti iliştiirmeyi ihmal etmez. Tüm bu anlatılanlar, söylenenler karşısında kimseden bir beklentisi olmayan yazarın tek

bir beklentisi vardır. Yazar, bu beklentiyi “*Mezarçıya söyleyin, biraz çukur kazsın sırtımın geleceği yeri. Başka da bir beklentim yoktur kimseden*” cümlesi ile ifade eder.

1.1.7.ÇIRPINIŞLAR

1.1.7.1.Romanın Kimliği ve Tertibi

Necati Tosuner’in 2016 yılında kaleme aldığı *Çırpınışlar* son dönem romanlarından olması yönü ile dikkate değer bir eserdir. Romanın mevcut tek basımı Türkiye İş Bankası Kültür Yayıncılığa aittir. Roman yüz yirmi yedi sayfadan oluşmakla birlikte dört ana bölüme ayrılır. Her bir bölüm bir epigrafla başlar, bu epigraflar kendi içinde farklı şekilde adlandırılan dokuz kısa bir uzun parçadan oluşur. Mevcut dört bölüm de bu formda devam etmektedir. Her bir kısa parça içerik ile bütünleşen bir başlık taşır. Bu kısa parçalar şiirsel bir dile ve öyküsel bir forma sahiptir. Kısa parçalar daha az yoğunlukta iken, uzun parçalar aynı anda birçok temi içerisinde barındırır.

Çırpınışlar, *Korkağın Türküsü* adlı romandan iki yıl sonra kaleme alınan, yazarın kendi iç hesaplaşmasına dayanan bir roman niteliğindedir. Yazarın üçleme niteliği taşıyan romanlarında görülen toplumsal kaygılar, Türkiye’nin siyasi çıkmazları, haksızlık ve ezilmişlikler, toplumsal kargaşanın etkileri *Çırpınışlar* adlı eserde yerini yazarın bireysel kaygılarına, içsel sıkıntılarına bırakır. Yazara göre çocukluğundan yaşlılığına dek süregelen yaşam bir noktada durup düşünülecek bir boyuta ulaşır. İlerleyen yaşı gereği kendisini ölüme daha yakın hissedenden yazar *Çırpınışlar*’ da yaşamının özetini okura sunar. Bu yönü ile roman bir iç hesaplaşmanın ürünüdür.

*Çırpınışlar*da klasik roman anlayışından tamamen uzak bir çizgide icra edilir. Eserde belirli bir olay örgüsüne rastlanmaz. Roman bireysel bir yorgunluğun öyküsel formda vücut bulmuş halidir. Yazarın bir anlam dâhilinde başlıkladığı her bir bölüm öykü niteliği taşır.

Çırpınışlar’ da Tosuner’in daha önceki romanlarında ele aldığı konulara sık sık rastlamak mümkündür. Özellikle yalnızlık, yaşlılık, umut- umutsuzluk ikilemi,

bıkkınlık gibi konular hemen hemen her parçada dile getirilir. Bunların yanında yazarın kendi geçmişine dair kesitlere tüm gerçekliği ile romanda yer verilir. Yazar romanın son bölümlerinde çocukluğundan yaşlılığına kadar yaşadıklarına dair kesitleri okur ile paylaşmayı ihmal etmez. *Çırpınışlar* bu yönü ile yazarın hayatına dair anılarını tazelediği, pişmanlıklarını dile getirdiği bir iç hesaplaşmanın ürünüdür. Roman, yazarın geçmişten geleceğe dek süregelen çırpınışlarını tüm açıklığı ile gözler önüne seren bir içerikle bütünleşerek okura sunulur.

1.1.7.2. Romanın İçeriği

Çırpınışlar dört ana bölümden oluşur. Her bir bölüm kendi içeriği ile bütünleşen bir epigrafla başlar. Birinci bölüm yazarın kendisi ile olan içsel mücadelesini özetleyen bir epigrafa sahiptir. “Öze dönüş” şeklinde adlandırılan epigraf bir ayrılığın ardından yazarda meydana gelen yalnızlık duygusu üzerinde temellenir. Bu yalnızlık eşyaya-cisimlere aksettirilerek gerçekliğe kavuşur. Yazar aslında kendisi için oldukça önemli bir olgu olan yalnızlık olgusunu çevresindeki eşya ya da cisimler üzerinden vererek insanlardan soyutlanmak zorunda bırakılan benliğinin bir başınalığını sezdirmeyi amaçlar. Yalnızlığını “sen” diye nitelediği kişiye duyurma çabasıdır. Romana adını veren usanmışlık hali sık sık kısa kesitlerde karşımıza çıkar. Yazar geçmiş yılların verdiği usanmışlığın yanında yaşlılıktan sonra derinleşen yalnızlığa karşı tavrını dillendirir.

“Şimdi” adlı alt başlıkta yazar geleceğe dair beklentilerini dile getirir. Yazar , gerçek hayatta olanların yerine “olmasını istediklerini” özenle yerleştirmeyi diler.

“Kös Kös” başlıklı kısa parça kendisinden önceki sekiz alt parçanın özeti niteliğindedir. Güzel şeyler umarak devam edecek olan hayatın yalnızlıklar üzerine kurulu olması yazara üzüntü verir.

Birinci bölümün “Karanlık” isimli son uzun kesitinde yazar bir ömürden geriye kalanları, hissettiği duygular dâhilinde öyküsel bir formda dile getirir. Yazar bu kesitte de daha önceki roman üçlemesinde olduğu gibi söyleyemedikleri, içinde saklı tuttukları hakkında gerçekçi tespitlerde bulunur.

Yazar aynı başlıkta umuda dair beklentilerini dile getirir ancak küreselleşen dünyadaki maddî hırslar “Bir martının güzelliğinin farkındalığını” dahi yok edecek kadar insanları olumsuz etkilemiştir. Yazar bu gerçekler karşısında sevinçlerinin üzüntüler karşısındaki azımsanmış halini anlamlandırmaya çalışır. Ancak bir çıkış yolu bulamaz. İnsanoğlunu eleştirir, sık sık onlara seslenir.

İkinci Bölüm “Ağarması gecikmiş bir yaşlılıkla her şey kolaylaşacaktır sanıyordun gittikçe güçleşirken her şey” şeklinde çarpıcı bir epigrafla başlar. Bu bölüm genel olarak yazarın ilerleyen yaşında hissettikleri üzerinde temellenir. Yaşlılık olgusu sık sık dile getirilir. Bu bölümün “Yol” şeklinde adlandırılan ilk alt başlığı kendinden kaçıp kurtulmak isteyen, bir türlü yaşanmışlıklardan kendisini soyutlayamayan , çoğu isteğini kendisine bile haykırmaya korkan bireye dair izlenimleri ele alır. Aslında yazar bunlardan yola çıkarak yapmak isteyip te yapamadıklarını okura aşikâr kılmakta , gerçekleşmeyeceğini bildiği halde çoğu şeyi geride bırakıp gitmenin hazzını bir an olsun yaşamak istemektedir. Öte yandan yazar geçip giden günlere ve yıkılan düşlerine dair üzüntüsünü dile getirmeyi ihmal etmez.

İkinci bölümün “Esintili” adlı alt başlığında yazar adeta durum hikâyesi sayılabilecek bir metne yer verir. Yaşlılık bahsinden itibaren devam eden bir durağanlık yerini coşkulu bir tabiat tasvirine bırakır. Dile getirilen umut önceki parçalarda olduğu gibi doğadaki yansımaları ile anlam kazanır. Roman içinde öykü niteliği taşıyan parçalara yer verilmesi Tosuner’in, roman türü için belirlenen kalıpların dışına çıktığını, özgünlüğünü koruduğunu örneklendirmesi açısından önem arz eder. Daha önceki parçalarda yer almayan roman kahramanlarına -Kadın , balkondaki yaşlı adam, bir deli-bu alt başlıkta yer verilir. Bu kahramanlar anlatılanları gerçekçi kılmak adına odak figür olarak yer edinen, olaylara yön veren kişilerdir.

Tabiatta kendi varlığını bulan birey figürüne bu bölümün sonunda da rastlamak mümkündür. Üçüncü bölüm “Bükülen dudaktan geçtin kaçtın sevilen günlerden üzüntüden düşerek üzünce yitirilmiş sevinçlerden yarat kendini bilinç” şeklinde bir epigrafla devam eder. Yazar biriken üzüntülerden bir bilinç yaratmayı umudun varlığına bağlar. Bu bölümde de umuda dair söylemlere sık sık rastlamak mümkündür.

“Say ki” başlıklı kısa parçada unutulmak istenen durumlara dair söylemler yer alır. Yazar neyi unutmak istediğini açıkça söylemez ancak aklından geçenleri unutmama, onları unutulmuşlar arasına sıkıştırma telaşına düşer. Çoğu akla geleni yok sayma isteği sezilir (Çırpınışlar,2016:71).

“Olan olmayan” başlıklı bir sonraki parçada yazar aynı telaşın izlerini içinde taşır. Unutulmak istenenlerin gerçek olması, bir düş kadar gerçek olan geçmiş yazarın inkâr edemeyeceği bir durumdur. Yazar, geçmişe dair kesitleri unutmak istemesine rağmen yaşanmışlığa değer biçmekten kendini alamaz. Buna karşın “Yabansı” adlı alt parçada umut- umutsuzluk, beklenti- karamsarlık bir arada anılır. Yazar bu kısımda ötekilerden farklı olarak geleceğe dair beklentileri dillendirmekten adeta çekinir.

“Yalancı Bıçak” isimli alt başlıkta yazarın, hayatının gerçeklerini bir ağaçla sembolize ederek onu budamaya çalışması dikkate değer bir benzetmedir.

Bu alt başlığın ardından gelen “Derman” adlı alt parçada yazar çaresizliklerini bir yangın yerine benzetir. Bir yangın yeri çaresizliği diye nitelenen durum yazarın yaşadıkları gerçekler üzerinden meydana gelir. Yazar kaçıp kurtulmak istese de tüm benliği ile yeniden kendisine yenik düşer.

“Perçin” ve “Boğuntu” adlı alt parçalarda yazarın kendisi ile mücadelesine tanık oluruz. Asıl şikâyetler bu parçalarda dile getirilir. Yazar her zamanki gibi kendi varlığına, gerçeğine karşı oldukça acımasızdır. Çürümek korkusu yazarın kendi varlığı için beslediği son korkudur. Anlatıcı yazar çoğu durumdan sıkılmıştır. Yaşamının sürekli sıkıntı ve endişe üzerinde şekillenmesi yazara kaygı verir.

Üçüncü bölümün özeti sayılabilecek “Gerçek-ten” başlıklı son parçada anlatıcının dileyip te elde edemedikleri, geçip giden yaşama dair beklentilerinin gerçekleşmemesi söz konusu edilir. Usanmışlığın ağır bastığı giriş kısmında yazar yine bir başınalığına, yalnızlığına değinir. “Gölgesi ile avuntu bulan çiçek” benzetmesi yalnızlığı simgeleyen dikkate değer bir benzetmedir. Bu parçada yazarın ruhsal anlamda bir ikilemin boğuntuları arasında sıkışıp kalmasına şahit oluruz. Yazar bitmeyen acıları ve beklenen sevinçleri bir arada büyütme çalışmakta

umduklarını bulamadığında yine gerçeklerin gölgesine sığınmakta ve onları kabullenmektedir. Aynı başlık altında yaşlılığa dair kesitler verilmekle birlikte yazarın kendisi ile mücadelesi de devam etmektedir. Parçanın son bölümünde yeniden yeşeren yersiz bir umut sevdası “Menekşe” benzetmesi ile dikkati çeker.

Dördüncü Bölüm “Dünyanın dört ucunda akşam olurken geliştirilmiş bir yalnızlığı tanımlar gibi burnundan bağlanmışsın evine otur bakalım bir başına” isimli bir epigrafla başlar. Romanın son epigrafı ile devam eden bölüm yazarın yalnızlığını simgeler niteliktedir. Bu bölüm yazara dair birçok yaşamsal kesiti barındırması açısından dikkate değer bir bölümdür. Çünkü bu bölümde yazarın küçüklüğünden yetişkinliğine ve yaşlılığına dair birçok anıya rastlamak mümkün.

“Yanılgın” isimli alt başlıkta Tosuner’in çocukluğuna dair anılara yer verilir. Yazarın bu başlık altında kendi fiziki engelinden bahsetmesi, övünülecek yanının olmadığını dile getirmesi kendisi ile olan mücadelesinin bu başlıktan sonra da devam edeceğine işaret eder. Nitekim ilerleyen alt başlıklarda bu mücadeleye tanık oluruz. Yanılgın isimli alt başlıkta yazar çektiği sıkıntılara rağmen çocukluk yıllarını ve gençliğini güzel bulur.

“Yerçekimi” adlı alt başlıkta yazar bir önceki bölümde olduğu gibi benliği ile mücadeleye devam eder. Bu mücadele kanayan bir yaranın kabuk bağlamasına engel teşkil edecek kadar ileri boyutlardadır.

“İnce iş” başlıklı alt metinde daha önceki bölümlerde sezilen yaşlılıktan şikâyet yerini yavaş yavaş bir alışkanlığa bırakır. Yazar yaşlılıktan şikâyet etmek yerine onu kabullenmeye hatta ondan hoşnut olmaya başlar. Nihayetinde yaşlılık ile geride bıraktıklarının yükünden kurtulmuş sayılır:

Yaşlanmanın güzel bir yanı var: Yaşamakla geçen çarpışmalar artık geride-dahası daha da geride- kalmıştır. Ve sana bir hafiflemişlik duygusu veriyor bu (Çırpınışlar, 2016:103).

“Toplam” ve “Sayaç” isimli alt başlıklarda yaşlılığın yerini umuda dair söylemler alır. Yazar umutsuzluk eylemi üzerinde sık sık durur. Umutsuzluğu “kendini yemeye doymayan canavar” diye nitelerken umudun ise “ağır yaralı”

olduğunu belirtir. Sona doğru yaklaştıkça umut etme eyleminin işlevselliğini yitirdiğini sezebilmekteyiz.

“O sırada” başlıklı alt kesitte yazar yeniden yaşlılık üzerinde durmakta, yaşlanmış olmayı “Kendinin önünde koşmaktan yorulmak” şeklinde tanımlamaktadır. Yazarın, acı da olsa insanlara anlatacak bir öyküsünün olması boşuna bir ömür sürmediğinin göstergesidir:

Kendinin önünde koşmaktan yorulduğunda yaşlanmış oluyorsun. Kendinin önünde koştuğun günleri anımsamaya başladığında hepten yaşlanmış. Olsun yaşlının da huylusu var, huysuzu var. Boşuna yaşlanmış anlatacak öyküsü olmayan (Çırpınışlar, 2016:110).

“Katmer” başlıklı alt bölüm romanın son bölümü olması itibariyle Tosuner’in kendi kimliğini açıkça dile getirdiği bölümdür. Roman boyunca süregelen iç sesin aslında yazarın kendisine ait olduğu açıkça dile getirilir. Yazar bir sona yaklaşmıştır ve bu sonu okura aşikâr etmekten geri durmaz. Kendi iç hesaplaşmasını yapar, yaşlılığına değinir ve yeniden umutsuzluk üzerinde durur. Dilediği şekilde değil de, dilermiş gibi yaşama zorunluluğu yazara hep sıkıntı verir. Bu zorunluluğa sebep olan durum ise çocukluktan beri süregelen bir kamburun varlığıdır. Yazar bu kamburun verdiği çaresizliği ve kendi çocukluğunu zamanda geriye dönüşlerle dile getirir.

Romanın hem anlatıcısı hem de kahramanı konumunda olan yazar eserin genelinde kendisi ile mücadelesine yer verir. Yazar her zamanki gibi kendi varlığına dair olumsuz söylemlerde bulunur. Yaşlılık temi çerçevesinde şekillenen ölüm olgusu yazarın kendi varlığı adına beslediği son korkudur.

Romanın geneline hâkim olan bireysel kaygı ve beklentiler zaman ve mekân unsurlarını gölgede bırakır. Zamana dair kesitler umut ve umutsuzluk ekseninde yer edinir. Sabah, umutları temsil eden zaman dilimi olarak nitelendirilirken akşam, gelecek günler adına umutsuzluğu ve kaygıları temsil eder. Eserde mekânsal unsurlar yok denecek kadar azdır.

Romanın son epigrafi ile devam eden bölüm tematik bağlamda yazarın yalnızlığını simgeler. Bu bölüm yazara dair birçok yaşamsal kesiti barındırması

açısından dikkate değer nitelikler taşır. Son bölümde yazarın küçüklüğünden yetişkinliğine ve yaşlılığına dair birçok anıya rastlamak mümkündür. Yazarın bu başlık altında kendi fiziki engelinden bahsetmesi, övünülecek yanının olmadığını dile getirmesi kendisi ile olan mücadelesinin devam edeceğine işaret eder. Nitekim ilerleyen alt başlıklarda bu mücadeleye tanık oluruz.

Romanın son bölümü Tosuner'in kendi kimliğini açıkça dile getirdiği bölümdür. Roman boyunca süregelen iç sesin aslında yazarın kendisine ait olduğu açıkça dile getirilir. Çocukluktan itibaren süregelen fiziki engelin varlığına anlam vermeyen yazar yetişkinliğinde de kendisini sık sık talihe dair sorular sorarken bulur. Eser bu noktada otobiyografik özellikler taşır.

1.2.İÇERİK ÖĞELERİ

1.2.1.Yalnızlık

Sanclı...Sanclı... romanının olay örgüsü yalnızlık temi üzerine kuruludur. Bireylerin duygularına yön veren, onları farklı ilişkiler kurmaya yönelten ana tema yalnızlıktır. Romanda Necati Tosuner'i temsil eden Osman karakteri yalnızlık duygusunu en çok hisseden bireylerdendir. Osman kamburu nedeniyle yalnızdır. Zamanla yalnızlığını birileri ile dindirme arayışına yönelir. Osman bu arayış neticesinde çoğu zaman tanımadığı insanlara mektup göndermekte mektubun cevabını dört gözle beklemektedir:

Posta kutusuna bakıyor Osman. Boş. Sinirlenmeden edemiyor. Boş olmasın da ne çıksın? Hadi hadi kime mektup yazdın da?...Doğru, yazınca sanki karşılık aldıktı. Bu da doğru.. Kendi kendine konuşurluğu pek canını sıkıyor. "Yalnızlıktır aslanım"...diyor. Yalnızlık"(SS,2011:23).

Romanda Osman gibi hayatında yalnızlığı en çok hisseden bireylerden bir diğeri Jutta'dır. Jutta ile Osman'ın yalnızlıkları hayatlarındaki eksikliklerden kaynaklanmaktadır. Jutta uzun zaman önce eşini kaybeder. Çocuk sahibi olamayan Jutta yalnızlığını bir köpeği sahiplenerek gidermeye çalışır. Osman kamburunun varlığı nedeniyle kendisini "eksik adam" olarak tanımlar. Osman bu eksikliği bir kadının varlığı ile gidermek ister. Her iki bireyi de ortak noktada buluşturan yalnızlık duygusu bir şekilde giderilmeye çalışılan bir olgu olarak tanımlanır.

Romanın birinci bölümünde olaylara yön veren yalnızlık duygusu ikinci bölümde yeniden bireylerin hayatına tesir eder. Her bir birey kendi yükünü tek başına sırtlanmak zorunda bırakılır. Bireylerin yalnızlıkları sancılara yol açar. Osman etrafındaki insanların varlığına rağmen yalnızlığı derinden hisseder. Çoğu zaman yalnızlığı kendince adlandırma yoluna başvurur. Osman yalnızlık duygusunu, “*rahatça osurmaktan başka şeye yaramayan yalnızlık*”(SS,2011:298) şeklinde adlandırır.

Sancı...Sancı adlı romanda yalnızlık her zaman bireyleri birbirine yaklaştıran olgu iken *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* romanlarında bireylerin bağımsız yaşantılarına yol açan olgudur. Kimi bireyler yalnız kalmayı bilinçli olarak tercih eder. Her iki romanın da odak figürlerinden biri olan Beyhan birilerinin varlığına daha çok ihtiyaç duyacağı hastalık sürecinde yalnız kalmayı ister. Fırat'ın ayrı eve çıkma kararına karşı çıkmaz. Pınar'ı teyzesinin evine, Çınarcık'a gönderir. Ancak bir başına kalmışlığına da anlam veremez, yalnızlık duygusunu birilerinin varlığı ile hayatından çıkarmak ister. Bu yönü ile bireylerin davranışları kendi içinde bir tutarsızlığı örneklendirir. Salim Bey eşinin ölümünden sonra bir başınalığı kabullenemez ,hep birilerinin varlığına ihtiyaç duyar ancak kendisini sık sık ziyarete gelen oğlu ve gelinini artık istemez (YDK,2005:14).

Romanlarda bireylerin hayata karşı duruşlarını etkileyen yalnızlık duygusu kimileri için bilinçli bir seçimin ürünü iken kimi bireyler için istenilmeyen, başa çıkılmayan bir duygudur. Çoğu birey yalnızlığı kaderin bir parçası olarak tanımlamakta, sık sık bu durumdan şikâyetçi olmaktadır. Her iki romanda da yalnızlığını duyguları ve tavırları ile belli eden kişilerden biri Ekrem'dir. Ekrem yalnızlığa çok önceden alışkındır:

Yalnızlık mı? Oysa ben yalnız olmaya gençlikten alışkınım ya!
(YDK,2005:19).

Ekrem'in, Gülşen ile sonu bilinmeyen bir birlikteliğe başlaması ve içindeki boşluğu intihar olgusu ile yok etmeye karar vermesi yine yalnızlık duygusunun sonuçları arasındadır. Beyhan'ın Ekrem'i sebepsiz yere boşaması yalnızlıktan öte bir hiçliği beraberinde getirir. Bu nedenle yalnızlık her iki romanın sonunda Ekrem'in intiharına yol açan asıl duygudur.

Ekrem'den sonra yalnızlığı duyguları ve tavırları ile sık sık belli eden bireylerden biri de Tuğçe'dir. Tuğçe bir aile kurumuna sahip değildir, yalnız yaşama zorunluluğu onu her fırsatta tanıdığı insanlarla arkadaşlık kurmaya mecbur eder. Bu nedenle Kadir ile başlayan arkadaşlığını Okan ile birliktelik kurarak devam ettirir. Ardından Ekrem'e farklı duygularla yaklaşır. Ekrem'in bu duygulara kayıtsız kalması Fırat ile bir birliktelik kurmasına yol açar. Tuğçe örneğinde bireylerin kararlarına yön veren asıl olgunun yalnızlık olduğunu sezebilmekteyiz. Tuğçe yalnızlığı; duyulan, seçilen, korunan, ayrı tutulan; gözetilen, okşanan, sevilen, kinlenilen. Sevinç, coşku, mutsuzluk, acı duyulan gri bir yalnızlık şeklinde adlandırır.

Roman kişilerinden yalnızlık ile temsil edilen bireylerden bir diğeri ise Serdar'dır. Ekrem gibi aile sıcaklığından mahrum kalan Serdar, evliliğini yanlış bir seçim olarak nitelendirir. Eşinden boşanmak zorunda kalan Serdar iki kızının yokluğuna bir türlü alışamaz. Hayatındaki derin yalnızlığı Pervin'in varlığı ile azaltacağına inanır. Serdar, Pervin'in de birilerinin varlığına ihtiyaç duyduğunu sezer. Çünkü gerçekte Pervin de Kadir ile heba olan hayatını Serdar'ın varlığı ile tamamlamak ister. Çoğu zaman yalnızlığın bile kendisinden usandığını belirtir (BSS,2011:349). Bireyler genel olarak yalnızlığı korkulan bir olgu olarak tanımlar, bir başına kaldıklarında bu korkuyu yok etme çareleri arar.

Her iki romanda Necati Tosuner'i duygu yönünden temsil eden Okan, fiziki engelinin varlığından dolayı yalnızdır. Necati Tosuner gibi kalabalıkların iğreti bakışları altında ezilmişlik duygusunu hisseden Okan yalnız kalmayı mecburi bir seçim, bir çıkış yolu olarak görür. Kendi iç dünyasına çekilmeyi zorunlu bir seçim olarak kabullenir. İnsanların varlığından soyutlanmış bir dünyada hayatını şekillendirmeye mecbur bırakılan Okan, Necati Tosuner gibi kendisini yazarak ifade eder. Okan'ın kalabalıklardan kaçma isteği ise eskiden gelen bir alışkanlığın ürünüdür. Bu durum yalnızlığın çoğu zaman tercih edilen bir duygu olduğunu örneklendirmesi açısından dikkate değer bir ayrıntıdır.

Sancı...Sancı... romanında olduğu gibi *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* romanlarında da roman kişileri birlikteliklerini alışkanlık haline getirdikleri için devam ettirirler.*Sancı...Sancı...* romanında Peter ve Susanne birbirlerinden bağımsız duygular yaşamalarına rağmen birlikte yaşamaya devam

ederler. Bu birlikteliğin *Bana Sen Söyle* ve *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanlarındaki örneğini temsil eden çift ise Oya ve Fırat'tır. Her iki birey de karakter yönünden zıt özelliklere sahipken birlikteliklerine devam ederler. Ayrıldıktan sonra yalnızlık çekmekten korkarlar.

Her iki romanda olaylara yön veren yalnızlığın bir diğer boyutunu ise çocuk yaştaki bireylerin yaşantılarında görebilmekteyiz. Bu bireyler kopan aile bağlarından dolayı yalnızlığa sürüklenirler. On dört yaşına yeni girmiş olan Pınar anne ve babasının aniden boşanma kararı almasından dolayı yalnızlığa zorunluluk olarak bakar. Pınar, yalnızlığını sadece arkadaşı Okan ile paylaşmak zorunda kalır. Bu durum modern yaşamın çocuk bireylerin ruh hallerinde yarattığı yıkımın bir örneğini temsil eder. Pınar'ın her iki romanda da çocuk yaşına rağmen yalnızlık çekmesi yazarın modern yaşama karşı eleştirisini örneklendiren bilinçli bir seçimin ürünüdür. Yazar, aile bağlarının kopukluğu nedeniyle çocuk bireylerin ruh hallerinde meydana gelen çöküşü Pınar'ın yaşantısı ile örneklendirir.

Kasırganın Gözü adlı eserde yalnızlığa dair söylemler sıkça yer edinir. Yazarın kendi yalnızlığını temsilen sözünü ettiği yalnızlık çoğu zaman sessizliği de beraberinde getirir:

Kulaklarımda gümbürdeyen sessizlik. Yalnızlık (KG,2010:13).

Eserde anlatıcı yalnızlığı o kadar derinden hisseder ki uzaktan el edecek birinin varlığı bile bu yalnızlığı bir nebze olsun dindirmeye yeter.

Dur bakalım bizim 20 numaranın arabayı yıkamaya inmesine az kaldı. Uzaktan da olsa el edecek birinin varlığı ne güzel! (KG,2010:24).

Korkağın Türküsü adlı eserde anlatıcı-yazar “kendi varlığına sığınmayı” yalnızlığa bağlar. Yalnızlık bir zorunluluk olarak yer edinir.

Yazar *Çırpınışlar* adlı eserde yaşlılık ve yalnızlığı bir arada ele alır. Yaşlılık yalnızlığı da beraberinde getiren bir olgu olarak görülür.

1.2.2. Birey ve İç Çatışmaları

Sancı...Sancı... romanı genel anlamda yeryüzünün herhangi bir yerinde yaşayan bireylerin benzer sancılar, sıkıntılar çekebileceğine dair gerçeği gözler

önüne serer. Birey olmanın gayesi üzerine temellenen olaylar bir iç huzursuzluğun dile getirilme biçimi olarak romana yansır.

Roman şahıslarının çoğunun hayatı kaygılar üzerine kuruludur. Romanın birinci bölümünde kaygılar sadece bireylerin içsel meselesi iken İkinci bölümde kaygılar bireylerin hayatlarında geçmeyen sancılara neden olur. Bireylerin toplumsal statüleri iç çatışmaları dindirme noktasında yetersiz kalır. Hasan ve Ayşe Türkiye’den Almanya’ya iş bulmak için gelirler. Bir iş bulup para kazanmalarına rağmen sıkıntıları geçmez. Hasan işsiz kalma kaygısı taşıırken Ayşe çocukları için kaygılanır ve memleketine geri dönmeyi ister. Ayşe’nin kaygıları, bir iş kazası sonucu ölmesi ile son bulur. Ancak bu ölüm Hasan için yeni sancıların, hüznlerin, kaygıların başlangıcı sayılır.

Sancı...Sancı... romanında Tosuner’in ruhi portresini kişiliğinde temsil eden Osman en çok sancı çeken bireylerdendir. Osman kamburluğu nedeniyle hayatta bir yerinin olmadığını düşünür. Osman’ın içsel çatışması onu toplumdaki soyutlayacak niteliktedir. Anlatıcı, Osman’ın bu durumunu şu sözlerle aktarır:

Eskiden olduğu gibi insanlar üstüne düşünmeyi artık sevmiyor sayılmaz, insanlar üstüne kötü düşünüyor olmayı istemiyor belki. Sanki kendine hiç yakıştırmazmış gibi kaçınıyor insanlara kızmaktan(SS,2011:124).

Romanın ikinci bölümünde Osman’ın kaygıları gerçekleşir. Petra onu terk eder. Osman’ın bu terk edişle yüklediği anlam romana yön veren önemli bir unsurdur.

Romanda gölge kişiliği temsil eden şahıslardan biri olan Peter hayalini kurduğu serüvenleri gerçekleştiremediği için kaygılıdır. Bu kararsız kişiliği, risk almadan yaşaması pişmanlıklara sebep olur. Peter’in Susanne ile evliliği içsel çatışmaların kaynağı olarak görülebilir. Diğer roman kişilerinde olduğu gibi bireyler aynı yaşantıyı paylaştıkları kişilerin varlığı ile beraber olmak istedikleri kişilerin yokluğu arasında sıkışıp kalır. Peter’in içsel çatışma hali yokluğunu hissettiği bir kişiye ihtiyaç duymasına dayandırılmaz. Çünkü Peter kendini gerçekleştirme noktasında eksiklik hisseder. Peter yaşamın dayattığı zorunluluklar karşısında bıkkınlık hisseder. Özgür temeli üzerine kurulu bir yaşantının hayalini kurar. Peter’in çatışması bu özgürlük isteğini eyleme geçirememesi noktasında söz konusu edilir.

Roman kişilerinden Reyhan'ın kaygıları diğer roman şahıslarının aksine kendi içsel bunalımlarından kaynaklanmaz. Onun kaygıları bir erkeğin kendi varlığı üzerinde hâkimiyet kurmasından kaynaklanır. Reyhan eşinin davranış tarzı nedeniyle iç çatışma yaşar. Eşi Hamza kendisine şiddet uygular, ona söz hakkı tanımaz ve onun isteklerini önemsemez. Reyhan hayatındaki çıkmazlar nedeniyle geleceğe umutsuz bakar.

Ulrike'nin içsel çatışması benliğinin olumsuzluklar karşısındaki tavırlarından kaynaklanır. Ulrike kabuğu dışına çıkamayan bireyi temsil eder. Aidiyet sorunu yaşayan bireylerden biridir. Manfred ile yollarının kesişmesi de kendi isteği dışında gerçekleşen bir durumdur. Ulrike'nin Manfred tarafından karnındaki çocuğa rağmen terk edilmesi benliğini olumsuzlayan bir durumdur. Ulrike'nin terk edildikten sonra yaşadığı içsel çatışma Osman ile yollarının kesişmesi noktasında işlevsel bir iç çatışmadır.

Diğer roman şahıslarının hayatları da içsel çatışmalarla, sancılarla doludur. Emine, Kazım ile evlilik hayallerinin gerçekleşmemesi nedeniyle sancı çeker. Bu nedenle romanın ana teması sancı ve iç bunalımlar üzerine kuruludur. Bireylerin kendi iç meselelerinden ve sosyal çevrelerindeki kişilerden kaynaklı sancılar roman boyunca olaylara yön vererek anlam kazanır. Roman, başta Necati Tosuner'in hayatındaki sancıları, kaygıları gözler önüne sermekte, aynı evrendeki diğer bireylerin hayatlarının acı çekme noktasında kesişmesinin somut örneğini barındırmaktadır.

Sancı... Sancı... adlı eserde olduğu gibi *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* romanlarında da içsel çatışmalara sıklıkla yer verilir. *Sancı...Sancı...* adlı eserde bireyler birtakım zorunluluk ve yükümlülükler nedeniyle çatışma hali yaşarken *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* adlı eserlerde içsel çatışmalar bireylerin kendi seçimleridir.

Her iki romanda da bireylerin hayata karşı duruşlarına yön veren asıl çatışma hali kendi içsel meselelerinden kaynaklanır. Beyhan ve Ekrem karakterlerinde sık rastladığımız bu çatışma hali özellikle çiftin boşanma sürecinden sonra belirgin bir hal almaya başlar. Zamanda geriye dönüşlerle tanık olduğumuz çiftin evlilikleri gerçekte kötü bir gidişata sahip değildir. Fakat Beyhan'ın içsel

huzursuzlukları yolunda giden evliliğini ani bir karar ile bitirecek kadar ileri boyutlardadır. Kendisi her ne kadar Ekrem'den boşanma kararını zorunlu bir kabulleniş olarak görse de verdiği karara daha sonraları anlam vermemeye başlar. Sık sık Ekrem'i anar, onun evdeki varlığını dahi anımsayıp bununla avunmaya çalışır. Beyhan'ın içsel çatışmasına neden olan bir diğer olgu kanser vakasıdır. Ekrem'den boşandıktan sonra hasta olduğunu öğrenen Beyhan yalnızlıktan dolayı yeryüzündeki konumunu sorgulamaya başlar. Yalnızlık duygusu içsel çatışmayı doğuran olgu olarak görülür.

Ekrem, Beyhan'ın kendisini boşamasına bir türlü anlam veremez. Yirmi beş yıllık evliliğinin aniden bitmesi ve aynı süreç içerisinde işinden de ayrılması Ekrem için taşınmaz bir yük halini alır. Bu durum Ekrem'in hayata karşı duruşunu, alışkanlıklarını dahi olumsuz etkiler:

İtiyor kapıyı. Dönüp masanın haline bakıyor, sonra erteliyor masayla ilgilenmeyi. Bakınıyor her şey can sıkıcı...İrkiliyor, sonra da kendisinden kaçıyor sanki (YDK,2005:34-35).

Boşanma olgusunun bireylerin ruh hallerinde yarattığı etki anlamsızlıkları da beraberinde getirir. Dolayısıyla bireyler herhangi bir davranışı gerçekleştirmeden önce o davranışın yaratacağı sonuçları düşünmeden hareket ederler. Neyi niçin yaptığını bilememe tavrı bireyleri farklı kişilerle arkadaşlık kurmaya, yeni arayışlara sevk eder. Ekrem, Beyhan'ın yokluğuna bir türlü alışamamakla birlikte iş yerinden arkadaşı olan Gülşen'in varlığını da göz ardı etmek istemez. Beyhan'ı unutamaz ancak Gülşen ile görüşmeye de devam eder. Öyle ki Gülşen ile birlikteyken bile Beyhan'ın varlığını arar.

Gülşen her ne kadar Ekrem ile beraberliğine devam etse de Ekrem'in içsel huzursuzlukları her geçen gün artar. Tülin Arseven'e göre *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanının sonuç bölümünde yer alan Bahçe-Baraka-Sonuç başlıklı bölümler Ekrem'in intihara sürüklenişine sebep olan üç kilit unsur olarak ele alınabilmektedir. “Bahçe”, Ekrem'in reklamcılık işinden ayrılmak zorunda kalışının verdiği acıyı “Baraka” Beyhan ve çocuklarına, bir yuva sıcaklığına duyduğu özlemi, “Sonuç” ise ölümünün geride bıraktığı bireylere acı vereceğini bile bile intiharı seçmesi üzerinde temellenir (Arseven, 2007:200).

Ekrem intihar kararı ile yalnızlıklarını ötelemek isterken aynı zaman diliminde Beyhan, Ekrem'den ayrılışının verdiği içsel çöküntünün yanında kanser hastalığı ile uğraşmak zorunda kalır.. Hastalığın Beyhan'da yarattığı etki Ekrem'in yokluğu ile aşılmaz bir hal alır. Her iki romanda da en çok kendisiyle çatışma yaşayan bireylerden biri olan Beyhan'ın içsel çatışması roman boyunca olaylara yön verecek nitelikte anlam kazanır.

Roman şahıslarından Pervin, Kadir ile boşandıktan sonra sadece sakat oğlu Okan'ın geleceği için yaşamayı amaç edinir. *Bana Sen Söyle* romanında olaylara dâhil olan Serdar davranışları ile Pervin'in yeni kararlar alması noktasında işlevseldir. Kadir'den boşanmak isteyen Pervin, Serdar ile devam ettireceği arkadaşlık bağını ileriye taşıma noktasında içsel çatışma yaşar.

1.2.3.Birey ve Ölüm

Sancı...Sancı adlı eserde Ayşe'nin bir iş kazası sonucu ölmesi söz konusu edilir. Hasan'ın Almanya'da geçim derdinden sonraki asıl sancısı Ayşe'nin ölümü ile daha da belirgin bir hal alır. Diğer roman kişilerinin hayatları hayal kırıklıkları ve ayrılıklar ile şekillenirken Hasan'ın ileriki hayatı Ayşe'nin ölümü ile yitirilmişlik duygusu üzerinde şekillenir. Romanda ölümü söz konusu edilen bir diğer birey Ulrike'nin teyzesi Jutta'dır. Jutta yalnız yaşayan ihtiyar bir bireydir. Yalnızlığın yarattığı etkiye dikkat çekmek amacıyla Jutta'nın ölümü yine bir başına gerçekleşir. Nitekim Jutta'nın ölümü günler sonra yeğeni Ulrike tarafından öğrenilecektir.

Bana Sen Söyle ve *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanları ise iki ayrı ölüm gerçeği ile şekillenir. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanının son bölümünde olay halkalarına yön veren ölüm Ekrem'in intiharı ile söz konusu edilir. *Bana Sen Söyle* romanının ise birinci bölümü Salim Bey'in ölümü ile şekillenir.

Necati Tosuner'in romanlarında ölüm olgusu genel olarak hoş karşılanmayan, istenilmeyen bir vaka olarak ele alınır. Ancak bireylerin hayatlarını etkileyen ana unsur yine ölüm gerçeğidir. Özellikle yalnızlığı doğuran asıl vakanın ölüm olduğu her fırsatta dile getirilir. Salim Bey eşinin ölümünden sonra yalnızlığın etkisi ile ölümü kendisine daha yakın hisseder. Salim Bey ölümden bu denli korkmasına rağmen hastalanma ve başkalarının bakımına ihtiyaç duyma endişesi ile çoğu zaman

ölümü bir çıkış yolu olarak görür. Hatta hiç kimseye yük olmayacak şekilde ölmeyi diler. *Bana Sen Söyle* romanının birinci bölümünde belirtilen haliyle Salim Bey dilediği şekilde ölür.

Zeynel Bey'in ölümü "insanı olgunlaştıran bir olgu" olarak tanımlaması da dikkate değer ayrıntılardan biridir. Zeynel Bey, modern yaşamın hengâmesine kapılıp aile bağlarını yok sayan bireylerin yakınlarının ölümü ile olgunlaşacaklarını düşünür. Çünkü Salim Bey iki oğlu ,gelinleri ve torunlarının varlığına rağmen öldüğü iki günlük zaman dilimi içerisinde merak edilmez, başkaları tarafından evinde ölü bulunur. Zeynel Bey yeni neslin ölüm karşısındaki tavrını Ziya'nın davranış biçimini eleştirerek örneklendirir.

Her iki romanda da ölüm gerçeğini kendisine yakın hisseden bireylerden biri de Beyhan'dır. Beyhan hastalığından haberdar olduğu süre boyunca sık sık ölümü düşünür.:

Bakalım iki yıl yaşayacak mısın Beyhan! Bırak şimdi. Yaşasan ne !bakalım nelerle yaşayacaksın? (YDK,2005:137).

Çoğu zaman bireyler ölüm dışında her türlü sıkıntıyı çekmeye razı olurlar. Baş edilmez sıkıntılar, çaresizlikler, araya giren mesafeler ve ayrılıklar ölüm kadar ağır değildir. Vildan ve Orhan'ın tek çocukları olan Osman bir kaza sonucu ölür. Bu ölüm aile için bir yıkımın da habercisi olur. Orhan oğlunun ölümü karşısında kendisini içkiye verir. Acısını dindirecek başka bir yol bulamaz. Vildan ise ölüm dışında her türlü sıkıntıyı çekmeye razı bir bireydir. Oğlunun yokluğunu hayattaki büyük çaresizliklerden biri sayar. Ölüm olgusunu; "Uzak yaşamak yine iyi diyor Vildan. Çünkü Pınar ölüm var! Şimdi bizim şu Osman sağ olsa da keşke ta Almanya'da olsaydı (BSS,2011:141) şeklinde niteler.

Fırat ve Pınar çok olgun yaşlarda olmamalarına rağmen aynı zaman diliminde iki ayrı ölüme tanık olurlar. Dedelerinin ölümü ve babalarının intiharı her iki bireyi yaşlarının gerektirdiğinden çok öte sıkıntılara maruz bırakır. Fırat babasının ölümünü kabullenmek istemezken Pınar babasız kalmış olma gerçeğini sindiremez.

Her iki romanda da ölümler genelde kaza sonucu ya da intihar ile gerçekleşir. Gülşen ailesini bir kaza sonucunda kaybeder. Ekrem intihar yolu ile

hayatına son verir. Bu yönü ile romanlarda ele alınan ölüm kimi zaman bireylerin bilinçli seçimi iken kimi zaman istenmeden gerçekleşen zorunlu bir olgudur.

Korkağın Türküsü adlı eserde ise ölümü doğuran asıl olgu umutsuzluktur. Romanda dile getirilen ölüm aynı zamanda bir kurtuluş yolu olarak görülür:

Tamam, kaymağı da uzak olsun

Ama insanlar ölüyor.

Ölen kurtuluyor yahu!

Ancak ölen kurtuluyor.

Ölen kurtuluyor, -umutsuzluktan! (KT,2012:116).

Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı! adlı eserde de aynı şekilde ölüm “acı çekmekten kurtulma” şeklinde adlandırılır. Yine aynı eserde sonsöz tabiri ile ölüm çağrıştırılır ancak beklenen ölüm bir türlü gerçekleşmez. Yazar , ölümü boşluk olarak adlandırma yoluna gider:

Peki, boşluk nasıl boşluk oluyor?

İki arada bir derede oluyor.

Sen varsan öyle iki arada bir derede oluyor.

Öldün, boşluk oluyor (SNDYİ,2012:39).

Romanların birçoğunda ölüm istenmeyen bir durum olarak dile getirilirken *Kasırganın Gözü* adlı eserde yazar isteği dâhilinde ölümü arzular.

1.2.4.Umut

Sancı...Sancı... adlı eserde umuda dair söylemleri en çok dile getiren birey Osman'dır. Osman her seferinde terk edilişlerle, kaygılarla, yoksunluklarla karşı karşıya kalmasına rağmen umut etmekten vazgeçmez. Osman'ın umutlarını şekillendiren odak figür Petra'dır. Osman, Petra'nın kendisini terk edeceğini sezdiğinden beri umut-umutsuzluk ikileminde bocalar. Daha önce de aynı terk edilişler ve ayrılıklarla karşılaştığı için düş kurmak artık kendisine gerçekleşmeyecek bir olgu gibi görünür:

Kendisiyle geçinemediği eni bir şey değil. Bir sürü düş. Gerçeklenmedik, gerçekleşmez düşler... Yanılgılar, düş yıkıntıları, umutsuzluklara kapılmalar... Zorla umut yaratmalar (SS,2011:88).

Osman sonu gelmez bir arayış içerisinde. Bu durumu Godot ile simgeleştirmekte, Godot'yu bekler gibi beklemektedir. Bekleyişten çok arayış olarak nitelediği durum, umut ve sabır ile başa çıkılabilecek türden bir arayış değildir. Aradığını bulamama ve her şeyin hep aynı olması Osman'ı tedirgin eder ancak arayıştan vazgeçirmez. Osman'ın gözünde umut etmek Petra'nın varlığından da öte bir şeydir. Umut, Petra'yı hep var kılan onu kendisine yaklaştıran bir olgudur. Kaygıyı içerisinde barındıran duyguların bütünüdür.

Umut roman boyunca hep var oluş ile birlikte ele alınırken ikinci bölümde Petra'nın Osman'ı terk etmesiyle ölümle son bulacak bir olgu haline gelir. Osman'a göre umut karanlıkla birlikte yitip gitmiş ve hiç gerçekleşmemiştir:

Karanlıkta yitmiş bir umut. Olmayan bir umut. Sanki hiçbir zaman olmamış-olan- bir umut. Yaratılmış, iyi biçimlenememiş ve yitirilmiş olan. Bunun bir sonu olmalı...Ölüm mü? Ölüm! Ölüm. Bir Petra resmi. Gülen, umut veren, yok eden Petra (SS,2011:297).

Emine, Osman'dan sonra umutlara dair söylemleri olan roman şahıslarından ikincisidir. Kazım ile evlilik umudu taşımakta çoğu zaman umutlarının gerçekleşip gerçekleşmeyeceğine dair çıkarımlarda bulunur.

Romanda adı geçen bireyler beklentilerine göre umuda anlam yüklemekte, beklentileri gerçekleşmediğinde umudun yerini sancı almaktadır. Umut genellikle kaygı ile birlikte ele alınmakta kaygılar gerçekleşince umutlar tükenmektedir. Umut, bu yönü ile olayların olumsuz anlamda neticelenmesine neden olan temalardandır.

Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı! adlı eserde umut genellikle geleceğe dair beklentiler üzerine anlamlandırılır. Yazar sık sık umut yoksunluğuna değinir, umuda farklı anlamlar yükleyerek çağa ve insanlara dair eleştirilerine dikkat çekmeye çalışır. Umut yoksunluğu için "çıkmadık can" tabirini kullanır:

Öte yandan çağa bir eleştiri niteliğinde olan *Korkağın Türküsü* adlı eserde ise umudun tükendiğini sezdirenen söylemlere sıkça yer verilir:

Ağustostan eylüle ne kalsın, günlerin tırtıkladığı...Günlerin tırtıklaya tırtıklaya un ufak ettiği...yok ettiği umuttan ne kaldı?...Yıkılan umutların tütmeyen duman olduğu (KT,2012:7).

Necati Tosuner özellikle son dönem romanlarında toplumda baş gösteren umutsuzluğa dair söylemlere sıkça yer verir. Yazar son dönem romanlarında bireyleri ve toplumları gelecek güzel günler adına sık sık umut etmeye davet eder. Romanlar bu yönüyle çağa seslenme ve umudu diri tutmaya dair. söylemleri barındırır.

1.2.5.Almanya ve Türkler

Sancı...Sancı... romanının olay örgüsü Almanya’da şekillenir. Yazarın Almanya günlüklerinden kesitler sunan roman Almanya’da yaşayan Türk vatandaşların başından geçen olayları, yaşam koşullarını gözler önüne sermesi yönü ile de önem arz eder. Almanya’da yaşayan işçi sayısının çok olması toplumsal ikilemi ve gurbet temini de örneklendirir. Çok sesli karşıtlık olarak niteleyebileceğimiz bu durum romanda Alman bireyler ile Türk bireylerin aynı çatı altında yaşamaları neticesinde meydana gelen olaylar ile anlam kazanır. Romanda Alman kahramanların daha az olması Almanya’da yaşayan Türk vatandaşların ise sayıca fazla olması çok sesli karşıtlığın örneği olarak adlandırılabilir. İyi şartlarda ve önemli mevkilerde çalışanlar hep Alman vatandaşlar iken kötü koşullarda ve düşük mevkilerde (çöpçü, işçi vb.) çalıştırılanlar ise Türk vatandaşlardır. Yazar bu durumu olaylara yön veren bir olgu olarak sezdirmeye çalışır. Romanda yer alan Alman karakterler iyi yaşam şartlarına sahip olmalarına rağmen genelde hayattan beklentisi olmayan bireylerdir.

Bireylerin, hayatlarında çoğu şeye sahip olmaları kendilerini tatmin edebilecek başka şeylerin arayışına girmelerine neden olur. Bu yüzden bir süre kendilerini oyalayacak birtakım işlerle uğraşır faklı kişiler ile geçici ilişkiler-arkadaşlıklar kurma yoluna başvururlar. Türk vatandaşlar da bunun aksine maddi anlamda rahata ermek, amaçlarını gerçekleştirmek için Almanya’da bulunurlar. Çok sesli karşıtlıklar bu noktada bireylerin hayatlarının kesişmesi ile gerçekleşir.

Almanya’da yaşayan Türk vatandaşların sancıları da Almanya’da başlar. Kendi memleketlerinde maddi kaygı dışında bir sıkıntıları yokmuş gibi bir izlenim oluşmaktadır. Çünkü romanda adı geçen bireylerin sancuları Almanya’dan önce yok denecek kadar azdır. Almanya’ya gelindikten sonra yeni bir ülkede yabancı olarak yaşamak, modern hayata ayak uydurmaya çalışmak, iş hayatına dâhil olmak ,yeni

değerler benimsemek ve farklı arkadaşlıklar kurmak bireylerin sancılarını arttırır. Hasan'ın eşi Ayşe maddi imkânsızlıklar yüzünden, istemediği halde Almanya'da çalışmak zorunda kalır. Ağır iş koşulları Ayşe'nin hayatına mal olur. Osman öğrenci olarak geldiği Almanya'da her tür işi yapmak zorunda kalır. Aynı şekilde Alman bir kadın tarafından Türk olduğu gerekçesi ile terk edilir. Kazım hayatına giren Alman bir kadın nedeniyle istediği halde Emine ile evlenemez.

Türk vatandaşların yaşadıkları evler rutubet kokan, derme çatma evler iken Alman bireylerin yaşadıkları evler hayat standartlarına yaraşır özelliklerle donatılan evlerdir. Diğer yandan romanda üzerinde en çok durulan nokta maddi imkânsızlıkların Türk bireylerin hayatlarına daha çok tesir etmesidir. Hasan işsizlik korkusu ile çöp toplama işine kendisini verir. Emine işsiz kalmamak adına çalıştığı atölyedeki arkadaşlarını daha çok iş yapma yönünde azarlar, Export Remzi daha fazla para kazanmak için her türlü işi yapmaya hazırdır. Aynı şekilde çocuk kahramanlar da Almanların kendilerinden daha çok paraya sahip olduklarının bilincindedir.

Geleneksel zıtlıklar da Almanya'da çok sesli karşıtlığa örnek verilebilir. Türk vatandaşlar Almanya'da bağlı oldukları geleneklerin çoğunu terk ederken çok az bir kısmını uygularlar. Kimi gelenekler uygulandığında kültürel çatışmalar yaşanır. Kazım ve Maritha örneğinde bunun örneklerini görmek mümkündür. Kazım, Maritha'nın karnındaki çocuğunu aldırmanın dini boyutuna değinirken bu durum Maritha'yı zor duruma sokacak bir istek olarak görülür. Kazım'ın evlilik konusundaki fikirleri de Maritha 'ya zorunluluk olarak görünmektedir. Bu örnekler kültürel ve bireysel çatışmaları da beraberinde getirir.

Romanda Türk-Alman karşıtlığı olumsuz sonuçlar doğursa da Tosuner'in nezdinde asıl kurgu bu karşıtlığa dayandırılmaz. Romanda bireylerin hayatlarındaki çıkmazlara dikkat çekmeye çalışan Tosuner, Almanya'da yaşayan Türkler sorununu olaylara yön vermesi ve orada geçirdiği iki yıla örnek teşkil etmesi açısından anlatmaya değer görür.

1.2.6.Sakatlık/Kamburluk

Tosuner çoğu eserinde “eksik adam” tabirini kullanır. Yazar bununla kamburunun varlığını sezdirmek ister. *Sancı...Sancı...* romanında Tosuner’i temsil eden Osman’ın kambur olması da tesadüfî değildir. Osman, Petra ile olan çoğu diyalogunda kambur olmasının yarattığı etkileri dile getirmekten geri durmaz. Özellikle çocukluk yıllarında kamburu nedeniyle çektiği sıkıntılara romanda sık sık yer verilir:

Osman, alçı yatağında yattığı bir yaz boyu kendi kendine bulduğu bir oyunu bilemezdi elbet otuzuna gelince Petra ile sürdüreceğini. Sicim oyunu: bir ipe üst üste diyelim yüz düğüm atıp da , sonra birer birer çözmekti (SS,2011:43).

Roman kişilerinden birçoğunun sancısı ikinci bölümde artarken Osman’ın sancısı çocukluğundan beri devam eder. Almanya’da yaşadığı yıllarda da bu sancı dinmez. Bu duruma neden olan unsur ise şüphesiz Osman’ın kamburudur. Osman, Petra’nın kendisini bu yüzden terk ettiğini düşünmekte ve acılarının hiç dinmeyeceğini söylemektedir. Osman, Petra ile diyaloglarının birçoğunda kamburu nedeniyle insanların bakışlarından gelen sancıya değinir.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* romanlarında da Pervin’in doğuştan engelli oğlu Okan’ın toplum nezdindeki varlığı eksik bir birey olarak algılanması neticesinde çatışma haline dönüşür. Pervin anne olarak çoğu zaman bu duruma tahammül edemez. İnsanların Okan’a acıyla karışık yadırgayıcı bakışlarla bakması Pervin tarafından “canavar” olarak nitelendirilmelerine neden olur.

Okan engelli olması nedeniyle yalnızlık çeken bireylerden biridir. Tosuner’in gerçek hayattaki yalnızlığına benzer yalnızlıklar çeken Okan aslında kişileştirilen bir yalnızlığın gerçek hayattaki sembolüdür. Okan da bastırıldığı yalnızlığını Tosuner gibi yazmakla gidermeye çalışır. Yazarken kendisini anlatmayı ihmal etmez çünkü yalnızlığını doğuran asıl olgu yine sakatlığıdır. İnsanların kendisine acıyarak bakması onu küçük yaşlarda toplumdaki soyutlar.

Tosuner *Korkağın Türküsü* isimli romanında ise kamburuna değinir. Geçmişte bu engelden dolayı çektiği sancıları şu şekilde dile getirir:

Çok eskiden bir çocuk tanımuştum. Sırtı ağrıyordu. Yani şunu demek istiyorum çocuk çok küçüktü ve hep sırtı ağrıyordu. Sırtının ağrısından duramıyordu.

Bir gün olsun gün görmedi,- çocukken çocuk. İşte sanki o sırtı ağrıyan çocuksun (KT,2017:114-115).

Çırpınışlar adlı eserde yazarın kendi fiziki engelinden bahsetmesi, övünülecek yanının olmadığını dile getirmesi toplumun engelli bireylere bakış açısına, bunun neticesinde bireylerin kendi varlığı ile mücadelesine örnek teşkil eder.

1.2.7.Yaşlılık

Yazarın yalnızlık ile birlikte sık sık dile getirdiği temalardan biri de yaşlılıktır. Özellikle son dönem romanlarda yazarın ilerleyen yaşını temsilen dile getirmeye çalıştığı yaşlılık olgusu ölümü çağrıştıracak şekillerde de kullanılır.

Kasırmanın Gözü adlı eserde yazar gençlik-yaşlılık karşıtlığı üzerinde durur. Çoğu yaşantının ve yaşanılacakların gençken yaşanmasını yeğler. Yaşlılık hissini etkilerine şu sözlerle değinir:

İnsanın başına en olmadık şey gelebilir.

Gençken gelsin. Gençken! (KG,2010:59).

Yazar, hoş giden çoğu durumun yaş ilerledikçe farklı bir anlama bürünerek hissedildiğini sezdirmeye çalışır.

Çırpınışlar adlı eserde yazar yaşlılığı; “gençlikten uzaklaşma, kopup savrulma” (Ç,2012:44) şeklinde nitelendirir. Yaşlılığın yazara en acı veren yönü de gençliğin geçmişte kalmış olmasıdır

Öte yandan yazar yaşlanmış olmayı “*Kendinin önünde koşmaktan yorulmak*” (Ç,2016:110) şeklinde tanımlar. Acı da olsa insanlara anlatacak bir öyküsünün olması yazarın boşuna bir ömür sürmediğinin göstergesidir.

Bahsi geçen diğer eserlerde yazar çoğunlukla yaşlılığın olumsuz yönlerine değinirken *Çırpınışlar* romanında yazar bu kez yaşlılığı kabullenme yoluna başvurur. Yaşlanmış olmayı “*Yaşlanmanın güzel bir yanı var: Yaşamakla geçen çarpışmalar artık geride- dahası daha da geride- kalmıştır. Ve sana bir hafiflemişlik duygusu veriyor bu*” (Ç, 2016:103) şeklinde niteler.

1.2.8. Aşk

Sancı... Sanıcı..., *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* isimli romanlar genel itibariyle aşk teması üzerinde şekillenir. Romanlarda yer alan vaka halkaları bireylerin ikili ilişkilerine dayanmaktadır. İlişkiler ağı içerisinde üçüncü bir kişinin varlığı hoşla gidilmeyen bir durumdur.

Sancı... Sanıcı... adlı romanda aşk temini örneklendiren merkezi kişi Osman'dır. Osman-Petra-Günter ilişkisinde Petra duygu bakımından kararsız bireyi temsil ederken Osman ve Petra'nın nişanlısı Günter Petra'ya âşık bireylerdir. Osman, Petra'ya yoğun aşk duygusu ile bağlıdır. Petra ise Osman'ın bu bağlılığına çoğu zaman kayıtsız kalır. Osman'ın kamburu ilişkisi ağı içerisinde en büyük engel olarak görülür. Günter Petra ile evlenme planları yaparken Petra ne istediğini tam olarak bilememenin sancısını çeker. Romanın kadın karakterlerinin birçoğu âşık olmalarına rağmen terk edilen taraf genellikle kadınlardır. Petra bunun aksine erkek bireyleri terk eden taraftır.

Ulrike Manfred ilişkisinde âşık olan ve sancı çeken birey Ulrike'dir. Terk edilme vakası gerçekleşmeden önce Ulrike Manfred hakkında olumlu fikirlere sahiptir. Manfred tarafından karnındaki çocuğa rağmen terk edilen Ulrike duygusal anlamda çöküşün eşiğine gelir. Bu terk edilme sonuç bakımından Osman ile Ulrike'nin arkadaşlığına olanak sağlar. Hem Osman hem de Ulrike nedensiz yere terk edilen bireyi temsil eder.

Romanın bir diğer önemli ilişki ağı Emine Kazım aşkı üzerinde temellenir. Emine, Kazım'dan hoşlanmaktadır. Kazım ise Emine ile evlilik planları yapar. Ancak Kazım'ın daha önce Almanya'da birliktelik kurduğu Maritha isimli kadının varlığının öğrenilmesinden sonra evlilik gerçekleşmez. Emine'nin hayalleri gerçekleşmez.

Romanda yer alan vaka halkalarına yön veren Wolfgang, Ayşe'ye âşıktır. Ayşe'nin evli olduğunu öğrenen Wolfgang bu gerçeğe rağmen Ayşe'den vazgeçmez. Wolfgang'ın Ayşe'ye beslediği duygular saplantı halini almıştır. Bu duygu hali Ayşe'nin ölümüne sebep olur. Ingrid ise Wolfgang'a âşıktır. Ayşe'nin ölüm vakası

Hasan için bir sancı olarak nitelendirilirken Ingrid için hayallerini gerçekleştirme açısından fırsat olarak değerlendirilir. Bu durum bireylerin davranış şekillerinin ve duygularının çok boyutluluğunu simgeler.

Sancı... Sancı... romanında aşk izleği bireylerin ruh hallerinin psikanalitik çözümlenmeleri ile bir anlama dönüşür. Aşk; acı veren, ayrılığa sevk eden bir olgu olarak görülür. Bireyleri bir araya getiren de bireyleri birbirinden uzaklaştıran da aşk olgusudur. Yazar bu bağlamda ana olay halkalarını ve roman kahramanlarının davranış şekillerini bu olgu etrafında anlamlandırır.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve Bana Sen Söyle isimli romanlarda da aşk izleği olaylara yön veren ana izleklerdendir. Aşk izleği zamanda geriye dönüşler aracılığıyla özellikle Beyhan ve Ekrem çifti üzerinden geçmiş yaşantılara dayandırılarak verilir. Beyhan ve Ekrem birbirlerine âşık olmalarına rağmen yalnızlığı tercih ederler. Özellikle Beyhan geriye kalan yaşantısını bir başına tamamlama gayesi taşır. Ekrem âşık olan taraftır. Aşk olgusu Ekrem'in intiharını da beraberinde getirir. Âşık olma isteğini Ekrem üzerinden gerçekleştirmeye çalışan Gülşen Ekrem'in içsel bunalımlarını daha da artırır. Gülşen'in, Ekrem'in ruh haline yönelik söylemleri intihar olgusuna dolaylı yoldan olanak sağlar.

Oya-Tuççe-Fırat üçlü ilişki ağı içerisinde aşk izleğini davranışları ile simgeleyen birey Fırat'tır. Önceleri Oya ile arkadaşlık bağı kuran Fırat aykırı davranış şekli nedeniyle Oya tarafından terk edilir. Tuğçe ile bir şekilde yolları kesişen Fırat Tuğçe'ye âşık olur. Bu aşk Tuğçe'nin yalnızlığını dindirme çabasının ürünü sayılabilir.

Okan ve Pınar romanda genç kuşağın davranışlarını temsil eder. Sakatlığının bir engel olarak algılanması nedeniyle Pınar'a duygularını aktaramayan Okan bu duygusunu yazıya dökerek ifade etme yoluna gider. Pınar ise *Bana Sen Söyle* adlı romanın son bölümlerinde Okan'a ilgi duymaya başlar. Ancak Tuğçe'nin varlığı Pınar'ın Okan'a beslediği aşkı ortadan kaldırmaya neden olur.

Pervin ve Serdar aşk izleğinin somut örneğini temsil ederler. Serdar'ın Pervin'e beslediği duygular aşk boyutundadır. Pervin Kadir engeline rağmen Serdar

ile görüşmeye devam eder. Kadir'den boşanma kararı alan Pervin ilk kez birine âşık olmanın yarattığı ruh hali ile yeni kararlar alma yoluna gider. Aşk izleği bu noktada romanın vaka halkalarına yön verme bakımından işlevseldir.

İlk dönem romanların genelinde aşk izleği bireylerin ilişki ağları ile anlam kazanır. Aşk olgusu bireyleri yakınlılaştıran olgu iken çoğu zaman ayrılıkları da beraberinde getiren olgudur. Bu ana izlek psikanalitik bağlamda karakter oluşumunun farklı boyutlarını da simgeler.

1.2.9.Ayrılık ve Boşanma

Ayrılık ve boşanma olgusu Necati Tosuner'in ilk dönem romanlarında vaka halkalarını şekillendiren en önemli izlekler arasında yer alır. Roman kişilerinin hayatlarına yön veren onları çıkmaza sürükleyen ayrılık ve boşanmalar toplumsal yapıya dair eleştiriyi de beraberinde getirir.

Sancı... Sancı... adlı romanda Osman ve Petra ayrılık olgusunu verdikleri kararlar aracılığıyla bir anlama dâhil ederler. Osman her durumda terk edilen tarafı temsil eder. Romanın en önemli vaka halkası Osman'ın terk edilmesi ile şekillenir. Petra herhangi bir bireyi yaşantısına dâhil etme noktasında ikilemde kalan bireylerden biridir. Günter ile ilişkileri de ayrılıklar üzerinde şekillenir. Petra romanın son bölümlerinde hem Osman'ı terk eder hem de nişanlısı Günter'den ayrılır. Bu ayrılık ve terk edilmelerin Günter'in yaşantısındaki etkileri romanda ayrıntıları ile söz konusu edilmezken Osman'ın terk edildikten sonra büründüğü ruh hali romanın genelinde söz konusu edilir. Osman, Petra tarafından terk edildikten sonra yeryüzündeki konumunu sorgulamaya başlar. Terk edilme olgusunu beraberinde getiren kamburluğuna olumsuz anlamla yükler. Osman'ın kamburu nedeniyle terk edilmesi vaka halkalarının ilki ve en önemlisidir. Romanın son bölümlerinde Osman ve Hasan'ı ortak noktada buluşturan talihsizlikler ayrılık olgusu etrafında şekillenir.

Hasan'ın eşi Ayşe'den ayrılması ilişkiler ağı üzerinden gerçekleşmez. Hasan'ın tabirine göre bahtsızlık, talihsizlik neticesinde söz konusu olan ayrılık ölüm gerçeğine dayandırılır. Roman kişilerinin birçoğu ikilemde kalma, içsel çatışma

yaşama, karar verememe nedeniyle ayrılık olgusunu bilinçli olarak tercih ederken Ayşe bir kaza sonucu hayatını kaybetme nedeniyle ayrılık olgusuna farklı bir boyut kazandırır. Romanın en önemli vaka halkalarından ikincisi Hasan'ın Ayşe'nin ölümünden sonra çektiği sancılara dayanır.

Ulrike'nin sancısı da aynı şekilde terk edilme olgusu ile söz konusu edilir. Manfred tarafından terk edilen Ulrike'nin girdiği ruh hali benliğini olumsuzlama noktasında işlevseldir. Romanın son bölümünde Ulrike ile Osman'ı bir araya getiren asıl olgu da terk edilme ve ayrılık olgusudur. Ayrılıklar bu bağlamda vaka halkalarına yön veren en önemli izlek olarak ele alınabilir.

Susanne 'nin Peter tarafından terk edilmesi diğer roman kişilerinin aksine Susanne 'nin ruh halini ve yaşantısını olumsuz yönde etkilemez. Peter'in gölge kimliğe sahip olmasını çoğu zaman eleştiren Susanne kendi lehine de olsa Peter'in karar verebilmesini olumlu karşılar. Peter özgür bir birey olma yolunda ayrılığı göze alabilmiş kendini gerçekleştirmeyi isteyen bir bireydir. Bu nedenle ayrılık olgusu Peter ve Susanne 'nin yaşantısına farklı boyutlar kazandırır.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* adlı romanlar boşanma izleği üzerinde şekillenir. Her iki romanda da ayrılıklar boşanma olgusuna dayanır. Roman kişilerinden Beyhan ve Ekrem'in yaşantısı üzerinde temellenen boşanma olgusu vaka halkalarının birçoğunu şekillendirir. Beyhan nedensiz yere ani bir karar ile Ekrem'i boşar. Modern yaşantı ağı içerisinde birbirlerinin varlığından soyutlanmak isteyen bireyler genellikle ayrılık ve boşanma kararı ile yalnızlığı bilinçli bir seçim olarak görürler. Beyhan maruz kaldığı ruhsal çıkmazları Ekrem'i boşayarak dindireceğine inanmaktadır. Bu nedenle boşanma kararını kendi isteğine dayandırarak veren Beyhan romanın ilerleyen bölümlerinde yalnızlık olgusu ile karşı karşıya kalır. Romanlarda söz konusu edilen boşanma izleği çok sayıda vakanın gerçekleşmesine neden olur. Ekrem Beyhan'ın kendisini boşamasından sonra aidiyet sorunu yaşar. Kendi varlığını sorgulamaya başlayan Ekrem hiçlik duygusu nedeniyle bütün yaşamsal bağlardan sıyrılmayı diler. Gülşen'in hayatına dâhil olması ile bu hiçlik duygusuna son vereceğini düşünen Ekrem içsel sıkıntılarına çözüm bulamaz. Boşanma olgusu Ekrem'i intihara sürükleyen asıl nedendir. Romanın ikinci önemli vaka halkasını şekillendiren ölüm Ekrem'in intiharı ile söz konusu edilir.

Aile kurumunun bir diğerk olumsuz örneği Pervin ile Kadir'in yaşantısına dayanır. Akrabalık bağları nedeniyle evlenmek zorunda bırakılan Pervin gerçekte Kadir'i sevmemektedir. Çiftin sakat bir çocuğa olması Kadir'in nezdinde hoşa gidilmeyen bir durumdur. Oğlu Okan'ın sakat olmasını bir türlü kabullenmek istemeyen Kadir'in bu davranışı Pervin ile yollarının ayrılmasına neden olur. Pervin Kadir'den ayrılır. Romanda söz konusu edilen ayrılık başlarda her iki birey için önemli bir vaka olarak görülmez. *Bana Sen Söyle* isimli romanda Serdar'ın Pervin'in hayatına dâhil olması ile boşanma olgusu Kadir için kabul edilemez bir olgu halini alır. Boşanma olgusu Kadir'in tavırları nedeniyle Pervin ve Serdar için olumsuz sonuçlara yol açar. Serdar ile hayatını birleştirmek isteyen Pervin boşanma kararı vermesine rağmen Kadir'in davranışları nedeniyle bu isteğini gerçekteştiremez.

Her iki romanda da boşanma olgusunun bireyler üzerindeki olumsuz etkileri ön plana çıkar. Modern yaşamın aile kurumuna verdiği zararlar boşanma olgusu üzerinden verilerek bireylerin aldıkları kararlar eleştirel boyutları ile romana konu edilir. Yazar Ekrem ve Beyhan'ın yaşantılarını boşanmadan önce ve sonra şeklinde kategorize ederek, yaşananları karşılaştırarak eleştiriyi ileri boyutlara taşır. Boşanma sürecinden önce çift mutlu bir yaşantıya sahipken boşanmadan sonra aile bağları da kopar. Bireylerin ruh halleri de bu bağlamda olumsuz duygularla şekillenir. Hastalıklar ve intihar olgusu bu duyguların neticesi olarak görülebilir.

Her iki romanda söz konusu edilen ayrılık Fırat ve Oya'nın kararları ile ön plana çıkar. Fırat, modern yaşam ağı içerisinde bir başınalığı tercih eden, birtakım değerlerden uzak yaşantı sürmeyi tercih eden bir bireydir. Oya, Fırat'ın aksine birtakım toplumsal değerlere bağlı bir birey olduğu için çiftin ilişkileri zıtlıklar üzerinden ilerler. Fırat'ın hayatına Tuğçe'nin dâhil olması ile çiftin ilişkileri biter. Romanda Oya ve Fırat'ın ayrılığı her iki birey için önemli bir durum olarak algılanmadığı için ayrılık zamanına yer verilmez. Bir iki kesitte Oya ve Fırat'ın ayrıldığı sezdirilmeye çalışılır.

Ayrılık ve boşanmalar Necati Tosuner'in modern yaşantıya getirdiği eleştiri bağlamında bilinçli bir seçimin ürünü olarak nitelendirilebilir. Yazar modern yaşam ağı içerisinde aile kurumunun geldiği noktayı Beyhan ve Ekrem'in yaşantısı ile örneklendirmeye çalışır.

1.3.OLGU KURULUŞU

Necati Tosuner'in ilk dönem romanları arasında sayılan *Sancı...Sancı...Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* adlı eserlerde yer edinen olaylar klasik roman anlayışına uygun olarak çok katmanlı bir yapı ihtiva eder. Romanlarda kişi sayısının fazla olması olay halkalarının genişlemesine olanak sağladığı gibi olayların birbirleriyle ilintili olmalarına da olanak sağlar.

Sancı...Sancı... romanında olay halkaları kahramanların yaşantıları ve duygu halleri ile bütünleşip romanın geneline yayılır. Romanın isminden anlaşılacağı üzere olayların ana ekseninde yer alan asıl olgu kahramanların duygularıdır. İki bölüm şeklinde alt birimlere ayrılan romanda giriş niteliği taşıyan birinci bölümde roman kişilerinin tanıtılması ve gündelik yaşamları söz konusu edilir. Birinci bölüm kronolojik bir sıra gözetilmeden şekillenir. İkinci bölüm ise kronolojik bir sıra dâhilinde ana olay halkalarının açıklığa kavuşması ile devam eder. Bu bölüm Almanya'ya işçi olarak gelen Ayşe'nin ölümü ile başlar, diğer Türk vatandaşların ve Alman vatandaşların çektikleri sancılar, ayrılıkları, hayal kırıklıkları ile neticelenir. Almanya'da işçi ya da öğrenci olarak yaşayan Türk vatandaşların yaşantıları ile Alman vatandaşların yaşantıları ve duygu halleri ortak bir noktaya değinmek adına bir arada anılır. Yazar sözü edilen eserde Almanya'da yaşayan Türkler sorununu sık sık gündeme getirmez.

Eserin asıl çıkış noktası dünyanın herhangi bir yerinde yaşayan bireylerin benzer sancuları çekmesine dayanır. Yaşantıların farklılığı fiziki ve ekonomik koşulların farklılığına dayandırılarak verilir. Alman vatandaşlar kendi ülkelerinde daha konforlu yaşam koşullarına sahipken Türk vatandaşlar ekonomik yoksunluklardan dolayı daha zor ve kötü yaşam koşullarına sahiptir. Yazarın asıl vermek istediği mesaj yoksunluk ve varsılığa rağmen bireylerin çektikleri sıkıntıların aynı olmasıdır. Çünkü Alman vatandaşlar konforlu yaşam koşullarına sahip oldukları halde kendileri ve çevreleri ile içsel problemler yaşarlar. Hatta çoğu zaman Türk vatandaşların yaşantılarına dahi imrenirler. Bu noktada yazar romanın asıl çıkış noktasını ekonomik boyutlara dayandırmamayı tercih eder.

Sancı...Sancı... romanında olaylar genel olarak kadın ve erkek kahramanların hayatlarındaki çıkmazlar üzerinde temellenir. Başlarda olaylar çiftlerin hayatları

etrafında şekillenirken zamanla üçüncü kişinin olaylara dâhil olması bireylerin hayatlarında çıkmazlara sebep olur. Türk erkek ve kadın bireylerin çatışmaları daha azken Alman kadın ve erkek bireyler arasındaki çatışmalar daha fazladır. Maddi olanakların kısıtlı olması ya da maddi rahatlığın fazla olması bu çatışmalara yön veren unsur olarak ele alınabilir. Romanın birinci bölümü Hasan'ın Almanya'da bulunma sebebi ve onun tanıtılması ile başlar. Çünkü romana canlılık kazandıran asıl sancı Hasan'ın sancısıdır.

Hasan eşi Ayşe ile Türkiye'den Almanya'ya çalışmak için gelir. Çiftin dört çocuğu vardır fakat yanlarına sadece Hüseyin'i alıp gelmişler diğer üç çocuklarını Türkiye'de bırakmışlardır. Ayşe çocuklarını özlemekte, Hasan'a her defasında Almanya'dan gitmek istediğini söylemektedir. Fakat Hasan geçim zorluğu nedeni ile geri dönmeyi istememekte çöp toplama işini bir daha bulamayacağını sık sık dile getirmektedir. Çiftin arasındaki çatışma evlat hasreti ve geçim kaygısı ikileminde süregelmektedir.

Hasan ile Ayşe'nin çatışması genel olarak hayat şartları nedeni ile söz konusu olur. Alman bireylerin aksine Türk olan kahramanların bireysel anlamda birbirlerinden kaynaklı çatışma halleri romanda yer almaz.

Ayşe memleketine dönmek için yazın gelmesini dört gözle beklemektedir. Ancak olaylara Ayşe'nin çalıştığı atölyede çalışan Alman Wolfgang dâhil olur. İkili çatışma yerini üç kişilik bir kadın-erkek çatışmasına bırakır. Aynı zamanda romanın ikinci bölümü ve ikinci ana halkası bu çatışma ile şekillenir. Wolfgang Ayşe'den hoşlanmakta onun peşini bırakmamaktadır. Wolf gerçekte Ayşe'den sadece görünürde hoşlanmakta diğer Alman bireyler gibi ne istediğini bilememektedir. Ingrid ile arkadaşlığı devam etmesine rağmen Ayşe'de onu kendisine çeken bir şeyler olduğunu düşünür. Wolfgang'ın Ayşe'ye ilgisi Ayşe'nin ölümüne sebep olur. Wolfgang atölyede çalıştıkları bir gün boya kutularını almaya giden Ayşe'yi korkutmak isterken bir an dalgınlıkla yükleyiciyi elinden geçirir, Ayşe yükleyicinin demirleri altında kalıp ezilir. Bu olay romanın kilit halkası olarak görülen sancının da başlangıcı sayılır. Ayşe'nin ölümü ile Hasan'ın ailesi dağılır. Almanya, artık Hasan için acılı bir sancı halini alır. Wolfgang çoğu duygusunu hepten yitirir. Ingrid ise hiçbir zaman elde edemediği Wolfgang'ı kaybeder.

Sancı...Sancı.. romanının kilit halkasını oluşturan ikinci olay Gunter-Petra çiftinin çatışmaları ile anlam kazanır. Gunter ile Petra nişanlıdır. Günter güz mevsiminde Petra ile evlenecekleri hayalini kurarken Petra ne istediğini tam olarak bilememekte, Günter ile yaşamaya devam edip onu bırakmamaktadır. Günter Petra'yı sevmektedir. Fakat Petra Günter'i sevip sevememe ikileminde bocalayan bir bireydir. Petra'nın bu ikilemi Osman'ın, hayatına dâhil olmasıyla farklı bir çatışmayı da beraberinde getirir. Romanda Necati Tosuner'i temsil eden Osman'ın Almanya günlükleri romanın yazılma amacını temsil eder. Hasan'dan sonra sancısı olaylara yön veren en önemli karakter Osman'dır. Osman Petra'ya gizliden gizliye hayranlık duymakta sık sık onu gözetlemektedir.

Osman her ne kadar Petra'yı düşündüğünü söylese de asıl istediği ve ihtiyaç duyduğu şey hayatında bir kadının varlığıdır. Çünkü Osman Petra'dan önce de Barbara isimli bir kız ile arkadaşıştır. Ondan önce de Renkte ve Lisa isimli kızlar ile birliktelik kurar.

Osman'ı Petra'ya yaklaştıran asıl unsur her iki bireyin de ne istediğini tam olarak bilememesidir. Buna rağmen iki bireyi de birbirlerinden uzaklaştıramayan bir şeyler vardır. Osman, Petra'nın kendisine acıdığını düşündüğü için birliktelik kurduğunu düşünmekte her fırsatta bunu dile getirmektedir.

Romanın bütünlüğü içerisinde dikkati çeken özelliklerden birisi de genellikle erkek bireylerin "sahip olma ve varlıklarını daha çok öne çıkarma" gibi davranışlara sahip olmalarıdır. Kadın-erkek çatışmasını doğuran asıl neden bu davranışların varlığıdır. Hasan, Ayşe'nin kadın aklı ile hareket ettiğini düşündüğü için sağlam kararlar almadığını söylemekte, Hamza eşi Reyhan'ın isteklerini hiçbir zaman hoş karşılamamakta, Manfred, Ulrike'yi kendi zevki için kullanmaktadır. Osman her defasında tanıştığı kadınlarla daha uzun süre arkadaşlık kurmak istemekte, kadınlar kendisinden ayrıldığı zamanlarda bunu genel bir insanlık sorunu olarak algılamaktadır. Günter Petra'nın evlilik konusundaki fikrini sorma yoluna gitmez, kendisi bir zaman belirlemiştir ve o zamana kadar Petra bu fikre kendisini alıştırmak zorundadır. Petra'yı Osman'a yaklaştıran nedenin kaynağı da aslında Günter'in bu fikirleridir. Çünkü Petra bu davranışlardan sıkılmıştır. Günter'i terk etme gibi bir fikre sahip değildir aksine ilişkilerini düzeltme arayışına girer.

Başlarda Osman'ı sadece kendi çevrelerinden bir arkadaş olarak gören Günter , Petra'nın Osman ile daha sık görüşmesi nedeni ile ondan nefret etmeye başlar. Bu her ne kadar çatışma halini almasa da “Osman'ın Türk olması” ve Petra'nın bir Türk –üstelik kambur bir Türk- ile sıkı bir arkadaşlığının olması Günter'i rahatsız eder. Çoğu zaman Petra'nın yanında Osman'ın dış görünüşü ile dalga geçme yoluna bile başvurur. Günter'in bu davranışları Petra'yı her geçen gün rahatsız etmektedir. Osman'ın hayatına dâhil olması ile iyice artan huzursuzluğu Petra'yı zorunlu bir kaçısa sürükler. Günter ile girdiği çıkmazlar, Osman'ın kendisine daha çok bağlanması Petra'nın gidişine neden olur. Romanın ikinci bölümünde ele alınan bu gidiş Osman'ın sancısına sebep olur. Tosuner romanın yazılma amacını bu olay ile netliğe kavuşturur.

Romanda kendisini temsil eden Osman nihayetinde terk edilmeye alışkındır. Hasan ile başlayan sancının ikinci önemli halkası Osman'ın terk edilmesi tamamlanır.

Romanda isimleri geçen diğer bireylerin hayatlarında da kadın-erkek çatışmaları mevcuttur. Romanda Ulrike hakkında ayrıntılı izahat verilmemiş olsa da Manfred ile daha önce birliktelikleri olduğuna dair kesitler vardır. Ulrike gerçekte Manfred'i sevmektedir. Fakat Manfred Ulrike ile birlikteliğinden sonra kendisini terk eder. Ulrike'nin sancısı Manfred'den bir çocuğu olacağını öğrendiği vakit başlar. Ulrike her ne kadar çocuğu aldırılmayı düşünse de bunu yapamaz. Manfred'e olan sevgisi bundan sonra nefrete dönüşür. Bu olayda da “erkek bireylerin sahip olma duygusu” çatışmayı doğuran asıl neden olarak karşımıza çıkar.

Romanda tanık olduğumuz bir diğer çatışma hali Reyhan-Hamza ikilisinde görülür. Reyhan boya atölyesinde çalışan Türk işçilerdendir. Hamza'nın sürekli kumar oynaması ve zamanla Reyhan'ı dövmeğe başlaması kadın-erkek çatışmasının belirgin örneğini temsil etmektedir. Bu durum Alman bireylerin hayatlarında olduğu gibi içsel huzursuzluğun yarattığı çatışmanın dışında erkek hegemonyası üzerinde temellenen bir çatışma örneğidir. Çünkü Hamza Reyhan'ın kazandığı para ile kumar oynamakta ve kendisine söz hakkı tanımamaktadır.

Reyhan ile Hamza çatışmasına sebep olan bir diğer unsur geleneklerin yaşam şartlarına olan etkisidir. Romanın ikinci bölümünde Reyhan Hamza'dan

ayrılır. Kadın-erkek çatışmasının şiddet boyutu Reyhan için bitmiş olsa dahi Hamza'nın sancısı devam eder.

Romanın olay halkalarından bir diğeri Peter- Susanne- Hans üçlü çatışması bağlamında şekillenir. Peter ve Susanne çıkmazlar üzerine kurulan bir evliliğin bir araya getirdiği bireylerdir. Çiftin çatışması bu evlilik üzerine temellenir., Peter'in hayattan ne istediğini tam olarak bilemesi nedeni ile çatışma ileri boyutlara taşınır. Peter bir boşluktur ve yaşamak denen şey onun için bir düğümden öteye gidemez. Bu boşluk Peter'i bir kaçıışın eşiğine getirir.

Susanne ve Peter çatışmasına sebep olan durumlardan biri de Peter'in sürekli bir macera arayışı içinde olması ve kesin kararlar vermekten uzak olmasıdır. Onun karar verme yetisinin eksikliği Susanne'nin kendisinden soğumasına sebep olan asıl unsurdur. Peter bunun farkındadır. Fakat ilişkileri hakkında henüz bir karara varamamıştır. Her defasında hayatını başarısızlıklar toplamı olarak görmesi ise kaçınılmazdır. Romanda erkek bireylerin yolunda gitmeyen bir şeylere karşı kayıtsız tavırları kadınları bir karar vermeye zorlayan asıl nedendir. Susanne Peter'in her zamanki tavırları karşısında onunla birlikteliğini bile saçma bir zorunluluk olarak görür. Susanne'nin tüm beklentilerine rağmen Peter düzelmemekte aksine işler aşılmaz bir hal almaktadır. Susanne bir karara varmak için çabalar ancak çiftin çatışması bu noktadan itibaren gittikçe artar.

Romanda olay örgüsüne dâhil edebileceğimiz bir diğeri üçlü çatışma ise Kazım-Emine-Maritha etrafında şekillenir. Emine ,Kazım'ı sevmektedir. Fakat bu kendi içinde bir çatışma hali dışında ileri boyutta bir kadın-erkek çatışmasına dönüşmez. Bu yönüyle Emine'nin bireysel çatışma hali diğeri olaylardan farklı bir boyuta sahiptir. Bu çatışma hali Emine'nin "hayal ettikleri" üzerine kurulmuş olup sonradan sancıya dönüşen bir duygu üzerine temellenir . Kazım ve Maritha'nın daha önce birlikteliklerinin olması Emine'nin sancısına ve hayallerinin yıkılmasına neden olmuştur.

Romanın genelinde olaylara yön veren kadın-erkek çatışmaları iki taraftan birinin mutsuzluğu ile son bulur. Osman ve Kazım dışında mutsuz olan erkek bireyler yok denecek kadar azdır, genellikle mutsuz olan taraf kadınlardır. Çatışmalar bireylerin içsel duygularından, bunalımlarından kaynaklandığı gibi

geleneksel değerlerden de kaynaklanmaktadır. Romanda kişi sayısının fazlalığı da çatışmaların çok boyutlu olmasına neden olur. Olay halkaları de bu çatışmalar ile çeşitlilik kazanır.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* romanları da *Sanıcı...Sanıcı...* romanı ile aynı anlayışla kaleme alınır. Klasik bir roman anlayışı ile kaleme alınan her iki eserde de kişi sayısının fazlalığına bağlı olarak olay halkaları genişler. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* elli bölümden oluşur. Romanın ilk yedi bölümü giriş niteliğindedir. Bu bölümde çoğunlukla roman kişileri tanıtılır. Giriş bölümü romanın başkişilerinden olan Beyhan'ın gördüğü bir rüya ile başlar. Romanın asıl kurgusu bu rüya ile şekillenir. Bu rüya ile *Bana Sen Söyle* romanının ana olay halkalarından biri olan Ekrem'in ölümü önceden sezdirilmeye çalışılır.

Romanın sekizinci bölümünden itibaren gelişme niteliği taşıyan vakalara yer verilir. Beyhan'ın kanser hastalığı olaylara farklı boyutlar kazandırır. Beyhan, eşi Ekrem'den ayrılmanın verdiği acıyı henüz hazmedememişken ayrıca hastalığı ile bir hiçliğe savrulur. Aynı zaman diliminde oğlu Fırat evden ayrılma kararı alır, *Bana Sen Söyle* romanının giriş bölümünü oluşturan Salim Bey'in ölüm haberini alır ve eşi Ekrem'in kayıp olduğunu öğrenir. Sekizinci bölümden sonra diğer roman kişileri olaylara dâhil edilir. *Bana Sen Söyle* romanını da şekillendiren ikili çatışmalara ve bu çatışmaların nedenlerine bu bölümden sonra yer verilir. Genellikle evlilik kurumu üzerine temellenen birliktelikler bireylerin ayrılmaları ve boşanmaları ile çatışma halini alır. Modern yaşam tarzı bireylerin ruhsal yapılarında çöküntülere sebep olur, bireysel çıkmazlar aile kurumunu olumsuz yönde etkiler. Çünkü her bir birey aynı çatı altında yaşadığı diğer bireylerden soyutlanacak huzursuzluklara maruz kalır ya da hayatlarını bir anlamsızlık yığını olarak görmeye başlar. Bu anlamsızlıklar bireylere yeni kararlar aldırarak ve yalnızlıklarını giderek arttırmaktadır.

Kadın-erkek çatışmalarının ilk örneği Ekrem- Beyhan çiftinde görülür. Olaylara yön veren asıl çatışma hali Beyhan'ın hiçbir sebep yokken Ekrem'den boşanması ile başlar. Ekrem'in pasif rol aldığı bu tek taraflı boşanma kararı Beyhan'da bir çatışma haline dönüşür. Ancak Ekrem sebepsiz yere yirmi altı yıllık evliliğinin bitmesine neden olan gerekçeyi bilemediği için Beyhan ile bir çatışma hali yaşar. Beyhan ilk zamanlarda Ekrem'den ayrılmanın haklı gururunu yaşıyorken

Ekrem henüz ayrılma gerçeğine kendisini inandıramaz. Ekrem'e göre Beyhan sadece kendi özgürlüğünü düşünerek ayrılık kararı almıştır. Beyhan'ın kendisi ile konuşma gereği bile duymadan bu kararda direktmesi Ekrem'in kendi içinde bir çatışma hali yaşamasına dahi sebep olur.

Ekrem'in Beyhan ile çatışma hali boşanma sürecinden önce ve boşanmadan bir gün sonra bu diyaloglar ile sınırlı kalır. Çünkü asıl çatışma Ekrem'den kaynaklanmamaktadır. Beyhan kendi içsel çatışmalarının Ekrem'den ayrılmakla sonlanacağını düşünür ancak zamanla bunun yanlış bir düşünce olduğunu sezer. Beyhan, Ekrem'in varlığını göz ardı etmekle onu sonu bilinmez bir boşluğa terk eder. Bu boşluk Ekrem'in zamanla kendi iç çatışmalarına saplanmasına yol açar onu intihara sürükler.

Bir diğer çatışma hali Gülşen- Ekrem arasında yaşanır. Özellikle *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında Ekrem'in boşanma sürecinden sonra hayatına dâhil olan iş arkadaşı Gülşen küçük yaşta ailesini kaybetmiş kendi içinde birtakım huzursuzlukları barındıran bireylerdendir. Ekrem reklam şirketinden ayrılmadan önce Gülşen'i sadece iş arkadaşı olarak tanımaktadır. Ekrem'in işten ayrılması ve boşanması Gülşen'i kendisine yaklaştıran iki önemli olaydır. Gülşen, Beyhan'dan kalan boşluğu doldurmak için çaba sarf eder. Gülşen, "Beyhan gibi olmaktan "öteye geçen bir bağlılıkla Ekrem'in kendisine bağlamasını ister.

Gülşen, gerçekte yalnızlıklar içinde bocalayan bireylerden biridir. Nitekim Ekrem'i Gülşen'e yaklaştıran asıl olgu da yalnızlıklar içinde bir boşlukta savrulmasıdır. Ancak Ekrem zamanla Gülşen ile birlikteyken bile yalnızlığının dinmediğini sezer sık Beyhan'ı anar. Gülşen ile Ekrem çatışması bu sezginin ileri boyutlara taşınmasından sonra başlar. Gülşen'e göre Ekrem yanında olmasına rağmen çok uzaklarda gibidir (YDK,2005:284).

Gülşen'in, Ekrem'in ruh haline dair olumsuz söylemleri Ekrem'de var olan kaçış duygusunu arttıracak niteliktedir. Çünkü Ekrem Gülşen ile son konuşmasından sonra intihar eder. Bu intihar ile hem Ekrem'in hem Gülşen'in çatışma halleri son bulurken Beyhan'ın kendisiyle çatışma hali aşılamayacak boyutlara ulaşır.

Romanlarda kadın-erkek çatışmalarının bir diğer örneğini temsil eden Kadir ve Pervin akraba evliliği ile yollarını birleştiren bireylerdir. Çiftin sakat bir

çocuğa sahip olmaları ikili çatışmanın başlangıç noktasını oluşturan unsurdur. Her iki bireyin kültürel boyutlarda da ayrıksı özellikleri mevcuttur. Pervin öğretmendir, Kadir ise esnaftır. Kadir sakat bir çocuğa sahip olmayı eksiklik olarak niteler ve bu eksikliği yeni bir çocuğun varlığı ile gidereceğini düşünür. Çiftin çatışma hali bu bağlamda temellenir. Pervin çoğu zaman Kadir ile geçirdiği anlamsız hayatı düşünüp yeni kararlar almak ister. *Bana Sen Söyle* romanının üçüncü bölümünü şekillendiren bu kararı olaylara sonradan dâhil olan Serdar'a bir şans verme yönünde temellendirir. Kadir ile ikinci bir çatışma hali bu yeni birliktelik nedeniyle başlar. Pervin, Serdar ile ileriye dönük kararlar almak ister ancak Kadir 'den henüz boşanmadığı için aldığı kararları eyleme dönüştüremez. Bu nedenle Kadir'den boşanma davası açar. *Bana Sen Söyle* romanının son bölümü Kadir'in boşanma davasından haberdar olması ve Pervin'e karşı yeni bir cephe alması ile bütünsel boyut kazanır. Kadir kendi doyumsuz hırsı için Pervin'in bu kararına karşı çıkar.

Kadir'in hem Nimet'i hem de Pervin'i hırsla sahiplenme isteği, "erkeğin dediği olur" fikrini sık sık baskı ve şiddet yoluyla kadın bireylere dayatması *Bana Sen Söyle* romanının sonunda kendisini ölüme götürece kadar ileri boyutlardadır. Pervin'in çatışma hali Kadir'in ölümü ile son bulur.

Fırat ve Oya arasındaki çatışma hali diğer roman kişilerinden farklı olarak evlilik kurumu üzerinden gerçekleşmez. Fırat ve Oya görünürde birbirlerini sevmektedir. Fakat her iki birey de gerçekte yalnızlıklarını dindirmek için görünürde bir birlikteliğe kendilerini mecbur hissederler. Oya'nın korkusu sadece Fırat'ın alışkanlıklarının varlığından kaynaklanmaz. Oya, Fırat'ın sevgisinin niteliğinden de emin değildir. Oya- Fırat çatışması, sevginin varlığı-yokluğu üzerinde gerçekleştiği gibi Fırat'ın ailesinin Oya'ya olumsuz yaklaşımından da kaynaklanmaktadır.

Oya-Fırat çatışmasında, başlarda Fırat her ne kadar pasif rol almış gibi görünse de aslında ne istediğini tam olarak bilememekten dolayı çatışmayı başlatan odak kişi olur. Çünkü kendisi de Oya'yı sevip sevmediğini tam olarak bilemez, Oya'nın şüpheli kişiliğini problemlerin başlangıcı olarak görür

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanında olaylara yön veren bu ikili çatışma Fırat'ın ayrı eve çıkması ve kendi alışkanlıklarını dilediğince gerçekleştirme isteği ile daha da artar. Oya ve Fırat çatışması *Bana Sen Söyle* romanının ikinci bölümünden

sonra Tuğçe'nin varlığı ile son bulur. Kimi zaman Oya'nın yokluğu Fırat'ın kendi içinde bir çatışma hali yaşamasına sebep olur. Ancak Fırat ,Tuğçe ile beraberlik sürecinde bu çatışmadan da çoğu zaman sıyrılmış olur.

Romanın sonuç kısmını Ekrem'in intiharı oluşturur. Ekrem hayatındaki çıkmazlara son vermek adına intiharı seçer.*Bana Sen Söyle* romanı üç bölüm şeklinde devam eder. Olaylar kronolojik bir sıra ile verilmez ancak geriye dönüş tekniği sayesinde olay halkalarının birbirleriyle bağlantılı olduğu hatırlatılmaya çalışılır. Birinci bölüm Salim Bey'in ölümü ile şekillenir. Beyhan hastalığının haberini aldıktan sonra bu ölüm haberi ile de ruhsal sarsıntılar geçirir. Diğer roman kişileri arasındaki çatışma halleri bu bölümden sonra açığa kavuşur. Bu çatışma halleri genel olarak kadın ve erkek bireyler arasındaki çatışmalara dayanır. Romanın ikinci bölümü –gelişme bölümü-ikinci ana olay halkası olan Ekrem'in ölüm haberi ile şekillenir. Pınar bu ölümden annesi Beyhan'ı sorumlu tutar. Beyhan bu durumdan sonra içsel çatışmaları daha derinden yaşamaya başlar. Fırat-Tuğçe ilişkisi Oya'nın yokluğu ile ileri boyutlara taşınır. Öte yandan Pervin-Kadir-Serdar çatışması romanı sonlandıran üçüncü ana olay halkasını oluşturur. Romanın üçüncü bölümünde Kadir imam nikâhlı eşi Nimet tarafından öldürülür. Üçüncü ana halka Kadir'in ölümü ile tamamlanır.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* romanlarında genel olarak asıl olay örgüsü modern yaşamın sürüklediği hayatlar üzerinde şekillenir. Bireyler modern hayat ağı içerisinde bir başına kalmışlıkları ile baş etmek için farklı yollara başvururlar. Aile kurumunun varlığına rağmen bireyler yalnızdır. Salim Bey çocukları ve torunları olmasına rağmen bir başına yaşar, yalnızlığını arkadaşı Zeynel ile sık sık görüşerek azaltmaya çalışır. Zeynel Bey'in aile yaşantısı Salim Bey'e göre daha geleneksel bir boyuta sahiptir.

Salim bey ise eşinin ölümünden sonra bir başına kalır sık sık ölümü hatırlar. Necati Tosuner, günümüz toplumlarında sık rastlanan bu duruma Salim Bey'in bir gün evinde ölü bulunması örneği ile eleştirel bir boyut kazandırır.

Modern yaşam bireyi ölüme terk ettiği gibi aile kurumunun dağılmasına da etki eder. Beyhan sebepsiz yere yirmi beş yıllık evliliğini bitirme kararı alır ve kocası Ekrem'den boşanır. Bu sayede birine bağlı yaşamadan hayatındaki anlamsızlığın

giderileceğini düşünür ancak hayatındaki yalnızlık ve anlamsızlık giderek çoğalır. Üstelik göğüs kanserine yakalanması çağın yarattığı ruhsal sıkıntıların neticesini gözler önüne serer. Her iki romanda anne ve babanın aile kurumuna olan yaklaşımları çocukları da olumsuz yönde etkiler. Fırat, babası Ekrem'in yıllar önce yaptığı gibi ailesinden ayrı bir eve taşınır. Pınar anne ile babasının boşanması üzerine yalnızlığını Okan ile arkadaşlık kurarak azaltmaya çalışır. Her birey kalabalıklar içinde kendi yalnızlığına mahkûm olacak şekilde hayatını devam ettirir. Her bir roman kişisi ekonomik olarak belli standartların üstünde bir yaşama sahip olmasına rağmen onları yalnızlığa iten asıl olgu içsel sıkıntılardır. Necati Tosuner her iki romanın da asıl olay halkalarını bu olgu üzerinde şekillendirir. Tosuner'in asıl amacı modern kitlesel çağa bir eleştiri getirmek değilse bile bu çağın gerçeklerini somut olayların varlığı ile sezdirmeye çalışmaktır. Modern yaşamda aile kurumunun asıl amacının dışında bir işleve sahip olması kitlesel anlamda sosyolojik yıkımlara neden olmakta, bireyler sahip oldukları değerleri göz ardı etmekle birlikte kendilerinden uzaklaşmaktadır.

1.4.ROMANLARDA MEKÂN

Herhangi bir romanda işlevsel olarak her şeyden önce olayların bir dekorudur. Ama genel olarak mekân vakanın varlık bulunduğu yer aynı zamanda şahısların içinde yaşadıkları, kendi benliklerini fark ettikleri alandır. Bununla birlikte şahısların içinde buldukları çevreyi algılama şekillerini , psikolojik ve sosyal durumlarını izah yolunda imkânlar sunabilir.

Mekân vakanın bir ögesi olarak aksiyonun oluşmasına ve şekillenmesine de etki eder. Bazı mekânlar şahısları engelleyici özellikler taşıırken bazıları onlara yardım eden bir görev alabilirler. Öte yandan romanlarda mekân türlerini belirten açık, kapalı, geniş, dar, özel gibi adlandırmalar kullanılır (Narlı,2002:98).

Necati Tosuner'in romanlarında mekân genellikle roman kişilerinin içinde buldukları ruhsal durumu yansıtır. Öte yandan olay halkalarına büyük ölçüde yön veren mekân çeşitlilik arz eder. Bu durum romanların birçoğunda aksiyonunun çok boyutlu oluşuna ve kişi sayısının fazlalığına bağlanabilir. Romanlarda mekân geniş ve dar şeklinde iki kısımda ele alınmaya olanak sağlayacak özellikler taşır.

1.4.1.Geniş Mekân

Geniş mekânlar, olay halkalarının şekillenmesine olanak sağlayan diğer mekânları da kapsayan özelliklere sahiptir. Bu yönü ile mekânsal anlamda birçok parçanın bütünü olma niteliği taşır.

Sanıcı...Sanıcı... romanının çok katmanlı bir olay örgüsüne sahip olması kişi sayısındaki çeşitliliği etkilediği gibi mekân çeşitliliğine de olanak sağlar. Mekânın varlığı, kişiler ve olaylarla anlam kazanır. Olayların bireylerde yarattığı etki mekâna da sirayet eder. Bu durum romanda mekânsal anlamda bir bütünlüğün varlığını beraberinde getirir. Her bir roman kahramanının tasviri yaşadığı mekânın tasviri ile birlikte verilerek zihinde bir canlandırmanın gerçekleşmesine olanak sağlanır. Olayları şekillendiren ana geniş mekân Almanya'dır. Almanya'da yer alan Dassel Sokağı, Theresien Sokağı, park, istasyon ve üniversitenin arka bahçesi diğer geniş mekânlar arasında sayılabilir.

Romanda mekânlar bütün ayrıntıları ile tasvir edilmeye çalışılır. Bu durum ,tasvir edilen mekânlarda gerçekleşecek olayların önemine de işaret eder. Romanın birinci bölümünde ana olayın geçtiği geniş mekânlardan biri olan Dassel Sokağı Petra'nın evinin bulunduğu sokaktır. Dassel Sokağı maddi olanakların yeterli olmadığı , işçi ve öğrencilerin yaşadığı bir sokak olarak tasvir edilir. Osman ilk kez Dassel Sokağı ile mekâna anlam yükler. "Fareli Kızın Sokağı" diye nitelediği Dassel Sokağı duygularının mekânda vücut bulmuş halidir. Bu sokak Petra-Osman birlikteliğine kapı aralayan mekânların ilkidir ve şöyle tasvir edilir:

Kısa bir sokak Dassel Sokağı. Hemen de demiryolunun yanında uzanıyor. Uçlarının açıldığı Dört yol ağızlarında, köprü üstünden trenler geçiyor. Sokağın güneş almaz dar olan bu kaldırım, yer yer demir yolunun kaba taş örümlü duvarıyla sınırlı. Birer ikişer odalı kiraya verilen bu omuz omuz bakımsız evlerde yabancı işçiler ve –üniversiteye yakınlığı nedeniyle- öğrenciler oturuyor (SS,2011:8).

Geniş mekânlardan diğeri Theresien Sokağıdır. Romanın başkişilerinden biri olan Osman'ın kaldığı yurt bu sokakta yer alır. Dar mekân olarak Osman'ın kaldığı yurt odası daha sık tasvir edildiği için bu sokak ismen daha az anılır. Geniş mekânlardan biri sayılan İstasyon, Osman'ın içindeki kalabalığı, sancıları, yitirilmişlikleri, bir ülkede yabancı olarak yaşamının debdebesini üstlenen bir mekân olarak tasvir edilir:

Osman dert boyunu aşsın istasyona geliyor. Kışın sıcağına, yazın serinliğine, gündüzleri o büyük uğultusuna ,geceleri yüksek ve derin sessizliğine sığınyor onun. Oyalayan, avutan, unutturan bir şey hep bulunuyor. Sonra da çıkıyor ki dert daha büyümüş, çaresizlik daha da artmış mı?(SS,2011:124).

Sancı...Sancı... romanında geniş mekânlar çoğu zaman bireylerin sancılarını unutturmak için tüm ayrıntıları ile tasvir edilebilmektedir. Bu sayede mekânın unutturma çabası üzerinde işlevsel bir fonksiyonu olduğunu sezebilmekteyiz. Ulrike karnında bir çocuk taşıdığını hissettiği an sokağa çıkıp bu gerçekliği bir an olsun unutmak ister. Bulunduğu yolun karşısındaki park tüm ayrıntıları ile hâkim bakış açılı anlatıcı tarafından şu şekilde tasvir edilir:

Koşuyor Ulrike. Hafif esintiyi almış karşısına, koşuyor. Duruyor alanda. Alanın karşı köşesinde park. Girişteki sırada yaşlı bir adam oturuyor. Bir polis arabası her zamanki gibi telefon kulübesi yanına çekilmiş duruyor. Çocuk yaşta bir kız kırtarak konuşuyor telefonda. Araya bir tramvay giriyor. Tramvay geçiyor ve tutulmuş bir hıçkırıkla koşuyor karşıya Ulrike (SS,2011:21).

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* romanlarında geniş mekânlar daha azdır. Genellikle olay halkalarına yön veren asıl mekânlar bireylerin yaşantılarını yansıtan dar mekânlardır. Almanya, İstanbul, Çınarcık, Körçeşme, Sarpkaya ve sahil önemli sayılabilecek geniş mekânlardır. Ancak olay halkalarına ciddi anlamda yön vermedikleri için bu mekânların tasvirlerine genellikle rastlanmaz.

Sancı...Sancı... romanında geniş mekân olarak ele alınan Almanya *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* romanlarında da geniş mekân olarak yer alır. *Bana Sen Söyle* romanında mekân olarak İstanbul'dan Almanya'ya bir geçiş söz konusudur. Romanda geniş mekân olarak ele alınan Almanya, Ziya'nın oradaki rahat yaşantısını temsilen tasvir edilir.

Öte yandan *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında olay örgüsü henüz şekillenmediği için mekânlar kişilerle birlikte ayrıntılı olarak tasvir edilir. Elli alt bölümde de mekâna dair kesitlere rastlamak mümkündür. Ancak *Bana Sen Söyle* romanında olay halkalarının çok boyutluluğu, birtakım yeni olayların meydana gelmesi mekânsal ayrıntıyı gölgede bırakır, mekân sadece olaylara yön veren boyutu ile ele alınır.

1.4.2.Dar Mekân

Dar mekânlar şahısların kendi yaşantılarını idame ettikleri, diğer şahısların sınırlı sayıda girebildikleri kapsayıcı mekânlardır. *Sancı...Sancı...* romanında geniş mekânlardan çok dar mekân tasvirlerine yer verilir. Bu mekânlar özellikle roman kişilerinin yaşantılarını ruhsal yönlerini sezdirecek nitelikte tasvir edilir. Osman'ın kaldığı yurt odası, Petra ve Günter'in evi, Türk işçilerin çalıştığı fabrika, Mensa ve Dieter'in yeri, Exsport Remzi'nin dükkânı, Murat'ın kahvesi, Türk vatandaşların barındıkları mahalle ve evler romanda tasvir edilen dar mekânlardır.

Romanda tasvir edilen dar mekânların en dikkat çeken yönü kahramanların ruh hallerini, duygularını yansıtan bir görüntüye sahip olmalarıdır. Bu durumun örneği en çok Petra ve Osman ilişkisinde görülür. Petra, Osman'ın kaldığı odayı kendi ruh halinin sezdirdikleri ile şu şekilde tasvir eder:

Odanın bakımsız duvarlarında, eşyanın kuruluşunda biçimlenmiş gibi görünen, ikisi arasındaki masa üstünde büyükçe bir saksı içinde kurumuş bir çiçek gibi duran soğukluk (SS,2011:92).

Osman ise Petra ve Günter'in evini, Günter'in varlığından dolayı kendisine rahatsızlık veren bir mekân olarak tasvir eder.

Mensa ve Dieter'in yeri olayların çoğunun şekillendiği dar mekânlar olarak ele alınabilmektedir. Osman'ın izlenimleri ile olayların birçoğu her iki mekânla bütünleşerek sunulur:

Dieter'in yerine genelde gençler gidiyordu. Akşam saat altı olsun kepenkler kaldırılır, -çoğu liseli-erkenciler birer ikişer doluşurdu. Cam yanında yüksekçe setteki masalar, tezgâh, geçiş yerleri tıklım tıklım olurdu. Sanki yağmurdan sığınılan bir tente altıydı Dieter'in Yeri (SS,2011:41).

Romanda dar mekânlar kimi zaman Türk bireylerin geleneklerini, yaşayış tarzını ,alışkanlıklarını temsil edecek şekilde de kullanılır. Tosuner'in bilinçli bir seçimi olarak algılanabilecek olan bu özellik yabancı bir ülkede yaşayan Türklerin kendi mekânlarındaki varlıklarını simgeleyen unsurdur. Exsport Remzi'nin dükkânı ve Murat'ın kahvesi bu özellikleri örneklendiren iki ana mekândır.

Exsport Remzi'nin dükkânı alelade bir dükkândan çok Türklerin her türlü işlerini hallettikleri bir kurum görünümündedir. Remzi'nin dükkânı tasvir edilirken adeta çok amaçlı bir yapı izlenimi uyandırılmak istenir:

Örgü makinesinden çakmak taşına para getiren her şeyin satımı. Çeviri, fotokopi işleri, vergi karnesi, permi, gümrük kolaylıkları ve konser düzenleyiciliği ve uçak taşımacılığı ve her türlü iş takipçiliği...Remzi Bey'in odası Türk filmlerindeki karanlık işler çeviren kişilerin çalışma odalarını az buçuk andırır (SS,2011:30).

Exsport Remzi'nin dükkânı işlevsel mekânlar arasında yer alır. Aynı anda çok sayıda işin görüldüğü dükkân bireylerin hayat standartları hakkında bilgi vermesi yönü ile önemlidir. Remzi'nin dükkânı mekân olarak daha iyi şartlarla donatılmışken Murat'ın kahvesi alelade bir mekân görünümündedir. Hâkim bakış açılı anlatıcı Murat'ın kahvesinin sıradanlığını şu şekilde tasvir eder:

Dar bir kapıdan ve ince uzun bir aralıktan giriliyor Murat'ın kahveye. Duvar boyunca epey önceleri, kahve yeni açıldığında hani, özenilmiş ve sonra sonra islenip solmuş- Türkiye resimleri, Türk büyükleri, camiler ve şurada yapıştırılmış ev ve permi arama duyurularının artık alışılmış, göze çarpmayan havasıyla geçilen aralık, bitim yerinde genişler ve ölgün bir ışığın aydınlattığı alt kata inen basamaklar (SS,2011:278).

Dar mekân olarak Almanya'da yaşayan Türklerin barındıkları yapılar genellikle imkânları kısıtlı, derme çatma yapılarıdır. Bu durum, başka bir ülkede yabancı olarak yaşamak zorunda kalmanın maddi boyutunu gözler önüne serer. Yazar bu yapılardan bir tanesini şu şekilde tasvir ederek yapıların geneli hakkında fikir edinmemize olanak sağlar:

Bir eski koca yapıydı. Alt kattaki çamaşırcı deposunun gireni çıkkanı belirsizdi, bu yüzden dış kapı geç saatece açık dururdu. Evlerin çoğunda birden çok kişi ve aile kalıyordu. Yeterli sayıda zil yoktu ve kapının açık bırakılışı- ikide bir onun bunun yerine kapı açmaktansa-işlerine geliyordu (SS,2011:187).

Tosuner'in çoğu eserinde dar mekân olarak ele alınan evler ve evlerin pencereleri *Sancı..Sancı...* romanında da bireylerin umutlarını, beklentilerini simgeleyecek şekilde kullanılır. Emine çoğu zaman abisinin evindeki pencereden dışarıyı izlemekte, pencere önünde görünen ay ona gelecek günler hakkında umut vaat etmektedir.

Romanda isimleri geçen dar mekânlar, mevcut halleri dışında roman kahramanlarının isteklerini ve sancılarını barındıran mekânlar olarak da yeni bir forma ulaşır. Bu mekânlar çoğu zaman bir karşılaştırmaya dahi malzeme olabilmektedir. Osman çoğu zaman kendisini Samuel Beckett gibi hisseder. Hatta yurttaki odası ile Beckett'in yaşadığı yeri karşılaştırır, Almanya'da yaşayan Türk bir

öğrencinin yaşam koşulları ile Beckett'in yaşam koşulları ironik bir dille şu şekilde aynılaştırılır:

Beckett Fransa'nın bir büyük kentinde, Saint Jacques Bulvarı'nda oturur. Geceleyin çalışma odasının ve mutfağın perdelerini hiç örtmez. Osman Almanya'nın bir büyük kentinde Theresian Sokağı'nda oturur. Çatı katıdır. Penceresi tavanda çeyrek eğilimlidir ve perde gerektirmez (SS,2011:178).

Türk işçilerin çalıştığı fabrika ya da atölyelerin dar mekân olarak tüm ayrıntıları ile tasviri söz konusudur. Dar mekânlar çoğu zaman gerçekleşecek olan felaketleri önceden sezdirecek şekilde tasvir edilir. Ayşe'nin çalıştığı G bölümü de uğultuların arttığı karmaşa ortamı şeklinde tasvir edilir. Anlatıcı G bölümünü; “G bölümü alışılmış uğultusunu yaşıyor. Motorların, vinçlerin, makaraların, zincirlerin, elle itilen arabaların, akülü yükleyicilerin gıcirtıları, sürtüşmeleri, düzgün vınlamalarıyla oluşan , bağırmalarla, konuşmalarla bezenen uğultu” (SS,2011:13) şeklinde tasvir ederek Ayşe'nin ölüm vakasını haber verir.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* isimli romanlarda dar mekânlar oldukça fazladır. Asıl olay halkaları bu mekânlar ile bütünleşerek anlam kazanır. Kişi sayısının fazlalığı ve olayların çok boyutluluğu mekânda değişim ve çeşitliliği de kaçınılmaz kılar. Dar mekânlar arası geçişler olay halkalarının yön verdiği yoğunluk ve bütünlüğe göre şekil alır. Ekrem'in evi , Beyhan'ın evi, Salim Bey'in evi, Dalyan'daki kahve, Erguvan Çocuk Yuvası, Okan'ın odası, Camlı Köşk, Gülşen'in abisinin evi, Ziya'nın Almanya'daki dükkânı önemli sayılabilecek dar mekânlar arasındadır.

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanın birinci alt bölümünde Beyhan'ın rüyasını şekillendiren gerçekçi dar mekân Ekrem'in evinin balkonudur. Burada anılan Ekrem'in evinin balkonu gerçekleşecek olan bir felaketi önceden sezdirenen mekân işlevi görmesi nedeniyle önem arz eder. Bir sonraki kısımda Beyhan'ın evi yakın dar mekân olarak ele alınır. Ardından Salim Bey'in evi vefat eden eşinden sonraki hali ile yalnızlığı temsil eden dar mekân olarak tasvir edilir.

Sancı...Sancı romanında tanıtılan Almanya'da Türk bireylerin kısıtlı iş imkânları, zor şartlarda çalışmaları söz konusu edilirken *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* romanlarında bunun aksine bir izlenim söz konusudur. Çünkü Ziya Almanya'da kendisine ait bir bakkal işletmekte diğer bireyler gibi Alman

patronların boyunduruğu altında çalışmamaktadır. Dar mekân özelliği taşıyan bakkal şu şekilde tasvir edilir :

ZİYA Türk bakkalı. Adı böyle. Ve ak zemin üzerinde bayrak rengi harflerle yazılı. Dükkân çok büyük bir yer değil ama yine de bir market düzeninde (BSS,2011:40-41).

Öte yandan Salim Bey'in evi gerçekleşecek olan ikinci felaketi temsil eden dar mekân olması yönü ile önemlidir. Çünkü *Bana Sen Söyle* romanının birinci bölümüne yön veren ana olay halkası Salim Bey'in kendi evinde ölü bulunmasıdır.

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanının üçüncü alt bölümü dar mekân olarak Ekrem'in evi ile şekillenir. Hem Beyhan'ın kendisini boşaması hem de işinden ayrılması Ekrem'i derin bir çıkmaza sokar. Ekrem evinde bu ruh hali ile dolaşır, hıncını evindeki eşyalardan çıkarmak ister (YDK,2005:16). Ekrem'in İçinde bulunduğu derin yalnızlık eşyalara sirayet eder, Ekrem'in davranışlarına yön verir.

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanında sık sık anılan, Beyhan ve Pervin ile bütünleşen en önemli dar mekânlardan biri de Erguvan Çocuk Yuvasıdır. Beyhan ve Pervin bu çocuk yuvasında öğretmenlik yaparlar. Erguvan Çocuk Yuvası Pervin ve Beyhan'ın ruh hallerine olumlu yönde sirayet eden bir mekândır. Bu mekân romanda tüm boyutları ile şu şekilde tasvir edilir:

Erguvan Çocuk Yuvası. Yuva Beyhan ve Pervin'in buraya bakmak için geldiklerinde ön bahçede gördükleri ve hemen vuruldukları – o zaman-çiçek açmış iki erguvan ağacından almıştı adını. O ilk coşkuyla yuvanın adını erguvan koyunca her şeyde erguvan renginin egemenliği de sanki kaçınılmaz olmuştu.. Ağaçsız. Duvarlar, çocukların sevdiği düşsel kahramanlarla resimli. Kaydırak, tahterevalli, maymun merdiveni, salıncaklar ve genişçe bir kum havuzu var”(YDK,2005:31).

Erguvan Çocuk Yuvasından sonra Beyhan ile bütünleşen ikinci dar mekân Camlı Köşk'tür. Camlı köşk, Beyhan'ın öğretmenlik yıllarında sık sık önünden geçtiği, kendisine güzel anıları anımsatan mekân özelliği taşır. Ancak Beyhan'ın hastalık sürecinde Camlı Köşk gerçekleşecek olan bir felaketi temsil eden mekân görünümü kazanır (YDK,2005:49-50).

Okan'ın odası her iki romanda da Okan'ın varlığını temsil eden, özerkliğini simgeleyen dar mekânlardan biridir. İnsan kalabalığı içinde varlığı yadsınan Okan kendi odasında birey olarak var olduğunu sezer isteklerini gerçekleştirir. Bu yönü ile Okan'ın odası mekânsal olarak bir kaçış yeri, sığınılacak

sıcak bir yuva işlevi görür. Anlatıcı Okan'ın odasını zamanda geriye dönüşlere başvurarak şu şekilde tanıtır:

Okan'ın odası. Büyük bir oda, evin en büyük odası. Günlük ,güneşlik. Pervin altı yıl önce, Kadir evi terk edince, o Nimet denilen kadınla oturmaya başlayınca yatak odasını bozdu. Yeniden boyattı odayı, yeni perdeler dikti, dayadı döşedi. Okan'a orada bir özerklik tanıdı” (YDK,2005:106).

Necati Tosuner'in romanlarında dikkat çeken en önemli özellik mekânların bireylerin ruh hallerine göre şekil almasıdır. Gülşen ile Ekrem hafta sonu Gülşen'in ölen abisinin evinde beraber vakit geçirirler. Ekrem, Beyhan'dan arta kalan yalnızlığının sirayet ettiği ruh haline göre mekâna anlam yükler. Gülşen'in abisinin evi bu noktada duygulara yön veren dar mekân işlevi görür (YDK,2005:158-160).

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve Bana Sen Söyle romanlarında ortak dar mekân olarak ele alınabilecek olan Dalyan'daki kahve, Pervin'in duyguları ile bütünleşen mekânlardan biridir. Pervin sık sık buradaki kahveye gidip Serdar'ı bekler. Dalyan, Pervin'in içindeki kalabalığı ve umudu bir arada simgeleyen mekândır. Anlatıcı bu mekânı; “*Dalyan. Gezinler. Yürüyenler. Dolaşanlar. Koşanlar. Daha yavaş koşanlar. Bisikletliler, köpek gezdirenler, angaryaya köpek gezdirenler* (YDK,2005:192) şeklinde tasvir eder.

Serdar'ın kaldığı ev, Fırat'ın yeni evi, Ekrem'in ölü bulunduğu sahil ,morg her iki romanda da bütünsel anlamda olaylarla şekillenen diğer dar mekânlardır. Ancak bu mekânlar ayrıntıları ile tasvir edilmezler. Bu mekânlar genellikle ana olayların bir parçası olarak anlam kazanırlar.

1.5. ZAMAN

Zaman unsuru, edebi eserde diğer yapısal ve tematik unsurlar ile bütünleşip anlam kazanır. Çoğu zaman roman figürlerinin ruh halleri ile farklı boyutlara taşınırken çoğu zaman mekânsal unsurlarla bütünleşip yapıyı farklı bir merhaleye taşır.

Vaka zamanı, okuma zamanı ve yazma zamanı bir eserin içeriksel yapısı ile bütünleşip edebi eserin geneli hakkında fikir edinmemize olanak sağlar. Öte yandan bir eserde yer alan çok sesli zamansal unsurlar olay örgüsüne canlılık kazandırır.

Necati Tosuner çoğu eserinde çok sesli zaman ögesini olaylara aksiyon katacak nitelikte kullanır. Geriye dönüşler, zamanda ileriye dönük sıçramalar ve belirsiz zaman unsurları olgu kuruluşuna canlılık kazandırır. Tosuner'in romanlarında özellikle vaka zamanı ve yazma zamanı belirgin nitelik taşır. Bu sayede eserde yer alan iç zaman ve dış zaman unsurları açığa kavuşur. Yazar çoğu eserinin sonuna yazma zamanını ilave ederek eserin yazıldığı dönem hakkında ayrıca fikir edinmemize olanak sağlar.

1.5.1.İç Zaman

Sancı...Sancı... romanı 1960-1970'li yılların Almanya'sında yaşanan olayları sezdirecek zamansal bir bütünlük taşır. Tosuner'in Almanya'daki serüveninden izler taşıyan romanın vaka zamanı ile yazma zamanı arasında bir buçuk, iki yıl gibi bir süre vardır. Bu nedenle romanın zamansal boyutu sık sık geriye dönüş tekniği ile tamamlanır. Romanda geçen olaylar iki günlük bir iç zaman diliminde gerçekleşir. Ancak romanda olay örgüsünün çok boyutlu oluşu ,olayların daha uzun bir sürede yaşandığı izlenimi verir. Şüphesiz bunda şahıs kadrosunun genişliği ve mekânsal çeşitliliğin fazla olmasının payı büyüktür.

Eserde içzaman iki günlük bir süre zarfında gerçekleşen olaylarla şekillenir. Olayların ilk günü romanın birinci bölümünde sabah vakti ile başlar. Bu bölümde şahısların sancıları henüz başlamamıştır.

Birinci bölümde Hasan'ın sabahın erken vaktinde çöp toplaması iç zamanın başlangıç dilimidir. Anlatıcı bu zaman dilimini; "*Güneş geliyor karşıdan. Kendi bölgeleri görünüyor sonra. Kamyon sokağı dönünce sağ eline eldiveni takıyor Hasan. Kamyon durur durmaz ilk çöp kutusuna doğru atılmaya hazırlanıyor*" (SS2011:7) sözleriyle açığa kavuşturur.

Daha sonra Petra ve Günter'in tanıtıldığı bölümde sabahın erken vakitlerinin yaşandığı şu sözlerle kesinliğe kavuşur:

Bir şeyim yok!" diyor Petra. Sabahacadan... dan... dan...uyutmadılar ki (SS,2011:10).

Osman ve Petra'nın buluşma zamanı ana olaylar yaşanmadan önce gerçekleşir. Romanın ilk bölümünde daha önce karşılaştıklarına dair kesitlere

rastlamak mümkündür. Osman ve Petra iç zamanda geri dönüşlere başvurarak bu durumu şu şekilde anımsarlar:

Bir kezinde Ostern'den falan sonraydı. Sicim gibi yağmur yağıyordu. Evden koşulmuş yine de ıslanılmıştı. Gidip onun yakınına oturmuştu Petra. Dışarı bakarmış gibi yandan kendini süzdüğünü biliyordu. Dönüp bir gülücük sundu Petra (SS,2011:50).

Eserde Osman ve Petra dışında diğer şahısların da geçmişlerine dair hatırlatmalarda bulunularak iç zamanda geriye dönüşler yapılmaktadır. Osman daha önce Renate ve Barbara isimli kızlarla arkadaşlık kurmuş, Petra ile olduğu zamanlarda bunu dile getirerek geçmişini anımsamıştır.

Wolfgang bir yaz günü tanıdığı bir kızını anımsarken hâkim bakış açılı anlatıcı bu duruma dayanarak geçmiş zamana; “*Wolfgang, o sıcak günü düşünüyor. Yazdı , belki pazardı. Kaç yıl önceydi? Üç gün mü geçmişti aradan, üç beş yıl mı? O şey... O kız...O kollar...O sıcak gün...Evet o Pazar günü. Bırak düşünme ! Hem de kaç yıl oldu!...*”(SS,2011:249) sözleriyle atıfta bulunur.

Petra- Osman ilişkisinde dikkatimizi çeken bir diğer özellik zamanda sıçramalara yer verilmiş olmasıdır. Şahısların ileriye dönük kaygıları ve beklentileri söz konusudur. İç zaman, duyguların şekillendirdiği yeni formlar ile şu şekilde sunulur :

Ben solucan olduğum gün...evet? Şöyle bir yüzyıl sonra, ben şöyle küçücük bir solucan olduğumda. Yüzyıl sonra? Evet, doksan dokuz ya da yüz bir yıl sonra...İlk yazda...İlk yazda işlenmiş toprakta (SS,2011:88).

Osman-Petra buluşmalarının dışında eserde yer alan aksiyona yön veren iç zaman unsuru kronolojik bir seyirde devam eder. Sabah vaktinin tasvirinden sonra öğle vaktinin geldiğini haber veren diyaloglara rastlamak mümkündür.

Eserde zamansal netlik ve belirsizlik bir arada bulunur. İç zamanı farklı boyutlara taşıyan bu durumun örneğini roman figürlerinin yaşantı şekillerinde sezebilmekteyiz. Şahısların günlük hayatlarındaki zaman kavramı-genellikle iş yaşamlarındaki zaman-net bir şekilde verilirken duyguların şekil aldığı zamanlar belirsiz ve karmaşıktır. Şahıslar bir günün sabahına mutlu uyanırken aynı günün akşamında belirsiz bir üzüntü ve sancı ile karşılaşır. Aynı şekilde mevsimler de şahısların ruh hallerine göre yeni anlamlar kazanabilmektedir. *Sancı...Sancı...*romanının olay örgüsü sabah

vaktinin tasviri ile başlar. Sabah aynı zamanda çoğu duygunun bir arada yaşandığı, yaşanacağı günün başlangıcı olarak ele alınır (SS,2011:3).

Sancı...Sancı romanında iç zaman farklı boyutları ile karşımıza çıkar. Şahıslar zaman birimine çok sayıda anlamlar yükler. Zamanı kendi istek ve beklentilerine göre ayarlama isteği söz konusudur. Osman, Petra kendisini terk ettikten sonra zaman birimini kendi arzusuna göre ayarlamak ister. Terk edildikten sonraki süreyi zorunlu bir kabulleniş olmaktan çıkarıp zamanı birimsel olarak kısaltmak ister.

İç zamanın bir parçası niteliği taşıyan mevsimler de şahısların beklentilerine ve ruh hallerine göre anlam kazanır. Kış mevsimi Osman için zor şartların, gerçekleşmeyen beklentilerin yaşandığı bir mevsimdir ve zor geçmişti (SS,2011:39).

Romanın odak figürlerinden biri olan Hasan, yaz mevsiminin hüznü getireceğini adeta sezer. Ayşe'nin ölümü ile yaz mevsimi Hasan'a hüznü getirecektir.

Romanın ikinci bölümünde ise sancılar sabah vaktinde başlayıp gece devam eder. İç zaman "gece" ile şekillenir. Osman Petra tarafından terk edildikten sonra terk edilmiş sancısını akşam vaktinde hisseder. Geceyi; *"Islak, yapışkan bir gece. Ve serin. Ve arada bir vuran esintinin keskinliği. Yağmakta hiç de nazlanmayan bir yağmur dinmiş şimdi. Karanlıkta yitmiş bir umut. Olmayan bir umut"* (SS,2011:297) şeklinde niteler.

Ayşe'nin kaza geçirdiği birinci günün akşamında Hasan'ın sancuları dinmez. İkinci günün sabahına Ayşe'nin iyileşme umudu ile uyanır ancak Ayşe o gece hastanede hayatını kaybeder. Hasan'ın umutları o gece tükenir:

Emine, Kazım'ın daha önce Alman bir kadın ile birlikteliğinin olduğunu akşam öğrenir ve sancısı o akşam hiç dinmemek üzere başlar. İç zaman metaforu olarak sık sık kullanılan "Karanlık-gece" bireylerin hayatlarını ve umutlarını da temsil eder.

Diğer roman kişilerinin de sancılarının başladığı iç zaman ikinci günün akşamıdır. Peter mutlu uyandırdığı günün akşamında Susanne'yi terk eder. Kazım'ın Emine ile evlenme hayalleri yok olur.

Osman'ın umutları da roman boyunca gece gibi karanlıktır. Romanın son bölümünde gece alışılmış tanımın dışında Osman için yeni başlangıçların müjdecisi

olur. Osman ile Ulrike daha önce de bir gece vakti karşılaşırlar. Uzun bir aradan sonra tekrar bir gece vakti karşılaşırlar.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* romanlarında iç zamanın bütünsel yapısına yön veren bireysel ve sosyal/aktüel zaman belirli bir bütünlükte olayların akışına göre birbiri ardınca süregelmektedir. Her iki romanda da zamanda kopukluk görülmez. Aksine olaylar kronolojik bir şekilde kurgulanır, iç zamanda geriye dönüşlere başvurularak olaylar arasında bağlantı kurulmaya çalışılır.

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanında iç zaman bir cumartesi sabahıdır. Zamana dair birtakım kesitler Beyhan'ın hastalığı ile şekillenir. Cumartesi sabahı Beyhan için aynı zamanda bir felaketin de habercisidir.

Aynı gün Kadir ile Tuğçe'nin karşılaşmasını konu alan kesit yine Cumartesi gününe işaret eder.

Her iki romanda da Beyhan ve Ekrem'in hayatına dair kesitler iç zamanda geriye dönüşlere başvurularak verilir. Bu kesitler olay akışını bozacak nitelikte uzun uzadıya verilmez. Sadece hoş giden bir anıyı canlandırmak, mevcut olaya eşdeğer bir yaşanmışlığın benzerliğini sezdirmek ya da o an gerçekleşen bir olayı önemli kılmak amacıyla geriye dönüşlere başvurulur. Özellikle *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanının elli alt bölümünde de bu geriye dönüşlere rastlamak mümkündür. Çünkü kişi sayısının fazlalığı, bireylerin kesişen hayatları yaşanmışlıkları da çeşitlendirir, bu durum zamanda geriye dönüşleri zorunlu kılar.

Öte yandan romanlarda iç zamana yön veren art zaman kesitlerine de sıklıkla rastlanır. Art zaman bireylerin hayalleri ile şekillenir. Bireyler yaşadıkları anın ötesinde bir ana ihtiyaç duyarlar. Ekrem kızının karne alacağı günü unuttur, ancak onunla yazın bir tatil yapmayı diler.

Asıl olay halkasına yön veren iç zaman, Ekrem ve Gülşen'in birlikte vakit geçirdikleri pazar günüdür. Cumartesi akşamı Gülşen'in abisinin evinde bulunan Ekrem, Gülşen ile burada bulunma eylemine anlam veremez; Beyhan'ın varlığına ihtiyaç duyar. Cumartesi gecesi aynı zamanda Ekrem'in ruh halinin karanlığını ve intihar olgusunu da temsil eder. Bir sonraki gün Ekrem tarif ettiği yerde hayatına son verecektir (YDK,2005:281-283).

Sonraki gün şeklinde adlandırılan iç zaman pazartesi gününe işaret eder. Pazartesi, Ekrem'in ölümü ile gelecek olan dinginliği temsil edecek şekilde tasvir edilir. Görünürde bu felaket karanlık bir günü ve yağmurlu bir havayı gerekli kılarken aksine yazar Ekrem'in öldüğü günü pırıl pırıl bir yaz sabahına denk getirir. Pazartesi sabahı Ekrem intihar eder. Böylece hayatındaki anlamsızlık ve yalnızlık ölüm ile diner.

Yalnızlıktan Devren Kiralık romanında iç zaman iki buçuk günlük zaman dilimine tekabül eder. Bu iki buçuk gün içerisinde olay halkaları bireylerin hayatlarındaki çıkmazlar ile şekillenir. Salim Bey'den iki gün boyunca haber alınmaz, Beyhan göğüs kanseri nedeniyle ameliyat olur ve Ekrem'in varlığına ihtiyaç duyar. Tüm bunlar yaşanırken Ekrem intihar eder.

Bana Sen Söyle, Yalnızlıktan Devren Kiralık romanındaki olay akışı üzerinde şekillenir. Bu nedenle *Bana Sen Söyle* romanında Salim Bey'in ölümü Pazartesi günü öğrenilir. Ölümünün ardından, toplam on günlük iç zaman diliminde yaşananlar romana yön verir. Necati Tosuner'in romanın sonuna iliştiirdiği nota göre anlatma zamanı Nisan 2000-Kasım 2001 tarihleri arasındadır.

Bana Sen Söyle adlı romanda olay düğümleri yavaş yavaş şekillendiği için kesin zamana dair söylemler oldukça fazladır. Pınar babasını merak ettiği için onun eski işyerine uğrar. Burada kesin zamana dair kesitler iş yerinde çalışan Fidan'ın söylemleri ile açıklığa kavuşur. Aslında Fidan sadece romanın bir bölümünde ismen anılır, zamana dair bir kesiti açıklığa kavuşturan bir figür olması yönü ile dikkat çeker. Yazar bilinçli bir seçimin ürünü olarak Fidan'ı vaka tarihinden haber vermesi yönü ile şu şekilde tanıtır:

Cam masada Salı pazarında alınma eteğinin otururken ki kısalmışlığıyla öyle ilerlemiş yaşında ilk kez yüksek topuklu ayakkabı giymiş biri gibi duruyor Fidan. Masadaki takvim "28 Haziran Pazartesi" diyordu (BSS,2011:12).

Romanın ilk bölümlerinde iç zamanı şekillendiren geçmiş zamana dair kesitleri hatırlatan şarkı sözleri, reklam afişleri, ürün yazıları sık sık dile getirilir. Gerçekleşecek olan felaketlere işaret eden bu kesitler bireylerin hayatını aynı oranda etkiler. Beyhan ve Ekrem farklı zaman dilimlerinde reklam panosunun önünden geçerken aynı afişteki yazıya dikkat kesilirler. Afişte yer alan "*Unuttuğunuz bir şey kalmasın!*" (BSS,2011:21) yazısı gün boyu Beyhan'a Ekrem'i hatırlatır

Ekrem ise aynı yazıya dikkat kesildiği vakitlerde intihar olgusunu henüz gerçekleştirmez. Ancak bu olguyu gerçekleştirme kararından önce karşısına çıkan bu yazı geçmişine dair birtakım duyguları hissettirir.

Beyhan aynı zaman diliminde “*Nasıl ol-sa Her şe-yin zaman-la sonu yok mu?*” nakaratını dilinden düşürmez. Ekrem’i aramayı düşündüğü zamanlarda bu nakarat ona engel olacak bir olgu halini alır (BSS,2011:23). Aynı şekilde Ekrem Beyhan’dan ayrıldığı süreç içerisinde, işinden ayrılmak zorunda kaldığında ve intihar etmeye karar verdiği zaman diliminde geçmişini ve kendinden sonraki süreci özetleyen “*Sen Beni U’nut-maa!*”şarkı sözünü dilinden düşürmez (YDK,2005:16).

İç zamana dair betimlemeler roman kişilerinin ruh halleri ile şekil alır. Hayatlarındaki yalnızlıkları birilerinin varlığıyla dindirmek üzere olan bireyler için zamanın çabuk geçmesi hoşta gidilmeyen bir olguyken, iç sancuları olan, hastalıkla mücadele eden bireyler için zaman hızla akıp giden bir olgu halini alır.

Bana Sen Söyle romanının bir devam romanı olduğunu sezdiren asıl unsur iç zamana dair kesitlerdir. Eser, *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanından sonra okunduğunda olayların başlangıç ve bitiş zamanları tespit edilebilir. Bu durumun tespitini kolaylaştıran asıl olgu ise roman kişilerinin birbirleri ile karşılaşma sürelerini kendi bakış açıları ile dile getirmeleridir:

Önceki Pazar günü,-bu dördüncü Pazar oluyordu- Dalyan’daki kahvede oturmuş bekliyordu Serdar. Ve Pervin Hanım da gelmek bilmiyordu (BSS,2011:351).

Bana Sen Söyle romanının dikkate değer bir diğer özelliği ise doğaya ait birtakım devinimlerin iç zaman olgusu ile bir arada verilmesidir. Romanda olaylarla bütünlük kazanan güneş tutulması her bir birey için farklı bir anlam ifade eder. Özellikle Serdar’ın, Pervin’e karşı hassasiyeti ve Okan’ın yazarlık yönü güneş tutulması ile bütünleşerek zamana dair kesitleri açıklığa kavuşturur. Her iki birey de bu doğa olgusuna kendilerince anlam yüklerler (BSS,2011:350).

Bazı zaman dilimleri ya da belirli tarihler roman kişilerinin beklentilerini karşılayacak forma ulaşır. *Bana Sen Söyle* romanının üçüncü bölümünü şekillendiren asıl olay Pervin ‘in, Kadir’den boşanmak için dava açmasıdır. Pervin bunun için mahkemenin belirlediği tarihi Serdar ile ileriye dönük birliktelik için bir dönüm noktası sayar.

Necati Tosuner'in romanlarında iç zamanın olaylar bütünlüğü ile şekillendiğini sezebilmekteyiz. Zaman, birbirinden kopuk olamamakla birlikte tamamen iç içe geçen örüntüler ağı şeklinde de nitelendirilemez. Olay halkalarının açıklığa kavuşması gerektiği yerlerde zamanda kesinliğe yer verilir. Aynı zaman diliminde farklı mekânlarda gerçekleşen olaylar bir şekilde roman kişilerini ortak noktada buluşturur. Bu durum genellikle gerçekleşecek olan felaketlerin açıklığa kavuşturulması noktasında söz konusu edilir. Birbiri ardınca gerçekleşen felaketler Tosuner'in romanlarının genel özelliğidir. Aynı zaman diliminde farklı roman kişilerinin hayatlarında benzer felaketler yaşanır. Eserlerin birçoğunda olaylara yön veren felaketler zinciri zamanda izdüşümü zorunlu kılan unsurdur. İç zaman bu yoğun kişi ve olay varlığı içerisinde bir bütünün ayrılmaz bir parçası olarak ele alınır. Zaman olgusunun olay halkaları içerisinde eğreti durmaması yazarın kurgu disiplinini ve özgün yanını temsil etmesi açısından önemlidir.

1.5.2.Dış Zaman

Dış zaman unsuru şüphesiz edebi eserin ele alındığı dönemin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik boyutundan bağımsız değildir. Edebi eserde iç zaman olayların kurgu boyutunda şekillenirken, dış zaman kurguya yön veren sosyal yaşantı türevleriyle şekillenir.

Sancı...Sancı... romanında dış zaman 1960-1970'li yılların Almanya'sında yaşanan olayları sezdirecek bütünlükte ele alınır. Romanda dış zaman unsuru geriye dönüş tekniği ile anlam kazanır. Olay halkalarını şekillendiren Türk işçilerin Almanya'daki yaşantılarını geçmiş zamana dair tespitleri de zorunlu kılar. Dış zamana ait gerçeklikler romanın ele alındığı tarihten önceki sürecin bir parçası niteliğindedir.

Tosuner 1975 yılında çeşitli bireysel nedenlerden dolayı Almanya'ya gidenler arasındadır. Orada iki yıl yaşar. Almanya'ya dair fikirleri olumlu yönde olsa dahi 1977 yılında yayımladığı *Sancı...Sancı...* adlı romanında Almanya'da işçi olarak çalışan Türk kesiminin kötü hayat şartlarını dile getirmekten geri durmaz. Tosuner romanın yazılma amacının bu durumdan ileri gelmediğini savunsa dahi romandaki olayların büyük çoğunluğu Türk vatandaşlarının maruz kaldığı olumsuz durumlar üzerine temellenir. Politik ve siyasi kargaşanın insan hayatında yarattığı etkilerin

yansımaları bireylerin aile yaşantıları üzerinden verilir. Bireyleri göçe zorlayan geçim kaygısı ve işsizlik onların çıkmazlarına da neden olan asıl olgudur. Roman otobiyografik özellikler taşımakla birlikte toplumsal bir sorunun gerçekçi boyutlarını da barındırır.

Yalnızlıktan Devren Kiralık adlı eserde dış zamana dair kesitler yok denecek kadar azdır. Yazar eserin sonuna Temmuz 1998-Mart 2000 tarihli notu ekleyerek aktüel zamana dair bilgi verir. Dış zamana dair kesitler aktüel zamanın bir iki örneği ile açıklığa kavuşur. Eserde Beyhan ve çocukları arasında geçen diyalog dönemin klişe reklam sözlerini yansıtması yönü ile dış zamana dair bilgi verir (YDK,2005:103).

Bana Sen Söyle adlı eserde de dış zamana dair kesitler oldukça azdır. Yazar *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında olduğu gibi bu eserin sonuna da tarih notu ilişitirir. Nisan 2000- Kasım 2001 tarihleri arasında yaşanan olayları dile getiren yazar romanında sonunda 1998 Yalova-Gölcük depremine dair kesitler sunarak dış zamana işaret eder (BSS,2011:465).

Her iki eserde de bireylerin yaşantılarından yola çıkarak dış zamana dair tespitler yapmak mümkündür. Özellikle modern yaşamın toplumsal değerleri sindirmesi noktasında dış zaman açıklığa kavuşur.

1.6.ŞAHİS KADROSU

1.6.1.Konumları Bakımından Şahıs Kadrosu

1.6.1.1.Merkezi Şahıslar

Merkezi kişi, edebi eserde olay halkalarını şekillendiren özelliklere sahiptir. Merkez kişinin romanda esas kahraman(protoagonist), temel kişi, başkişi şeklinde adlandırıldığı birçok karşılığı bulunur. Merkezi kişi romanın genelinde varlığını sürdürür. Romanda yer alan diğer şahıslar merkez kişiye göre hareket ederler (Koç,2014:92).

Merkezi kişiler her ne kadar romanın odak figürü konumunda olsalar dahi yardımcı karakterler ile olay bütünlüğüne yön verirler. Asıl işlevleri eserin ana olay halkalarını büyük çapta ileriye taşımaları ve olaylara çarpıcı boyutlar

kazandırmalarıdır. Necati Tosuner'in ilk dönem romanlarında kişi sayısının fazla olması olay yoğunluğunu çeşitlendirdiği gibi eserin ana eksenine yerleşen merkezi kişilerin varlığını da zorunlu kılan unsurdur.

Sancı...Sancı... romanının merkez kişilerinden en önemlisi Osman'dır. Olayların çoğu onun hayatı ve kişilik özellikleri ile şekillenir. Osman karakteri romanda tasvir edilen özellikleri ile Necati Tosuner'i temsil etmektedir. Yazar Almanya'da yaşadığı yıllarda başından geçen olayları Osman karakterinin yaşadıkları ile dile getirmeye çalışır. Romanda, yazarın gerek gençlik gerek çocukluk yıllarına dair kesitleri açıkça görmek mümkündür. Osman Almanya'ya öğrenci olarak gelir. Burada bir süre eğitimine devam edecektir. Romanın ilerleyen kısımlarında Tosuner, Osman'ı kendi izlenimlerine dayanarak tasvir eder, yazar Almanya'dan önce İstanbul'da yaşamış olan Necati Tosuner'in adeta ruhi ve fiziki portresini çizer. Yazar başından geçenleri tüm gerçekliği ile gözler önüne serer (SS,2011:178).

Tosuner çoğu eserinde "eksik adam" tabirini kullanır. Yazar bununla kamburunun varlığını sezdirmek ister. *Sancı...Sancı...* romanında Tosuner'i temsil eden Osman'ın kambur olması da tesadüfî değildir. Osman ,Petra ile olan çoğu diyalogunda kambur olmasının yarattığı etkileri dile getirmekten geri durmaz. Özellikle çocukluk yıllarında kamburu nedeniyle çektiği sıkıntılara romanda sık sık yer verilir. Roman kişilerinden birçoğunun sancısı ikinci bölümde artarken Osman'ın sancısı çocukluğundan beri devam eder. Almanya'da yaşadığı yıllarda da bu sancı dinmez. Bu duruma neden olan unsur ise şüphesiz Osman'ın kamburudur.

Osman romanda duygusal bir kişiliğe sahip olması yönü ile ön plana çıkar. Yağmuru ve şiiri sever. Yağmur, onun duygularını yansıtan olan bir olgu, bir gerçekliktir. Öte yandan Osman çoğu zaman kendisini Samuel Beckett ile özdeşleştirme yoluna gider. Onun *Godot'yu Beklerken* adlı eserine sık sık göndermelerde bulunur (SS,2011:177-178).

Osman ile birlikteliğinden dolayı merkezi konumda yer alan diğer bir kişi Petra'dır. Petra ,Günter ile nişanlıdır. Romanda bahsi geçen sancılardan ikincisini temsil eder. Osman ile olan arkadaşlığından dolayı Osman'ın sancılarının artmasına neden olur. Romanda Petra'nın öğrenci olduğuna dair kesitler vardır. Kız kardeşi

Margared dışında ailesi hakkında geniş izahlara yer verilmez. Fiziki özelliklerine dair ipuçları romanda yer almaz ancak ruhi özellikleri Günter ve Osman ile olan ilişkilerinde ön plana çıkar. Petra ne istediğini tam olarak bilemeyen kadın kahramanlardandır. Petra, Tosuner'in çoğu eserinde bahsi geçen kadınların özelliklerini davranışları ile temsil eder. Bu yönü ile Petra, *Sancı...Sancı...* romanında bilinçli bir karakter seçiminin örneğidir. Özellikle romanın son bölümünde onca birliktelikten sonra sebepsiz yere Osman'ı terk etmesi Tosuner'in bilinçli seçimine kanıt gösterilebilir.

Hasan, romanın olay örgüsüne yön veren merkez kişilerden biridir. Romanın ilk bölümünün ilk pasajı Hasan'ın ne iş yaptığına dair kesitlerden oluşur. Tasvir edilen fiziki özellikleri ile Hasan'ın çöpcülük yaptığı netleştirilmeye çalışılır. İkinci ana bölümde ise eşi Ayşe'nin ölmesi nedeni ile ruhen tasvir edilmekte ,girdiği çıkmazlar, çaresizlikleri söz konusu edilmektedir.

Ayşe romanda bahsi geçen sancılardan ilkinin temsil eden merkezi konumdaki kadın kahramanlardandır. Almanya'ya çalışmak için gider. Çocuklarını ve memleketini özlediğini her fırsatta dile getiren kadın kahramanlardandır. Onunla aynı iş yerinde çalışan Wolfgang kendisinden hoşlanır. Bu durum Ayşe'nin iş kazası sonucu ölmesine neden olur. Romanda geçen olayların ikinci ana halkasını Ayşe'nin ölümü oluşturur. Ayşe romanda fiziki özellikleri ile ön plana çıkmaz. Ancak geleneklerin terk edildiği örneğini davranışları ile temsil eden şahıslar arasındadır (SS,2011:16).

Ulrike olaylara canlılık kazandıran, merkezi konumda yer alan bir diğer şahıstır. Romanın sonlarında erkek bireylerin davranışlarından dolayı sancılı çeken kadını temsil eder. Manfred tarafından karnındaki çocuğa rağmen terk edilir. Terk edilme temisi romanın son bölümünde Osman ile Ulrike'nin yollarının kesişmesine olanak sağlar. Romanda Ulrike'nin kişilik özellikleri yaşantı şekli bağlamında dile getirilir (SS,2011:46).

Romanlarda olayların çok boyutluluğu genellikle çok sayıda merkezi kişinin varlığı ile anlam kazanır. İlk olarak *Sancı...Sancı...* romanında dikkatimizi çeken bu özellik *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* romanlarında benzer boyutlardadır.

Her iki eserde de merkezi kişi konumunda olan Beyhan ve Ekrem yalnızlık temi bağlamında vaka halkalarına yön verirler. Beyhan önceleri Ekrem ile evlidir. Zamanla içinde beliren boşluk ve hiçlik duygusunu Ekrem'in varlığına bağlar ve ani bir kararla ondan boşanır. Özgürleşme isteği adı altında aldığı boşanma kararı kendisini çıkmazlara sürükler. Beyhan boşanma kararı ile hem kendi iç çatışmasını arttırır hem de çocukları ile çatışma hali yaşar. Romanlarda Beyhan fiziki özelliklerinden çok ruhsal özellikleri ile ön plana çıkar. Ekrem'den boşandıktan sonra kanser vakası ile karşı karşıya kalan Beyhan'ın ruhsal çöküşü bu evrede başlar.

Ekrem, Beyhan'dan sonra olay halkalarını davranışları ve ruhsal özellikleri ile şekillendiren merkezi kişilerden biridir. Necati Tosuner, Ekrem'i reklamcılık yapması ve eşinin kendisini boşaması yönü ile kendi şahsının romandaki gerçekliği olarak görür. Çünkü Tosuner de boşanma vakası ile karşı karşıya kaldığında Ekrem'in hissettiklerini hisseder. Ekrem her iki romanda da seçimlerinin farkında olan birey rolü ile olaylara dâhil olur. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında olaylara varlığı ile yön veren Ekrem, ölümü ile *Bana Sen Söyle* romanında olaylara yeni boyutlar kazandırır.

Merkezi kişilerden bir diğeri Kadir'dir. Kadir, Pervin'in kocasıdır. Ekrem'den sonra ikinci önemli roman kişisi olarak olaylara canlılık kazandırır. Kadir sakat doğan oğlu Okan'a dair söylemleri, Pervin'in bir çocuk daha doğurması yönündeki fikirleri ve imam nikâhlı eşi Nimet'e karşı davranış şekilleri ile olaylara yön verir. Kadir her iki romanda da kişilik olarak kendisini ön planda tutan eril baskın bir birey özelliklerine sahiptir.

Pervin, Beyhan'ın hastalık sürecinde kendisi ile sıkıntılarını paylaştığı iş arkadaşı ve aile dostudur. Pervin de kaygıları ve yalnızlıkları ile olaylara boyut kazandıran kadın kahramanlardandır. Pervin'in olaylara yön veren kişilerden olması Okan'ın varlığından kaynaklanır.

Odak figürlerden biri olarak sayabileceğimiz Salim Bey, Ekrem ve Ziya'nın babasıdır. Modern yaşamda yaşlı bireylerin yaşantısını ve ruh halini davranışları ile örneklendiren Salim Bey yalnızlığı ile ön plana çıkar. Salim Bey'in ölümü *Bana Sen Söyle* romanının birinci bölümünü oluşturan önemli bir olay halkasıdır. Yalnızlığı ve ölümü dışında her iki romanda da kendisi hakkında ayrıntılı bilgiler verilmez.

1.6.1.2.Gölge Kimlikli Şahıslar

Gölge kimlikli şahıslar, edebi eserin merkezi konumunda yer almalarına rağmen mevcut olay halkaları içerisinde yaşantı şekilleri ve davranışları ile geri planda duran bireylerdir. Bu bireyler gerçek yaşantıları ile hayal ettikleri yaşantı arasında kararsızlık yaşarlar. Kadere boyun eğme eğilimleri fazla olan gölge figürler olay halkaları içerisinde pişmanlıkları ile ön plana çıkarlar.

Sanıcı...Sanıcı... Yalnızlıktan Devren Kiralık ve Bana Sen Söyle romanlarında isimleri anılan gölge figürler roman sonunda pişmanlıklarını telafi edecek davranışlar sergilerler. Ayrıntılı açıklamalarda dile getireceğimiz bu pişmanlıklar olay halkalarına büyük çapta yön veren niteliktedir.

Sanıcı...Sanıcı... adlı romanda gölge figürün davranış şekillerini gösteren Peter çöp kamyonunun sürücüsüdür. Hasan ile bir arada anılmasını sağlayan asıl unsur aynı işte çalışmalarıdır. Fakat sosyal statü olarak Peter Hasan'dan daha üst bir kademededir. Peter'in hayatına dair ayrıntılar açıkça belirtilmese de söz aralarında bir takım ipuçlarına rastlamak mümkündür. Peter yeryüzündeki konumunu geride bırakılmış bir sürü başarısızlıklar toplamı şeklinde adlandırır(SS,2011:77).Peter romanın son bölümünde aldığı yeni kararlar alır. Romanın ikinci bölümü diğer kahramanlar için olumsuz sonuçlarla şekillenirken Peter için yıllardır hayalini kurduğu serüvenleri gerçekleştirmesi bağlamında olumlu sonuçlarla şekillenir.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve Bana Sen Söyle romanlarında ise gölge kimlik özelliği gösteren birey Nimet'tir. Nimet umutları ve kaygıları ile anılan bir bireydir. Nimet her iki romanda da ikinci planda kalan gölge figür olarak nitelendirilebilir. Kadir genellikle diğer kadınlardan arta kalan zamanını Nimet'e ayırmakta çoğu zaman bastırılan şiddet duygularını Nimet üzerinden karşılamaktadır. Nimet *Bana Sen Söyle* romanının son bölümünde Kadir'in ölümü karşısında .Nimet'in gölge kimliği etkisiz kalır. Nimet de Peter gibi pişmanlıklarının yerini dolduracak kararlar alarak kimliğine farklı bir yön verme girişiminde bulunur.

1.6.2.İşlevleri Bakımından Şahıs Kadrosu

Edebi eserin yapı taşını temsil eden şahıslar yüklendikleri fonksiyon bağlamında olay örgüsüne büyük çapta yön verirler. Necati Tosuner'in ilk dönem romanlarında kişi sayısının fazlalığı olay örgüsüne çok boyutluluk kazandırır. Her bir şahıs edebi eserde kendisi ile özdeşleşen fonksiyonel yapısı ile ön plana çıkar. *Sancı...Sancı...*, *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* romanlarının şahıs kadrosunu oluşturan kişilerin neredeyse tümü olay örgüsünün şekillenmesinde söz sahibidir. Bu durum romanlarda yer alan şahısların işlevlerine dikkat kesilmemize olanak sağlayan asıl unsurdur.

Sancı... Sancı... adlı romanda kahramanların olaylara yön veren özellikleri açıkça belirtilir. Gerek Türk gerek Alman bireylerin tabi oldukları sosyal tabaka içindeki konumları olaylar dâhilinde dile getirilmeye çalışılır. Romanın ilk bölümünde kahramanlar genellikle fiziki özellikleri ve yaptıkları işler ile ön plana çıkarlar. Şahısların iş hayatları romanın ikinci bölümünde düğümlenen olay halkaları için önemli bir etkidir. Şahısların yaptıkları işler ve mevcut iş ortaklıkları onları bir araya getirir.

Romanın ikinci ana bölümü genellikle roman kahramanlarının ruhi portreleri ile şekillenir. Bireylerin aşılmaz sancuları, çaresizlikleri, yalnızlıkları ön plandadır. Merkezde yer alan odak figürler dışında diğer şahısların da işlevsel anlamda olay örgüsüne etkileri fazladır.

Günter, romanda Petra ile olan münasebeti nedeniyle ön plana çıkar. Günter'in asıl işlevi hayat standartları açısından iyi bir konumda yer almasına rağmen sevdiği kadını sakat bir Türk'e kaptırmasıdır. Romanda Günter'in mantıksal yönü ön plandadır. Yazarın Günter'e yüklediği bu işlev Osman'ın kısa süreli sevincine olanak sağlar. Aynı işlev romanın önemli olay halkalarından biri olan ayrılık temini doğurur. Alman olan Günter'in bir malzeme deposunda çalıştığına dair kesitler de vardır. Bunun dışında Günter ile ilgili ayrıntılara yer verilmez. Günter, Petra ile Osman'ın hayatlarının kesişmesi noktasında aktif rol alır.

Hamza, toplumsal ve bireysel baskı unsurunu davranışları ile temsil etme işlevine sahiptir. Eşi Reyhan'ın istekleri onun için önemli sayılmaz. Bu davranışları ile geleneklerin dışına çıkamayan bireyi temsil eder.

Ulrike, olay halkalarına kadın kahramanlardan biridir. Romanın sonlarında erkek bireylerin davranışlarından dolayı sancı çeken birey işlevine sahiptir. Manfred tarafından karnındaki çocuğa rağmen terk edilir. Terk edilme temi romanın son bölümünde Osman ile Ulrike'nin yollarının kesişmesine olanak sağlar. Romanda Ulrike, kendi dünyasında yaşayan, içe dönük bir bireydir. Hâkim bakış açılı anlatıcı Ulrike'yi : *“Sahi Ulrike hiç böyle elini kolunu sallaya sallaya konuşmadı. O hep pek az konuştu. Konuşmayı hiç sevmeydi o. Susmayı konuşmadan daha çok sevdi hani. Evde boy aynası karşısına geçip, şöyle elini kolunu aç aça konuşmayı bir denemeli ki...Gözlük camları ardında saklı güzel gözleri var Ulrike'nin”* (SS,2011:46) sözleriyle tanıtır.

Jutta ise Ulrike'nin teyzesidir. Romanda, yalnızlığı ile adı anılan bireylerdendir. Kocasını Harbert ölür. Jutta bu yüzden yalnızlığını dindirmek için sahiplendiği köpek ile beraber yaşar. Jutta işlevsel anlamda çocuk sahibi olamayan bireylerin yaşantısını örneklendirir. Romanda Jutta'nın fiziki özellikleri: *“Jutta Teyze kentin dışında, bahçe içi bir evde oturur. Elli dört yaşındadır, dinçtir. Yer yer benekli yüzünün olur olmaz gülerliği ve saçlarını durup durup okullu kızlar gibi bağlamışlığı”* (SS,2011:84) tasvir edilir.

Reyhan, Türkiye'den Almanya'ya çalışmak için gelen işçilerdendir. Boya fabrikasında çalışmakta, kocası Hamza ise kazandığı parayı kumar oynayarak harcamaktadır. Reyhan, kocası tarafından dövülür, kendisine söz hakkı bile tanınmaz. Hamza zamanla Reyhan'ın sancısına sebep olan davranışların şiddetini arttırınca Reyhan Hamza'dan ayrılma kararı alır. Reyhan bu yönü ile taşradan çıkıp Almanya'ya göç eden kadın kahramanların değişen fikri yapılarını, aldıkları kararları temsil eder. Hamza gelenekçi davranışları ile işlevsel konumda iken Reyhan hayatını geleneğin dışında idame ettirmeye çalışan bir kadın konumundadır. Romanın ikinci bölümünde Reyhan verdiği karar ile sancısına son verir.

Emine de Almanya'ya çalışmak için gelenler arasındadır. Boya fabrikasında çalışır. Emine, Almanya'da çalışmak zorunda bırakılan bekâr bir genç kızın gerçekleşmeyen hayallerini, kalabalık aile ortamındaki aidiyetsizliğini yaşantısı ile temsil eder.

Sancı...Sancı... romanı her ne kadar kadın ve erkek bireylerin sancularına değinse de Türkiye’den Almanya’ya gitmek zorunda bırakılan çocuk kahramanların sancularına da değinir. Hasan ile Ayşe yanlarına sadece Hüseyin’i almışlar diğer üç çocuklarını Türkiye’de bırakıp Almanya’ya çalışmaya gelmişlerdir. Hüseyin hiç bilmediği yabancı bir ülkede çocuk olmanın sancularını çekmek zorunda kalır, Almanya’da büyümek zorunda bırakılan bir çocuğun özlemlerini temsil etme işlevi görür:

Ekmekçinin önünde böyle niçin oyalandığını daha kendine sormuş değil Hüseyin. Hani çocuk düş görür de, uyanır, sanır ki gözlerini kaparsa düş sürecektir ya, biraz bunu andırır. Hiç unutmadığı bir anıdır: Almanya’ya gelmemiş daha. Babasının geldiği o yaz. Kasabaya inilmiş. Fırındalar. Peynirli yaptırmışlar (SS,2011:81).

Romanda, adı geçen fakat olaylara dâhil olmayan ya da olayların belli bir boyutuna etkisi olan bireyler de vardır. Manfred sadece Ulrike’nin sancısına sebep olması ile adı geçen bireylerdendir. Herhangi bir özelliği ile ön plana çıkmaz. İsmail, Hatice’nin abisidir. Geleneklerine bağlı birey işlevine sahiptir. Romanda ismi geçen kadın ve erkek bireylerde işlevsel anlamda aynı davranış örneklerine rastlamak mümkündür.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* romanlarında başkışilerden biri olan Tuğçe her iki romanda da çok yönlü kişiliği ile farklı boyutlarda arkadaşlık ağını yaratan bireylerden biri olarak geçer. Tuğçe’nin arkadaşlığı genellikle baba-oğul ekseninde şekillenir. İlk olarak Kadir ile başlayan arkadaşlık Okan ile ileri boyutlara taşınır. Ardından Ekrem ile başlayan tanışma süreci tesadüfler sonucu Fırat ile ciddi bir arkadaşlığa dönüşür. Tuğçe genel anlamda kötü talihe sahip olan, yalnızlığı her yönü ile yaşantısında ve tavırlarında sergileyen birey işlevi görür. Sahip olamadığı büyük arzular onun hayatta küçük şeyler ile mutlu olmasına neden olan asıl olgudur. Tuğçe, erkek bireylerin gözünden fiziki özellikleri ile tasvir edilirken, kendi gözünden ruhsal tasviri ile ön plana çıkar.

Tuğçe, erkek bireylerin gözünden kusursuz ve diğer kadınlardan farklı olan bir kadın şeklinde tarif edilir. İlk olarak yolları Kadir ile kesişen Tuğçe’yi Kadir: “Ayrıca Kadir’e göre sanki anlatılmaz bir yan vardı onda. Güzeldi ,endamlıydı. Yok, teşekkür etsin diye söylüyor değildi. Ama sanki çok daha farklı bir şey de vardı, her

güzelim diyende olmayan. Zariflik, incelik. Yok, mankenlik gibi, yıldızlık gibi değil, bir asaletti bu” (YDK,2005:63) şeklinde tanıtır.

Bana Sen Söyle romanında Tuğçe, Fırat ile olan arkadaşlığı nedeniyle olay halkalarına yön verme noktasında işlevseldir. Tuğçe romanda Oya'nın yokluğunu Fırat'a unutturan kadın işlevi görür. Bu durum her iki romanda da kadın bireylerin yine kadın bireyler tarafından dolaylı olarak yalnızlaştırılmasını örneklendirir.

Gülşen ise Ekrem'in intiharına sebep olan konuşmaları ile olay halkalarına farklı boyutlar kazandırma noktasında işlevseldir. Gülşen, Ekrem'in Beyhan'dan kalan yaralarını sarmak için çaba sarf eder. Sahip olma duygusu üzerine başlayan arkadaşlık Ekrem'in ölümüne neden olur. Romanda Gülşen'in kişiliğine dair bir iki kesit dışında kendisi hakkında ayrıntılı bilgiler verilmez. Ekrem'e göre Gülşen ayrıksı bir bireydir (YDK,2005:176). Gülşen'in küçük yaşta ailesini bir kazada kaybetmesi ayrıksı bir birey olmasına neden olan unsurdur.

Fırat, Beyhan ile Ekrem'in oğludur. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanının ilk bölümlerinde davranışları ile toplumsal değerlerle uzlaşmayan aykırı birey işlevi taşır. Modern hayatın yetişkin birey özelliklerini tavırları ile sergileyen Fırat bağımsız yaşamaya tutkusu ile ailesinin baskısı dışında bir hayat arzular. Annesi Beyhan ile sık sık bu nedenle çatışma yaşar. Fırat'ın, ne istediğini bilemeyen genç birey tavırları Tuğçe ile karşılaşmasını ve onunla yeni bir birlikteliğe başlamasını sağlayan asıl olgudur. Necati Tosuner günümüz genç-yetişkin bireylerin aykırı davranış özelliklerine dikkat çekmek adına Fırat karakteri ile olaylara gerçekçi bir boyut kazandırır.

Serdar; özellikle *Bana Sen Söyle* romanında Pervin ile birlikte anılan kişidir. Modern yaşamda yetişkin bireylerin mutsuz aile hayatına maruz kalmalarını örneklendirme noktasında işlevseldir. Serdar, Eşinden boşanmış, iki çocuk babasıdır. Pervin'in kaygılarına neden olan Serdar, yalnızlık çeken yönü ile dikkatleri üzerinde toplar. Serdar modern yaşam ağı içerisinde umudu tükenen erkek bireyleri temsil eder.

Baha, *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında tanıtılan, cinsel arzularını çevresindeki kadın bireyler üzerinden doyurmaya çalışan aykırı bir birey işlevine sahiptir. Necati Tosuner, günümüz kadın bireylerin maruz kaldığı durumlara örnek

teşkil etmesi açısından Baha karakterini sürekli ganyan oynayan sapık bir birey rolü ile olaylara dâhil eder. Baha evli olmasına rağmen, evlerine misafir olarak gelen eşinin ve kızının arkadaşlarını taciz eder. Anlatıcı Baha'yı: "*Baha muhasebede şef. İşinin de bir gereği ve yılların da bir sonucu titiz ve düzenli*"(YDK,2005:217) şeklinde tanıtır.

Geniş şahıs kadrosu Necati Tosuner romanlarının ana özelliğidir. Çoğu roman kişisi olaylarda aktif rol almasa dahi davranışları ile olaylara çok boyutluluk kazandırır. Erkek bireylerden ismi anılanlar dışında diğer roman kişileri de mevcuttur. Ziya, Salim Bey'in Almanya'da yaşayan oğludur. Salim Bey'den kalan mirası kimseye kaptırmak istemez, mal varlığına düşkün olması yönü ile tanıtılır. Ziya, modern yaşam ağı içerisinde mülkiyet hırsını davranışları ile temsil eden bir bireydir.

Orhan, Vildan'ın eşidir. Oğlu Osman'ı bir kazada kaybettiği için çocuk özlemi çekmekte, oğlunun varlığını aramaktadır. Zeynel Bey, Salim'in arkadaşıdır. Salim Bey'in kopuk aile yapısının aksine mutlu bir aile ortamı vardır. Zeynel Bey emeklidir ve vaktinin çoğunu torunları ile geçirir. Salim Bey'i sık sık arayıp sorması, onun yalnızlığına çare olması yönü ile bireylerin değerlere önem verme yönünü simgeler. Necati Tosuner modern yaşantıya sahip olan bireylerin arkadaşlık ve aile ilişkilerinin kopukluğuna dikkat çekmek adına Zeynel Bey ve ailesine geleneksel boyutlarda yaşayan mutlu bir aile görüntüsü verir. Zeynel Bey'in, Salim'i merak edip onu evinde ölü bulması, cenazesini usulüne göre tertip etmesi, her durumda arkadaşlık vazifesini yerine getirmesi bu görüntünün diğer boyutlarını temsil etmesi yönü ile önem arz eder.

1.6.3.Sosyal Durumları Bakımından Şahıs Kadrosu

Necati Tosuner'in romanlarında yer alan geniş şahıs kadrosu benzerlik ve farklılıklar ile olay halkalarına çeşitlilik kazandırır. Şahıslar yaş, cinsiyet, ekonomik durum, iş, sosyal statü, kültür yönünden çok boyutlu yapıda ele alınabilecek özelliklere sahiptir.

Sanclı...Sanclı... romanının olay halkalarını şekillendiren asıl geniş mekân Almanya olduğu için Türk ve Alman bireylerin bir arada ele alınması söz konusudur.

Türk kesiminden olan şahıslar sayıca daha fazladır. Romanda on dokuz Türk on üç Alman yer alır. Türkler sosyal statü bakımından daha alt kademededir. Türk vatandaşların geneli işçi (Emine, Ayşe, Reyhan, Hatice), çöpçü (Hasan), çaycı (Murat) ve çırak olarak geçimlerini temin ederken; Almanlar patron (İngrid), tezgâhtar (Susanne ve Ulrike), şoför (Peter) gibi daha üst kademedeki konumda işlerini idame ettirirler.

Romanın merkez kişisi sayılan Osman Almanya'da öğrenci olması yönü ile diğer Türk vatandaşlardan ayrılır. Ancak zamanla onun da maddi getirisi iyi olan bir işe ihtiyacı olur Türk vatandaşların neredeyse hepsi düşük gelirli işlerde çalışmak zorunda bırakılırlar. Öte yandan eserin odak figürleri sayılabilecek kadınlar sayıca erkek bireylerden daha azdır. Petra- Osman ilişkisi dışında olayların meydana geliş sürecinde erkek bireyler daha etkindir.

Eserde şahısların yaş ortalaması genelde aynıdır. Jutta dışındaki bireylerin çoğu yetişkin grubunu oluşturur. Ayşe ve Hasan çiftinin oğlu Hüseyin ile İsmail ve Fatma'nın oğlu Kerim çocuk kategorisinde olaylara dâhil olurlar. Geleneksel değerleri Almanya'da da devam ettiren şahıslara rastlamak mümkündür. Emine'nin isteme merasimi kültürel niteliklerden ödün vermeyecek şekilde gerçekleşir, Reyhan'ın eşi Hamza kalıplaşmış geleneksel unsurları davranışları ile sergiler. Diğer yandan Türk vatandaşı olan kadınlar kültürel değişime daha çabuk uyum sağlarlar.

Bireylerin sosyolojik ve tipolojik özellikleri *Sancı...Sancı...* romanının olay halkalarını şekillendiren gölge unsur niteliğindedir. Asıl verilmek istenen mesaj bireylerin psikolojik özellikleri üzerinden verilir. Dünyanın herhangi bir yerinde benzer ya da farklı koşullarda hayatını idame ettiren bireylerin benzer hayal kırıklıkları, ayrılıklar, üzüntüler, ölümler ile karşılaşabilecekleri gerçeği kurguya yön veren asıl unsurdur.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* adlı eserler kişi sayısının fazla olması yönü ile *Sancı..Sancı...* romanına benzer. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* romanlarının şahıs kadrosunu oluşturan kadın ve erkek bireyler genellikle eşit sayıdadır. Ancak olay halkalarına yön veren şahıslar kadınlardır. Beyhan, Pervin, Tuğçe, Gülşen, Oya aldıkları kararlar ve davranış şekilleri ile erkek bireylerin hayatına yön verirler.

Bana Sen Söyle devam romanı niteliğinde olduğu için aynı şahıslarla birlikte yeni şahıslar da olaylara dâhil olur. Ziya, Hatice, Erhan polis, kapıcı, komşu kadın *Yalnızlıktan Devren Kiralık* romanında olmayıp *Bana Sen Söyle* romanında rol alan şahıslardır. Her iki eserde de şahıslar sosyal statü açısından genellikle benzer konumdadır. Salim Bey ve arkadaşı Zeynel Bey yaşlı sayılabilecek şahıslar kategorisindeyken; Beyhan, Ekrem, Kadir, Gülşen, Pervin, Vildan, Orhan orta yaş yetişkin kategorisindedir. Fırat, Tuğçe, Oya yirmili yaşlarda; Pınar, Okan, Aylin on beş on altı yaşlarındadır. Her iki eserde Zeynel Bey'in torunu Afacan ve Ziya'nın torunu bebek Salim dışında çocuk yaşta şahıslara yer verilmez. Eserlerde her şahıs yer aldığı yaş kategorisinin fiziki ve ruhi özelliklerini taşır.

Öte yandan her iki eserde de şahıslar modern hayata ayak uydurma adına kültürel değerlerden uzaklaşma eğilimi gösterirler. Zeynel Bey ve Salim Bey yaşları itibariyle geleneklere bağlılık yönünden direnç gösteren şahıslardır. Zeynel Bey eski usul geniş aile yapısına sahip olma yönü ile Salim Bey'den ayrılır. Yazar, Salim Bey'in evinde bir başına ölü bulunma gerçeği karşısında Zeynel Bey'in sahip olduğu bu aile yapısını bir avantaj olarak okura sunmaya çalışır. Modern hayatın yalnızlaştırdığı bireylerin aile hayatına olumsuz etkilerini bu örnek üzerinden açıklığa kavuşturur. Her iki şahıs da emekli tipinin özelliğini kişiliğinde barındırır.

1.7.ANLATICI VE BAKIŞ AÇISI

Anlatıcı, edebi eseri meydana getiren içeriği ve edebi eserin niteliklerini okuyucu ile paylaşan kişidir. Bu noktada okuyucudan önce esere hâkim olan asıl kişi anlatıcıdır. Anlatıcının varlığı ve amacı öncelikle anlatma esası üzerinde temellenir. Berna Moran, anlatma ve anlatım niteliklerini şu sözlerle ifade eder:

Anlatım bir adlandırma değildir. Duygunun anlatımı ile adlandırılması (betimlenmesi) arasında bir ayrım gösterme zorunluluğu vardır. Duygunun bilincine varmak, bütün özelliklerinin bilincine varmak ;duyguyu dile getirmekse duygunun bütün özelliklerini dile getirmektir. Dilin pratik, lojik , bilimsel vb. yollarda kullanılması ile sanat yolunda kullanılması arasında önemli fark da buradadır. Duygunun anlatılması o sözcüklerin ancak o şekilde örülmesi ile kabil olur. Duygunun sözcüklerle anlatımı yapılmadıkça somutluk kazanmaz. Gerçek bir yaratmada ne eser ne de duygu birbirinden önce vardır; bunların ikisi birlikte aynı eylemde oluşur: Anlatım eyleminde (Moran,2009;106).

Anlatıcı eserde hissedilen duygu ve sezilen düşünceyi okur ile paylaşma noktasında eserin içeriğine dair zihinde bir somutluk kazandırır. Bununla birlikte eserde yer alan vaka halkalarına yön veren zaman, mekân, kişi gibi yapısal unsurların nakledilme aşamasında bakış açısı devreye girer.

Bakış açısı, anlatıcının dile getirdiği durumların hangi perspektifle sunulduğunun cevabını da içerir. Edebi eseri meydana getiren yapısal unsurların görülmeyen ve bilinmeyen yönlerinin açığa kavuşması bakış açısının neticeleri arasında sayılabilen en önemli niteliktir. Necati Tosuner'in ilk dönem romanlarında çok katmanlı ilişkiler ağı anlatım çeşitliliğine de olanak tanır. Romanların çoğunda bireylerin ruhsal yaşantısından hareketle iç çözümlene ve iç monologlar geniş izahatlar ile anlamlandırılmaya çalışılır. Bu noktada devreye hâkim (tanrısal) bakış açısı girer. Özellikle bireylerin kendileri içsel meseleleri söz konusu olduğunda hâkim bakış açısı kaçınılmaz olur. Anlatıcı hâkim bakış açısına dayanarak şahısların bilinmeyen yönlerini açıklığa kavuşturur, şahısların zihinlerinde yer edinen fikirleri çözümler.

Sancı...Sancı... adlı romanda genellikle hâkim(tanrısal) bakış açısı kullanılır. Olaylar üçüncü kişi ağzı ile aktarılır.*Sancı...Sancı...* romanında hâkim bakış açısını zorunlu kılan tasvirlerle, iç monologlara sık sık yer verilir. Bu anlatım tekniği olayların bütünlüğüne ve canlılığına katkı sağlayacak şekilde kullanılır. Özellikle eserin merkez kişisi konumunda olan Osman'ın Petra'ya karşı hissettikleri iç monologlar dâhilinde hâkim bakış açısı aracılığıyla şu şekilde dile getirilir.

Petra'yı -henüz-seviyor olmasa gerek. Seviyorum dedi mi kendine? Demedi. Sevmek istiyor da sayılmaz. Korkuyor mu? Belki. Evet, -yine de -ateşle oynamayı seviyor olmalı. Acı çekmeyi seviyor belki. Acı çekmeyi. Bekliyor (Tosuner,2011,39).

Anlatıcı romanda hâkim bakış açısını kullanarak Osman'ın ruhsal portresi ile mekân arasındaki etkileşime çarpıcı bir boyut kazandırır. Osman, Petra ile bir arada bulunduğu mekânı beklentileri dâhilinde tasvir eder. Osman'ın Almanya'daki yalnızlığını temsil eden kesitlerde iç monologlar yeniden devreye girer. Anlatıcı, hâkim bakış açısı ile Osman'ın yalnızlığını farklı boyutları ile sunmaya çalışır:

Posta kutusuna bakıyor Osman. Boş. Sinirlenmeden edemiyor. Boş olmasın da ne çıksın? Hadi hadi kime mektup yazdın da? Doğru, yazınca sanki karşılık aldıktı (SS,2011:23).

Sancı...Sancı...'da hâkim bakış açısının izlerine Osman ile Petra ilişkisinde sık sık rastlanır. Özellikle Osman'ın Petra'nın varlığına dair hisleri hâkim bakış açısı ile gerçekçi boyutlarda sezdirilmeye çalışılır. Osman, Petra'nın yanında bulunmasıyla sevinç ve umudu bir arada duyumsar. Petra'yı yitirmekten korkar.

Sancı...Sancı...'nın ana olay halkalarından biri sayılan Ayşe'nin ölümü, Hasan'ın hissettikleri ile hâkim bakış açılı anlatıcının tasvirleri neticesinde dramatize edilir. Hâkim bakış açılı anlatıcı, sıradan bir ölüm vakasının ötesinde kader, çaresizlik, umut olgularına dair söylemlere başvurur. Bu sayede Hasan'ın gurbetlik ve ölüm gibi iki olumsuz durum arasındaki zorunluluğa maruz kalışı betimlemeler neticesinde açığa kavuşur.

Hâkim bakış açılı anlatıcı romanda yer alan iç diyaloglara sınırsız dâhil olma yetkisine sahiptir. Roman kişilerinin içsel durumları çevre ile etkileşim halinde sunulur. Hâkim bakış açılı anlatıcı ruh ve çevre tasvirini bu noktada bir zorunluluk olarak kullanır. Roman kişilerinden biri olan Emine'nin beklentileri ve bu beklentilerin duyguya bürünmüş hali bulunduğu ortam ve tabiat unsurları ile bütünleşerek gerçekliğe kavuşur.

Sancı...Sancı... romanının son bölümünü niteleyen ayrılık ve ölümlerin izleri mekâna da sirayet eder. Hâkim bakış açılı anlatıcı, mekân olarak ayrılığı simgeleyen istasyonu gerçekçi bir tablo izlenimi uyandıracak şekilde şu cümleler ile tasvir eder:

İstasyonun çoğalan telaşı ve uğultusu. Oluk oluk akan insanlar. Trenlerden inip yer altına tramvaya koşturanlar, yeraltından çıkıp trene yetişmeye çalışanlar. Yankılanan uğultu. Bulaşan bir telaş (SS,2011:129).

Yukarıda saydığımız kesitler dışında *Sancı...Sancı...* romanının neredeyse çoğu bölümünde hâkim bakış açılı anlatıcıya rastlamak mümkündür. Romanın ana kurgusu bireylerin içsel huzursuzlukları üzerine temellendiği için kahramanların ruhi tasvirleri hâkim bakış açılı anlatıcı tarafından çok boyutlu yönleri ile sunulur. Şüphesiz romanda sık rastladığımız iç çözümleme ve iç diyaloglar bu duruma olanak sağlayan asıl anlatım yöntemleridir. Roman kişilerinin duygularını aktarmaya imkân bulamadığı durumlarda hâkim bakış açılı anlatıcı devreye girer. Roman boyunca her bir bireyin sancısı bilinmeyen yönleri ile hâkim bakış açılı anlatıcı tarafından açığa kavuşur.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* adlı romanların her ikisinde de kahraman bakış açılı anlatıcının yanında hâkim (tanrısal) bakış açılı anlatıcıya da yer verilir. Bu noktada çoklu bakış açısı, kişi sayısının fazlalığı ve olay örgüsünün zenginliği neticesinde bir zorunluluk olarak yer edinir.

Hâkim bakış açılı anlatıcı her iki romanda da bireylerin ruhsal durumların açıklığa kavuşturmak için söz alır. Romanların odak figürü sayılan Beyhan'ın hastalığı neticesinde hissettiklerini gerçekçi boyutları ile şu şekilde hissettirmeye çalışır.

Her iki romanda da bireylerin yaşantılarına dair kesitler hâkim bakış açılı anlatıcı aracılığıyla zamanda geriye dönüşlere başvurularda hatırlatılır. Olay halkalarının yoğunluğu nedeniyle geçmiş yaşantılardan kısaca haberdar etme görevini hâkim bakış açılı anlatıcı devralır. Bu noktada çoğu diyalogda araya girerek olayların geçmiş zamandaki kesitlerini hatırlatma görevi üstlenir. Hâkim bakış açılı anlatıcı zamanda geriye dönüşleri sadece diyaloglar ile vermeye çalışmaz. Olaylara canlılık kazandırmak adına geçmişin bir parçası sayılan insan-mekân bağına da zamanda geriye dönüşlere başvurarak sezdirmeye çalışır. Anlatıcı bu durumu Beyhan'ın yaşadığı evin herhangi bir köşesinin Ekrem'in varlığından sonraki hali ile sembolleştirir. Beyhan'ın yaşadığı ev, Ekrem'den izler barındırması yönü ile yalnızlığı derinleştiren bir mekân haline bürünür.

Özellikle iç diyalogların yer aldığı kesitlerde sık sık hâkim bakış açılı anlatıcıya rastlamak mümkündür. Ekrem'in hayatında yer edinen olumsuzluklar hâkim bakış açılı anlatıcı tarafından gerçekçi boyutlarda sunulur.

Kahramanların ikilemde kaldığı durumlarda hâkim bakış açılı anlatıcıya rastlamak mümkündür. Tosuner'in bilinçli bir seçimi olarak görülebilen bu özellik kahramanların ruhsal bunalımlarının ciddiyetini başka birinin gözünden sunmak adına önem arz eder. Ekrem, Beyhan'ın yokluğu ile Gülşen'in varlığı arasında bocalayıp durmaktadır. Hâkim bakış açılı anlatıcı Ekrem'in iç sesi neticesinde romanların ilerleyen kısımlarında gerçekleşecek olan intihar olgusunu sezdirme görevi üstlenir. Aynı şekilde Fırat'ın ikilemde kaldığı durumlar ve ilerleyen bölümlerde Oya ile ayrılmasına olanak sağlayan içsel bunalımlar hâkim bakış açılı anlatıcı aracılığıyla sezdirilir. Fırat'ın, Oya'ya beslediği duyguların gerçekçi

boyutlardan yoksunluğu çiftin ilişkisini sonlandırma noktasında işlevseldir. Hâkim bakış açılı anlatıcı bu durumu Fırat'ın içsel çatışma hali ile gerçekçi boyutlara vardırır. Öte yandan mekân tasvirlerinin yer aldığı kesitlerde kahraman bakış açılı anlatıcı ile hâkim bakış açılı anlatıcı bir arada söz alır. Ziya'nın bakkalına dair tasvirlerde çoklu bakış açısına rastlanır:

ZİYA Türk bakkalı. Adı böyle. Ve ak zemin üzerinde bayrak rengi harflerle yazılı. Dükkân çok büyük bir yer değil ama yine de bir market düzeninde. Ancak giriş-çıkış aynı kapıdan çünkü yer yok. Ne diyor Ziya babası?:“Dükkâna Alman geldi mi sen ona bak Senin Almancan iyi”(BSS,2011:40).

Romanların çoğu bölümünde kahramanların kendi ruhsal durumlarına dair tespitleri ve olumsuz durumlar karşısındaki tavırları kendi ağızlarından verilmeye çalışılır. Kahramanlar olayların çok boyutluluğunu sezdirecek nitelikte iç diyalogları ile yer edinir. Ekrem, Beyhan'ın kendisinden ayrılması üzerine içerisinde bulunduğu zaman dilimi boyunca kendi benliği ile mücadele eder (YDK,2005:19). Roman kişileri ile bütünleşen mekânlar hâkim bakış açılı anlatıcı tarafından bütün yönleri ile tasvir edilir. Bu durum mekânın birey üzerindeki ciddi etkisini gözler önüne sererken zamanda geriye dönüşler sayesinde mekânın varlığı sezdirilmeye çalışılır. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* adlı eserde Erguvan çocuk yuvası ve Okan'ın odası bu bağlamda tasvir edilen iki ana mekândır. Çoklu bakış açısı her iki eserin içeriği ile bütünleşecek nitelikte kullanılır. Anlatıcı, bireylerin psikolojik yönleri bağlamında kahramanların hissettiklerini derinleştirerek sunma yoluna başvurur. Çoğu bölümde kahraman bakış açılı anlatıcı ile hâkim bakış açılı anlatıcı bir arada diyaloglarda yer edinir. Bu durum romanların içeriğine aksiyon kazandırmak adına önem arz eder.

II.BÖLÜM

2.ROMANLARIN KURAMSAL BAĞLAMDA İNCELENMESİ

2.1.Sosyolojik Eleştiri Kuramı

Sanat ve edebiyatın toplumla kurduğu bağ yadsınamaz bir gerçektir. Edebiyat sosyolojisinin ana ekseninde toplum, yazar ve eser bir arada anlam kazanır. Edebi eser; yazarın yaşadığı çevreyi, kültür ortamını, bağlı olduğu değerleri kapsayan boyutları ile yankı bulur.

Edebiyat sosyolojisi edebiyat ile toplumsal alan arasındaki ilişkileri inceleyerek, edebiyat- toplum ilişkisinin değişik yönlerinin yansımalarını ortaya koymaya çalışmaktadır. Hareket noktası olarak edebi eserleri almakta ancak salt metin merkezli bir araştırma gerçekleştirmemektedir. Edebiyatın tüm açılımlarını, yönlerini, etkilerini ve bir iletişim kurma yönünü vurgular (Alver,2015:345).

Berna Moran'a göre edebi eleştiri başta olmak üzere sosyolojiyle ilgili çalışmaların büyük bir kısmı edebiyat sosyolojisinin kapsamına girer. Sosyolojik eleştiri edebiyatın kendi başına var olmadığı, toplum içinde doğduğu ve toplumun bir ifadesi olduğu ilkesinden hareket eder.

Sosyolojik eleştiri büyük çapta betimleyici özellikler taşır. Eser hakkında bir değer yargısı taşımazken bir bağlamda durumu tespit etmekle yetinir (Moran,2002:124).

Edebi metnin içerik özellikleri bağlamında söz konusu edilen sosyolojik eleştiri metnin bütünsel boyutları ile anlam kazanır. Edebi metnin örüntüsel yapısına yön veren ilişkiler ağı, tematik yapı, şahıs kadrosu, zaman, mekân sosyolojik eleştiriye bütünsel anlamda olanak sağlar.

Necati Tosuner eserlerinin birçoğunda toplumsal eleştiri kuramına dair kesitlere sıklıkla yer verir. Özellikle ikinci dönem romanlarında bu kuramı ileri boyutlara taşır. Yazar romanların çoğunda bireysel durumlardan yola çıkarak toplumsal bağlama ulaşır. Ahlaki ve kültürel değerlere yönelik eleştiriler, toplumsal statü ve roller bağlamında bireylere yönelik eleştiriler, toplumsal sorunlara ve yozlaşmaya yönelik eleştiriler romanların yapısal ve tematik unsurları ile bütünleşerek anlam kazanır.

2.1.1.Ahlaki ve Kültürel Değerlere Yönelik Eleştiriler

Necat Tosuner'in ilk dönem romanları arasında sayılan *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* romanlarında ahlaki ve kültürel değerlere yönelik eleştiri roman kişilerinden Salim Bey'in yaşantısı bağlamında söz konusu edilir. Yalnızlık temi çerçevesinde Salim Bey'in modern hayattaki bir başınalığı eleştirel boyutları ile ön plana çıkar.

Salim Bey, oğulları Ziya ve Ekrem'in varlığına rağmen bir başınadır. Bireylerin içsel çatışmaları değerlere bağlılıkları olumsuz yönde etkiler. *Yalnızlıktan Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* romanlarında Ekrem, Beyhan'ın kendisini boşaması gerçeği karşısında içsel çatışma yaşar, roman boyunca babasının varlığına ihtiyaç duymaz. Ziya ise Almanya'da yaşar, babasından kalan mirası kardeşine kaptırmamak adına ara sıra babasına mektup yazar. Salim Bey'in torunları Fırat ve Pınar dedelerinin varlığından habersiz yaşarlar. Bu durum değişen hayat tarzının genç nesilleri ahlaki ve kültürel değerlerden uzaklaştırdığını örneklendirir.

Salim Bey'in yalnızlığını gideren tek kişi Zeynel Bey'dir. Zeynel Bey de yaşantısı ile ahlaki ve kültürel değerlere bağlılığı simgeler. Modern yaşam ağının karşıtlığı Zeynel Bey'in şahsında söz konusu edilir. Ana olay halkalarından en önemlisi sayılan Salim Bey'in ölümü bir başınalığı temsil edecek boyutlarda gerçekleşir. Salim Bey günler sonra evinde ölü bulunur. Salim Bey'in ölümünden haberdar olan kişi yine Zeynel Bey'dir. Salim Bey'in günler sonra evinde ölü bulunması değişen hayat tarzının olumsuz etkilerini simgeler.

Necati Tosuner, *Devren Kiralık* ve *Bana Sen Söyle* romanlarında Salim Bey'in yaşantısını ahlaki ve kültürel değerlerin modern hayat ağı içerisinde yok edilmesi bağlamında bilinçli bir seçimin ürünü olarak ön plana çıkarır. Yazar bu bilinçli seçimi roman karakterlerinin ruh hallerinin psikolojik çözümlenmeleri ile dayanaklandırır.

Her iki eserde de genç yetişkin bireylerin toplumdan kopuk yaşantıları birtakım değerler karşısındaki tutumları ile eleştiri boyutuna ulaşır. Romanların başkişilerinden Fırat bağımsız yaşama tutkusunu davranışları ile örneklendirir. Ailesinden ayrı biri eve çıkmak isteyen Fırat modern yaşam ağı içerisinde toplumun dayattığı kalıplardan soyutlanmak isteyen bireyi temsil eder. Aynı zamanda toplumsal

ahlak kurallarına aykırı davranışları nedeniyle Oya ile ilişkileri bitme noktasına gelir. Fırat aynı şekilde dedesi Salim'in varlığından habersizdir.

Pınar da Fırat gibi toplumsal değerlerden uzak genç nesli temsil eder. Annesi Beyhan ile ilişkileri ikili çatışmaya dayanır. Babası Ekrem'in intiharından annesini sorumlu tutan Pınar aynı zamanda modern yaşantı ağı içerisinde arada kalan birey rolünü üstlenir.

Tuğçe aile bağları olmayan bir bireydir. Küçük yaşta ailesini kaybeden Tuğçe toplumun dayattığı değerlerden uzak bir yaşantıya sahiptir. Aynı zaman dilimi içerisinde Kadir, Ekrem, Okan ve Fırat ile arkadaşlık bağı kuran Tuğçe toplumsal aidiyet sorunu yaşadığını davranışları ile gösterir.

Bireylerin psikolojik çözümlenmelerini toplumdaki aidiyet bağlarına göre anlamlandırma imkânı sunan Necati Tosuner toplumsal eleştiriye bireylerin aykırı davranışları üzerinden yapar. Yalnızlık ve terk edilme teması bu bağlamda romanların içeriğine yön veren unsurlar olarak ön plana çıkar.

2.1.2. Toplumsal Sorunlara Yönelik Eleştiriler

Necati Tosuner'in ikinci evre romanları toplumsal sorunlara yönelik eleştirileri içerir. Yazar, *Kasırganın Gözü* adlı eserde Türkiye'nin toplumsal ve siyasi çıkmazlarını toplumsal eleştiri kuramı bağlamında ele alır. Dönemin toplumsal kaygıları siyasi çıkmazları, dini yozlaşma eleştirel bir dille romana yansır.

Roman insanoğlunun kendi eliyle mevcut düzeni bozma girişiminde bulunmasına dair gerçekleri barındırır. Yazara göre insanoğlu ürettiği araçları kendi faydası için kullanmak yerine çevresine zarar vermek için kullanır. Toplumdaki bireyler bu amacı dış güçlerin üretim ve tüketim alışkanlıklarına uymak adına gerçekleştirir. Yazar çoğu bölümde benzer eleştiriye dini zaafın toplumda yarattığı güvensizlik nedeniyle yapar. Yazar bu eleştiriye; "*Almanya'da gümrükten ibadet için diye geçirilen halılar, Hicaz'dan getirilen seccadelerin Doğu Almanya'da dokunmuş olduğu, buharlaştırılan Dövize Çevrilebilir Mevduattan sonra çıktı ortaya. Camilerde toplanan marklar, Pompalı tüfek merakı. Domuz bağı. Cehennem çok*

kalabalık olacak, şimdiden yerinizi ayırtınız!” (KG,2017:20) şeklinde çok sayıda örnek duruma dayandırarak yapar.

Kasırganın Gözü adlı romanda yazarın sıklıkla ele aldığı konulardan bir diğeri ise çevre tahribatıdır. Modern yaşamın gerekliliği adı altında meşrulaştırılan tahribat eleştirel boyutlarda dile getirilir. Yazar orman ve çevre tahribatını bir taşın varlığı üzerinden gözler önüne sermeye çalışır.

Necati Tosuner *Kasırganın Gözü* adlı romanda gerçekte toplum yapısının geldiği noktaya değinmeyi de ihmal etmez. Gerçek sorunlar karşısında toplumdaki bireylerin umarsız tavırları, maddi hırsların topluma yön vermesi gerçek hayattaki örnekleri ile romana konu edilir. Romanın yazıldığı dönemin İstanbul’unda boğaz görünümlü mezar yerleri adı altında arazi alınıp satılması bu örneklerden biridir. (KG,2017:28).

Korkağın Türküsü adlı eserde Bir yazar yaşananların verdiği iç sıkıntısıyla sık sık “*Toprağın batsın yurdum!*”(KT,2017:136) diyerek insanlara seslenir, öfkesinin yankılarını toplumda hissetmek ister. Yöneticilerin uygar toplum yaratma hayalleri uğruna sömürdükleri insan onuruna değinir.

Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı! adlı eserde yazar, Türkiye’nin vardığı noktadan dolayı kaygılıdır. İnsanlık değerlerinin tek tek yitirilmesini şu sözlerle dile getirir:

Eskiden gelen bir leylek görünce sevinirdi insan-hele ilk leyleği görmüşse havada. Oysa şimdi... Sevinecek misin, daha da korkacak mısın yoksa-görünüyor köprü. Göçmen kuşlara bağırarak geliyor insanın içinden: "Gelmeyin!". Yakında kalmayacak kuşlara da özgürlük (SNDYİ,2013:61).

Yazar çoğu zaman bireysel kaygılardan yola çıkarak bazı toplumsal olguların düzeltilmesi adına çaba sarf etmenin önemine değinir. Bu denli benliğine düşkün bir toplumda kendi faydasından çok diğere bireylerin faydasını önemseyen, onların çılgınlıklarını dindirmeye çalışan bireyin günümüz toplumunda sahip kalmadığı gerçeği örneklendirilir. Yazar Türkiye’nin gidişatına dair eleştirilere devam eder. Birtakım değerler adı altında sömürülen insanlar, değişen toplum ölçütleri örnekler dâhilinde

ele alınır. Okurun, sorgulamalar dâhilinde gerçekleri tüm çıplaklığıyla görmesi sağlanır.

Yazar ikinci evre romanların birçoğunda bireysel kaygılardan yola çıkarak bazı toplumsal olguların düzeltilmesi adına çaba sarf etmenin önemine değinir.

Çırpınışlar adlı eserde benliğine düşkün bir toplumda kendi faydasından çok diğer bireylerin faydasını önemseyen, onların çılgınlıklarını dindirmeye çalışan bireyin günümüz toplumlarında aynı duyarlılığa sahip olmadığı örneklendirilir. Eserin son alt başlıklarında yazar önceki bölümlerde olduğu gibi Türkiye'nin gidişatına dair eleştirilere devam eder. Birtakım değerler adı altında sömürülen insanlar, değişen toplum ölçütleri örnekler dâhilinde ele alınır. Okurun, sorgulamalar dâhilinde gerçekleri tüm çıplaklığıyla görmesi sağlanır.

2.2. Psikanalitik Eleştiri Kuramı Bağlamında İnceleme

Eleştiri kuramları, edebi eseri birçok bağlamda inceleme olanağının yanında eserin farklı boyutlarını farklı bakış açıları ile değerlendirme imkânı sağlar.

Psikoloji biliminin dünya üzerindeki hızlı gelişimi ile edebiyatta da psikanalitik kuram kendini gösterir. Psikanaliz edebiyat ortamında – yaratıcı,ürün,okur- üç farklı odaklı bir eleştiri kuramı olarak belirir (Ergün,2011:119).

Berna Moran'a göre psikanalitik eleştiri kuramı farklı şekillerde kullanılabilir. Kimileri sanatçının psikolojisini ve bilinç dünyasını, cinsel komplekslerini ortaya çıkarmak için; Kimileri eserleri yorumlamak için, yine kimileri eserlerdeki kişilerin psikolojilerini, davranışlarını açıklamak için kullanır. Yazarın gizli isteklerini, cinsel eğilimlerini, bilinçaltı dünyasını incelemek adına psikanalitik eleştiri eserin özünün incelenmesini zorunlu kılar (Moran, 2002:250).

Psikanalitik eleştiri eserin içeriği ile ilgilenir. Esere yön veren şahıslar ve davranışları tematik bağlamda irdelenir. Yazarın bilinçaltında yer edinen durumlar esere yansıyan tarafları ile ele alınır.

Necati Tosuner'in birinci evre romanlarında sıkça dile getirdiği birey ve yalnızlığı, bireyin içsel çatışmaları, toplum içindeki konumu, sancıları, aşkları

kurgusal bütünlükte anlam kazanır. Psikanalitik eleştiriye olanak sağlayan şahıs kadrosu ve şahısların ruhsal durumları zaman mekân bağlamında kuramsal boyut kazanır. Yapıyı meydana getiren her bir unsur psikanalitik eleştiri kuramı adına önemlidir.

Sancı...Sancı... adlı romanda karmaşık durumlarla iç içe geçmiş olaylar ağı kurguda etkin rol alan Osman ve Petra başkişilerinin davranış şekilleri ile anlam kazanır. Romanın genelinde bireyler benzer içsel sıkıntılara maruz bırakılır. Osman kamburu nedeniyle ruhsal bunalımı simgeleyen başkişidir. Her bir roman kişisi hayatlarında yer edinen kişilerin varlığı nedeniyle sancı çeker. Roman kişilerinin olaylara yön veren davranışları psikanalizin ana motiflerini meydana getiren olgular bağlamında ele alınır. Peter, Susanne, Ulrike, Jutta, Hasan, Ayşe ,Emine, Reyhan ve Kazım kendilerini ortak paydada buluşturan ruhsal çıkmazlarla olaylara dâhil olurlar. Roman kişilerinin birçoğu hem kendi içsel sancısını doğurmakta hem de diğer bireylerin sancularına neden olmaktadır.

Cinsellik, aşk, maddi hırslar, yaşlılık, ayrılık kişilerin davranışlarına yön veren psikanalitik temalardır. Romanın psikanalitik boyutuna büyük çapta yön veren ayrılık ve terk etme olgusu roman kişilerinin çoğunda ön plana çıkan olgudur.

Psikanalitik eleştiriye olanak sağlayan birey ve bireyin içsel meseleleri romanda iki günlük zaman dilimi temelinde şekillenir. Bu kısa zaman dilimi içerisinde geriye dönüşlere başvurularak bireylerin ruhsal durumlarına dair kesitler aydınlatılır. Psikanalitik zaman unsuru mekânsal bağlam ile bütünlük arz eder. Romanda anılan mekânlar şahısların psikolojik durumları ile yer edinir.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve Bana Sen Söyle adlı romanlar da psikanalitik kuram bağlamında *Sancı...Sancı...* romanı ile benzer özellikler taşır. Roman kişilerinin yalnızlıkları, hastalıkları, ayrılıkları, aşkları ve içsel huzursuzlukları bütün boyutları ile olay halkalarına yön verir. Romanların ana kurgusu bireylerin psikolojik özellikleri üzerine kuruludur.

Romanın merkezi kişisi konumunda olan Beyhan, Ekrem'den boşanması nedeniyle olaylarda etkin rol alır. Beyhan'ın ruh hali romanın genelinde olumsuz

niteliklerle donatılır. Ekrem ise Beyhan'ın yokluğu nedeniyle ruhsal çıkmazlara sahiptir. Hiçlik olgusu romanların şahıs kadrosunun geneline hâkimdir. Bireyleri intihara, terk edilmeye, yalnızlığa sürükleyen psikanalitik olgular olay halkalarını farklı boyutlara taşır.

Pervin, Kadir, Okan, Fırat, Tuğçe, Gülşen modern hayat ağı içerisinde yalnızlığı temsil eden diğer şahıslardır. Her bir birey ruhsal çıkmazlar içinde bocalar. Ruhsal çıkmazlar çoğu zaman bireyleri farklı kararlar almaya zorlayan psikanalitik unsurdur.

Bana Sen Söyle adlı romanda psikanalitik bağlamda cinsellik dürtüsünü davranışları ile sergileyen tek kişi Aylin'in babası Baha'dır. Baha cinsel saplantılara sahip bireyi örneklendirir. Kadir ise üst ben ve üst-ben kişilik özelliğini davranışları ile temsil eden şahıslardandır. Kadir, Pervin ve Nimet ile olan ilişkilerini bu kişilik özellikleri bağlamında gerçekleştirir.

Her iki eserde de zaman unsuru psikanalitik bağlamda ele alınabilecek özellikler taşır. Özellikle sabah ve akşam şeklinde yer edinen zaman dilimleri bireylerin beklentilerini simgeler. Sabah vakti bireylerin umuda dair söylemleri ile anlam kazanırken akşam vakti genellikle ayrılıkları ve umutsuzluğu temsil eder. Bu durum zaman unsurunun bireylerin psikolojik yönleri ile şekillendiğini örnekler.

Mekân unsuru da bireylerin ruh halleri ile bütünleşerek anlam kazanır. Mekân çoğu zaman bireylerin beklentilerinin psikanalitik boyutlarını da barındıracak nitelikte anlam kazanır.

Necati Tosuner'in ilk dönem romanları psikanalitik eleştiri kuramına olanak sağlayan niteliklere sahiptir. Romanların ana kurgusu bireylerin ruhsal çıkmazları üzerinde temellendiği için yapı ve tema da psikanalitik boyutları ile anlam kazanır. Romanların geneline hâkim olan ana olgu ayrılık ve ruhsal çıkmazlardır. Bu bağlamda roman içerikleri psikanalitik eleştiri kuramına imkân sağlayan nitelikler ile ön plana çıkar.

İkinci evre romanlarda toplumsal yapı içerisinde bocalayan yazarın içsel bunalım durumlarına dayalı kesitlere yer vermesi psikanalitik eleştiri kuramı

bağlamında ele alınabilir. İkinci evre romanların genelinde yazarın kamburuna bağlı yalnızlık ve ruhsal çıkmazlar ön plana çıkan psikanalitik tespitlerdir.

Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı adlı eserde yazar, gerçekler karşısında bireyin karanlıklar içinde yitip kalmış benliğini korkunun hâkimiyetinden kurtarması için çaba sarf etmesini telkin eder. Bu alt bölümün korkuyu ele alması romanın başlangıç ve bitişinin korku üzerine temellendiğini örneklendirmesi açısından önem arz eder. Bireyin, mutluluğu arzulamasına rağmen korkuları nedeniyle ona bir türlü ulaşamaması, ulaşmak için çaba sarf edememesi yazarın gözünden kaçmayan bir durumdur.

Yazar aynı eserde: “*Bu dert sana dertsiz adam! Bu dert sana*” nidası ile kendisine seslenir. Ömrünün tükenmişliğinden, yalnızlıklarından, geçmişinden, yoksunluklarından bahseder. *Kasırganın Gözü*’nde de sık rastladığımız ölüm ve tükenmişlik, bir sona varma endişesi yazarın yaşının ilerlemiş olması gerçeğinden kaynaklanır. Psikanalitik bağlamda yazarın ilerleyen yaş sendromunun neden olduğu hiçlik duygusu benliğin yaşamdan soyutlanmasını beraberinde getirir. Yazar sık sık yaşlılığın etkileri üzerinde durur.

İkinci evre romanlarda ön plana çıkan bir diğer özellik yazarın kamburuna dair psikolojik çözümlemeldir. İlk dönem romanlarda Necati Tosuner kamburluk izleğinin psikanalitik boyutlarını roman kahramanları üzerinden vermeye çalışırken ikinci dönem romanlarda anılarından yola çıkarak vermeye çalışır. Kahraman anlatıcı bakış açısı ile dile getirilen anılar Necati Tosuner’in kamburundan dolayı maruz kaldığı yalnızlık duygusunun boyutlarını ifade eder. Yazar bu yalnızlığı iç çözümlene ve iç diyalog anlatım teknikleri ile dile getirerek psikanalitik bağlamda içsel çatışmalarını varlığının yeryüzündeki eğreti duruşu ile dayandırır.

Birinci evre romanlarda psikanalitik eleştiri kuramına olanak sağlayan dört ana unsurdan söz edilebilir. Romanların kurgusuna yön veren vaka halkaları bu dört ana unsur etrafında şekillenir. Aşk ve cinsellik unsuru tematik bağlamda vaka halkalarına yön verir. Karakter oluşumuna olanak sağlayan ruhsal çözümler roman kişilerinin benlik bunalımları ile psikanalitik eleştiriye konu olur. Toplumsal statü ve roller şahıs kadrosunun şekillenmesi noktasında psikanalitik eleştiriye olanak

sağlar. Psikanalitik eleştiri kuramı bu dört unsurun alt birimler şeklinde izahı ile roman içeriklerine yansıtılacaktır.

2.2.1.Karakter Oluşumunda Benlik Bunalımı ve Üst-Ben Çatışması

Necati Tosuner'in birinci dönem romanlarında karakter oluşumu bireylerin psikolojik özellikleri aracılığıyla ön plana çıkar. Roman isimleri dahi psikanalitik çözümlenmeleri barındıracak niteliktedir. *Sancı...Sancı...*romana verilen isimden anlaşılacağı üzere toplumsal yapı içerisinde sancıları ile bir başına bırakılan bireyleri temsil eder. Bireylerin sancıları çoğu zaman fiziki bir engelden, yasak ilişki ağından, terk edilmişliklerden, gerçekleşmeyen hayallerden kaynaklanır. Psikanalitik eleştiri bu bağlamda karakterlerin benlik algıları üzerinden söz konusu edilir.

Osman, eğitimine devam etmek için Almanya'ya gelir. Almanya'da maddi olanaklar bakımından sıkıntılar çeken Osman farklı arayışlara girer. Öte yandan Osman'ın kamburu onu toplumdaki soyutlayacak niteliktedir. Osman çoğu zaman insanlara dair fikirlerini sorgulama yoluna gider. Osman'ın kamburluğu nedeniyle maruz kaldığı yadırgayıcı bakışlar toplumdaki diğer bireylere dair kanılarına yön verir. Romanda bu kanılar hâkim bakış açılı anlatıcı tarafından psikanalitik bir tahlil eşliğinde şu sözlerle sunulur:

Eskiden olduğu gibi insanlar üstüne düşünmeyi artık seviyor sayılmaz., insanlar üstüne kötü düşünüyor olmayı istemiyor belki. Sanki kendine hiç yakıştırmazmış gibi kaçınıyor insanlara kızmaktan. Savaşmayı-henüz - bırakmış değil ya savaşmış olmak-bu çabayı hiç değilse gösterebilmiş olmak-sanki eskisi gibi önem taşıyor. Yenilgiden usanmışlığının gizlenilir yanı kalmamış. Ve savaşmayı da yakında bırakacakmış gibi bir sezgi (SS,2011:124).

Osman'ın genel olarak içselleştiremediği, kabullenemediği durum var oluşudur. Osman kamburu nedeniyle sık sık yeryüzündeki varlığını sorgular. Benlik algısı genellikle olumsuz nitelikler taşır. Osman toplumun beklentileri dışında özellikler taşıdığı için üst-ben çatışmasını kişiliği ve davranışları ile gösteren bir bireydir. Osman'ın üst-ben çatışması kadınların kendisine yaklaşım şeklinden de kaynaklanır. Önceleri Renate ve Barbara isimli kadın bireylerle arkadaşlık bağı kuran Osman'ın arkadaşlıkları kısa sürede biter. Kadınlar tarafından sık sık terk edilen Osman, Petra ile birlikteliğini bu bağlamda korku temeline dayandırarak devam

ettirir. Osman'ın olumsuz benlik algısı Petra ile ilişkilerinde de kamburunun varlığından kaynaklanır. Osman, Petra ile görüştüğü zaman dilimlerinin birçoğunda sık sık kamburuna dayalı söylemlerde bulunur. Kamburu nedeniyle insanların bakışlarından gelen yalnızlığı şu sözlerle dile getirir:

Bu sakatlık bana acı veriyor değil. Bir başka sancı var-insanların gözlerinden gelen. Romatizmalı biri olsaydım yağmur yağınca büyük acılar çekecektim, yine de isterdim bunu. Acının niteliği değişecekti. İnsanlardan sızan, süzülen bir sancı yerine yağmurla gelen (SS,2011:94).

Osman'ın Petra ile ilişkisinde Günter, Osman'ın kamburuna rağmen Petra ile beraberlik kurmasına anlam veremez. Osman'ın üst-ben çatışması bu noktada işlevsellik kazanır. Osman'ın benliğine yüklediği olumsuz anlam Petra'nın kendisini terk etmesi ile aşılmaz boyutlara ulaşır.

Petra'nın üst-ben çatışması içsel meselelerinden kaynaklanır. Hayata dair bir beklenti taşımayan Petra aykırı davranışları ile diğer bireylerin sancı çekmesine neden olur. Osman'ın benlik algısını olumsuzlayan Petra ne istediğini bilemeyen bireyin davranışlarını sergiler. Petra'nın üst-ben çatışması psikolojik sıkıntılara dayanmaktadır.

Peter *Sancı...Sancı...* adlı romanda üst-ben çatışması yaşayan bireylerden bir diğeridir. Romanda, varlığını bir sürü başarısızlıklar toplamı olarak gören Peter kendini gerçekleştirme noktasında yetersiz kalır. Toplumun dayattığı değerler neticesinde istemediği halde Sussane ile evliliğini devam ettiren Peter üst-ben çatışmasını yeni kararlar alarak ortadan kaldırma gayesi taşır. Peter özgür birey olma noktasında yeni kararlar alarak üst-ben çatışmasına son verir.

Roman karakterlerinden Hasan geleneksel değerlere bağlılık yönünden üst-ben çatışması yaşar. Eşi Reyhan'a karşı sergilediği baskıcı davranışlar toplumsal dayatmaların ürünüdür. Maddi olarak kendi yaşantısını idame ettiremeyen Hasan eril baskın birey rolünü üstlenir. Benliğine dair olumsuz yaklaşımı ve sergilediği davranışlar Reyhan ile yollarının ayrılmasına neden olur.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve Bana Sen Söyle isimli romanlarda bireylerin üst-ben çatışmaları modern yaşam ağı içerisinde bir başına kalmaları nedeniyle gerçekleşir. Bireyler yoğun arkadaşlık ve ilişki bağlarına rağmen yalnızlık çekerler.

Ekrem, Beyhan'ın kendisini boşamasından sonra üst-ben çatışması yaşar. Aynı zaman dilimi içerisinde Ekrem'in işine son verilmesi de benliğini olumsuzlayan bir durumdur. Ekrem'in hayatında yer edinen olumsuzluklar onun yeryüzündeki var oluşunu sorgulamasına neden olur. Toplumsal yapı içerisinde aidiyet sorunu yaşayan Ekrem, varlığını hiçlik olgusuna dayandırır. Üst-Ben çatışması ile söz konusu edilen hiçlik olgusu intihar fikrini de beraberinde getirir. Ekrem geride bıraktıklarına rağmen intiharı bir çıkış yolu olarak görür. Bu durum üst-ben çatışmasının sonuçları açısından dikkate değer bir ayrıntıdır.

Pervin ve Nimet kendilerine dayatılan yaşantı türleri nedeniyle üst-ben çatışması yaşayan bireylerdir. Pervin kendi isteği dışında, akrabalık bağları nedeniyle istemediği halde Kadir ile evlendirilir. Nimet, yaşam koşullarının elverişsizliği nedeniyle Kadir'in ikinci eşi olmayı kabul eder. Toplumsal dayatmalara maruz bırakılan her iki birey de içsel sıkıntılar çekmektedir. Nimet bir başıncılığını Kadir'in varlığı ile telafi etmeye çalışırken Pervin kendisini işine ve oğlu Okan'a adayarak benliğini hiçlikten kurtarma çabası taşır. Bu noktada bireylerin üst-ben çatışması diğer roman kişilerinden farklı olarak toplumsal ve psikanalitik engellerden kaynaklanır.

Tuğçe, yalnız bir birey olması nedeniyle üst-ben çatışması yaşar. Çocukluğundan itibaren bir ailesini kaybeden Tuğçe modern yaşam ağı içerisinde bir başıncıdır. Tuğçe bu nedenle çok sayıda erkek ile birliktelik kurarak benliğini hiçlik olgusundan kurtarmak ister. Tuğçe'nin arkadaşlık ilişkileri baba-oğul ekseninde ilerler. Romanda Fırat dışında Tuğçe'nin üst-ben çatışmasını ortadan kaldıran bir bireye rastlanılmaz.

Tosuner'in ilk dönem romanları karakter oluşumu bakımından genel olarak üst-ben çatışmasına dayanır. Toplumsal ve psikanalitik eleştiriye olanak sağlayan bu durum kurguya yön veren en önemli unsurdur. Tosuner bireylerin psikanalitik sorunlarından yola çıkarak toplumsal eleştiriye anlamlı kılar. Romanlarda bireylere dayatılan toplumsal değerlerin psikanalitik etkileri roman kişilerinin yaşantıları ve ruh halleri ile eleştirel boyutlara taşınır.

2.2.2.Aşk ve Cinsellik Dürtüsü

Aşk psikanalitik bağlamda cinselliği de beraberinde getiren bir olgudur. İçgüdüsel bağlamda cinselliğe olanak sağlayan aşk Necati Tosuner'in ilk dönem romanlarında yalnızlık duygusunu azaltma noktasında işlevseldir.

Sanclı...Sanclı... romanı genel itibariyle aşk dürtüsü üzerinden ilerler. Özellikle ikili ve üçlü ilişki ağı içerisinde anlam kazanan aşk olgusu vaka halkalarına yön verir. Roman şahıslarını bir araya getiren olgu yine aşk olgusudur. Osman, Petra'ya âşıktır. Petra'yı görmek için fırsat kollayan Osman Günter'in varlığına rağmen Petra ile birliktelik kurmak ister. Çoğu zaman Petra'yı evine davet eder. Petra ise Günter'in varlığından dolayı içine girdiği ruhsal bunalımı Osman ile vakit geçirerek gidermeye çalışır. Osman kamburu nedeniyle ilk zamanlarda Petra ile ilişkisini ileri boyutlara taşımak istemez. Ancak aşk ekseninde Petra'ya karşı geliştirdiği sahip olma dürtüsü zamanla saplantı haline gelir. Osman, bir kadının varlığına ihtiyaç duyma noktasında Petra ile ilişkisini cinsellik boyutuna taşımak ister. Petra, Osman'ın bu dürtüsünü kamburu nedeniyle olağan bir durum olarak görür. Zamanla Osman'ın cinsel doyuma ulaşmasına olanak sağlar. Psikanalitik bağlamda her iki bireyin çıkmazları neticesinde söz konusu edilen aşk ve cinsellik dürtüsü Osman'ı Petra'ya daha da yakınlaştırırken Petra'nın zamanla kendisinden soğumasına neden olur.

Romanda diğer bireylerin ilişkileri de aşk ekseninde şekillenir. Ancak çoğu ilişki cinsellik boyutuna ulaşmaz. Diğer ilişkiler genellikle âşık olma, aşka karşılık bulamama neticesinde ilerler.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* isimli romanlarda aşktan ziyade cinsellik dürtüsü ön plana çıkar. Roman kahramanları cinsel hazlarını gerçekleştirme adına birliktelik kurarlar. Ekrem, Beyhan'dan kaynaklanan boşluğu önce Tuğçe ile gidermeye çalışır ancak Tuğçe ile birlikteliği âşık olma üzerinden gerçekleştirmez. Yalnızlığını bir kadın ile gidermeye çalışan Ekrem kısa bir zaman dilimi içerisinde Tuğçe ile cinsel bağlamda ilişki kurar. Aynı zaman diliminde Ekrem'in hayatına dâhil olan Gülşen Ekrem ile birlikteliğini cinsel dürtülere dayandırarak devam ettirir.

Tuğçe yalnızlık nedeniyle aynı zaman dilimi içerisinde çok sayıda erkek ile birliktelik kurar. Kadir aracılığıyla Okan'ı tanıyan Tuğçe Okan'ın sakatlığını cinsel dürtülerin gerçekleşmesi noktasında bir engel olarak görmez. Okan ile birliktelik kuran Tuğçe , Okan'ın sakatlık nedeniyle olumsuzladığı benliğine olumlu anlamda katkı sağlar. Okan, bir kadına sahip olmanın verdiği hazzı Tuğçe ile giderir.

Tuğçe, Ekrem'in oğlu olan Fırat ile ilişkisini âşık olma noktasında iletir. Tuğçe'nin yalnızlığını duygusal bağlamda gideren tek kişi Fırat'tır. Bu durum bireylerin duygularının ve davranış şekillerinin değişebileceği gerçeğini örneklendirir. Tuğçe daha önce yalnızlığını giderme nedeniyle diğer bireylerle birliktelik kurarken Fırat'a duygusal anlamda yakınlık hissettiği için onunla arkadaşlık bağı kurar.

Baha her iki romanda cinselliği saplantı haline getiren bireylerden biridir. Yazar, Baha'nın bu davranışını toplumsal eleştiri bağlamında bilinçli olarak romanın kurgusuna ekler. Baha toplumsal yapı içerisinde cinsellik dürtülerini saplantı haline getiren bireyin olumsuz örneğini temsil eder.

2.2.3. Toplumsal Statü ve Roller

Necati Tosuner'in ilk dönem romanlarında vaka halkaları genellikle bireylerin toplumdaki konumları ve rolleri ile şekillenir. Roman kahramanlarının maruz kaldığı çoğu durum sahip olamadıkları konum, statü ve rollerden kaynaklanır. Bu bağlamda romanlara konu edinen her bir durum para-mutluluk çatışması ekseninde temellenir.

Sancı...Sancı... adlı romanda Hasan ve Peter üzerinden örneklendirilmeye çalışılan durum bireylerin yaşantıları noktasında anlam kazanır. Peter iyi yaşam koşullarına sahip olmasına rağmen kendini gerçekleştiren bir birey olmadığı için mutlu değildir. Hasan ise çöpçülük yapmasına rağmen ailesi ile mutlu bir hayata sahiptir.

Romanda olaylara dâhil olan Alman bireyler toplumsal statü bakımından üst konumdayken Türk bireyler genel olarak alt kademededir. Ancak psikolojik bağlamda Türk bireyler daha az sancı çekmekte, daha az ruhsal problemlere maruz

kalmaktadır. Bu bağlamda bireylerin psikolojik çözümlenmeleri para-mutluluk ekseninde ele alınabilir.

Yalnızlıktan Devren Kiralık ve *Bana Sen Söyle* adlı romanlarda bireyler genel olarak eşit yaşam koşullarına sahiptir. Roman kişileri toplumsal statü bakımından da aynı kademedeyi yer alırlar. Bireylerin ruhsal problemleri genel olarak modern yaşam koşullarından kaynaklanır.

Romanda yer alan şahıslar toplumsal rollerden çok psikolojik yönleri ile ön plana çıkarlar. Her iki roman da bu bağlamda bireylerin ruh hallerinin psikolojik çözümlenmelerini ifade etme noktasında işlevseldir.

SONUÇ

Necati Tosuner, Türk edebiyatının hemen hemen her dalında yetkin ürünler vermeye devam eden üretken yazarlar arasında yer alır. Yazar son dönem Türk öykü sanatını kendine özgü bir çizgide icra etmekle birlikte roman türünde de nitelikli eserlere imza atar. Necati Tosuner 1977 yılından sonra roman türünde eser vermeye başlar. Yazarın romancılık anlayışını belirli kalıplara sığdırmak zordur. Her bir romanını belirli kalıpların dışına çıkararak özgün bir çizgide icra eder. Bu nedenle Tosuner'in romanları iki farklı bağlamda ele alınabilme özelliği taşır.

Yazarın ilk dönem romanları çok boyutlu olay örgüsüne dayanan, klasik roman içeriğine sahip eserlerdir. İlk dönem romanlarında bireysel olgulardan yola çıkarak toplumsal olgulara değinir. Yalnızlık, engelli bireyin sıkıntıları, ayrılıklar, içsel hesaplaşmalar bireysel boyutlardan çok kitlesel boyutları ile romanlara konu edilir. Modern yaşamın aile kurumuna etkisi, küreselleşen dünyanın toplumda ve bireylerin yaşantısında açtığı yaralar, ayrılık ve boşanma olgularındaki artış ilk dönem romanlarında dile getirilen ortak tematik unsurlardır.

Tosuner'in ilk dönem eserleri çok boyutlu olay örgüsü ve şahıs kadrosunun çeşitliliği ile dikkat çeker. Karakter oluşumunu psikanalitik yapıya dayandırarak tamamlayan yazar çoğu zaman kendi içsel çıkmazlarını romanda yer alan şahısların davranış şekillerine dayandırarak vermeye çalışır. Roman şahıslarının davranış şekilleri toplumsal yapı içerisindeki konum ile bütünleşerek olaylara dâhil edilir. Şahıslar ve dâhil oldukları olay halkalarının değerlendirilmesi psikanalizin temel motiflerini meydana getiren olgular bütünü ile anlam kazanır.

Şahıs kadrosunun fazlalığı ve olay örgüsünün çok boyutlu oluşu zaman ve mekânda da benzer çok boyutluluğu zorunlu kılar. Bu özellikler nedeniyle yazarın ilk dönem romanlarında zamanda farklı boyutlara rastlanabilmekte olayların geçtiği zaman dilimi ve geriye dönüşlerle mekânsal boyutlar da farklılaşabilmektedir. Romanlarda vaka halkalarının şekillendiği zaman dilimleri kısa kesitlerden oluşur. Olaylar genellikle iki, üç günlük zaman diliminde gerçekleşir. Zaman bireylerin ruh halleri ve çıkmazları ile benzer özellikler taşır. Anlatıcı, şahısların ruh hallerinin psikolojik çözümlemelerini zaman dilimleri üzerinden vermeye çalışır. İlk dönem

romanlarda sözü edilen mekânlar da şahısların yalnızlıkları, ayrılıkları, ölümleri, mutlulukları neticesinde yeni bir forma ulaşır. Roman kişilerinin psikolojik durumları mekânsal unsurlara dayandırılarak verilir.

İlk dönem eserlerin içeriğine sirayet eden toplumsal ve psikolojik kesitler kuramsal bağlamda romanların işlevselliğini sorgulamamıza olanak sağlar. Psikanalitik eleştiri kuramına olanak sağlayan içerik öğeleri bireylerin içsel durumlarından kaynaklanırken sosyolojik eleştiri kuramına olanak sağlayan içerik öğeleri bireysel olan durumların kitlesel çaptaki yansımalarından kaynaklanır.

Romanların dikkati çeken bir diğer ortak noktası ise ilahi bakış açısının olaylara kazandırdığı yeni boyutlardır. Romanlarda ilahi bakış açısı iç diyalog ve iç çözümleme tekniği ile işlevsellik kazanır. Aynı zamanda roman figürleri arasında geçen diyaloglar olayların seyri içinde bütünlük oluşturacak nitelikte yer edindir. İlk dönem romanlar yapısal ve tematik bağlamda Necati Tosuner'in özgün roman çizgisini temsil etmekte, çok boyutlu özellikleri ile dikkate değer başyapıtlar arasında sayılabilmektedir.

Tosuner'in ikinci dönem romanları farklı bir çizgide icra edilir. Mevcut roman formundan tamamen farklı bir formda yazılan bu romanlar içsel bir çılgının yazıda vücut bulmuş halini temsil eder. Toplumsal bir çözüm raporu niteliğinde olan eserler aynı zamanda bireysel serzenişlerin ve iç hesaplaşmaların dile getirildiği, yazarın kendisi ile yüzleşme cesaretini içeren eserlerdir. Yazarın ikinci dönem romanları bu bağlamda sosyolojik eleştiri kuramına olanak sağlayan nitelikler taşır. Tematik bağlamda söz konusu edilen yaşlılık, yalnızlık, umut-umutsuzluk ikilemi, toplumsal ve bireysel çıkmazlar, Türkiye'nin son dönem siyasal ve politik eksen değişiklikleri ve buna karşı devam eden suskunluklar yazarın kendi şahsında okura sorduğu sorularla dile getirilen sorunlardır.

Romanlar klasik roman içeriğinden tamamen farklı bir biçim ve içeriğe sahiptir. Bu nedenle romanlarda belirli bir kişi, zaman, mekân, olay ve anlatım tekniğine rastlamak mümkün değildir. Romanların her biri öyküsel formda yazılan metinlerden oluşur. Romanların içeriğinde yazarın duygularını dile getirdiği bağımsız parçalara rastlamak mümkündür. Yazarın ilerleyen yaşını temsilen, yaşlılığa ve

umutsuzluğa dair kesitleri barındıran ikinci dönem eserler şiirsel bir dille kaleme alınır. Yazarın ikinci dönem romanları mevcut kitlesel sorunları dile getirmekle birlikte bireysel iç hesaplaşmaları da barındırır. Yazarın anılarından yola çıkarak dile getirmeye çalıştığı durumlar romanların bütünsel yapısına şekillendiren önemli bir olgudur.

Necati Tosuner'in ilk dönem ve son dönem romanları biçim ve içerik yönünden farklı özellikler taşısa da temelde benzer olgulara değinirler. Romanlarda genel olarak aynı tematik unsurlara yer verilir. İçeriğin değişmesi noktasında tematik unsurlar farklı formlarda karşımıza çıkar. İlk dönem romanlar yoğun olay halkaları neticesinde şekillenirken son dönem romanlar olay örgüsü dışında bireysel ve toplumsal olguların öyküsel dışavurumunu temsil eder. Yazarın altmış beş yaşından sonraki yaşantısının ürünü sayılan ikinci evre romanlar bireysel ve toplumsal kesitleri barındırması yönü ile farklılaşır. Yazarın her iki dönem romanları da yapısal ve tematik bağlamda sosyolojik ve psikanalitik eleştiri kuramına malzeme olabilecek unsurları barındırır.

Her yeni eserinin biçim ve içeriğinde yenilik yaratma gayesi güden yazar ilk dönem ve son dönem romanlarını bu gaye neticesinde şekillendirir. Mevcut yedi romanını yukarıda saydığımız özellikler ile donatan Necati Tosuner son dönem Türk romancılığının yenilikçi isimlerindedir. Yazar her bir romanını öncekinden ileri noktaya taşıma çabası ile ele alır. Şüphesiz bu çabanın ürününü eserlerin içeriklerinin çözümlenmesi bağlamında görmek mümkündür.

KAYNAKÇA

Aktaş, Ş. (1998). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*,3.Basım, Akçağ Yayınları, Ankara.

Alver, K. (2015). Türkiye’de Edebiyat Sosyolojisi Çalışmaları Üzerine Bir Değerlendirme, *Sosyoloji Konferansları*, 52(2), s.343-354.

Arseven, T. (2007). *Yazgıya Başkaldıran Yazar Necati Tosuner*, Salkımsöğüt Yayınları,1.Basım, Ankara.

Bostan, B.(2018), *Necati Tosuner’in Öyküleri Üzerine Bir İnceleme*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Gümüş, S. (2014), Sarsıcı Olmak İçtenliğe Dayanmalı,*Notos Öykü*, Sayı 45, s.60.

Haedens, K.(1961). *Roman Sanatı*, Varlık Yayınları,2.Basım, İstanbul.

Koç, Y. (2014). *Vedat Türkali'nin Romanlarında Şahıs Kadrosu*,Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi. SBE Türk Dili ve Edebiyatı Ana bilim Dalı, Aydın, s.54-92.

Kundera, M.(1989). *Roman Sanatı*, Afa Yayınları, İstanbul.

Moran, B. (2009).*Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Narlı, M. (2002). Romanda Zaman ve Mekân Kavramları, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (7) s.92-106.

Tosuner, N. (1996). *Düşünceli Olmak mı İyi Düşüncesiz Olmak mı?***Milliyet**,18.

Tosuner, N. (2005). *Yalnızlıktan Devren Kiralık*,2.Basım,Neden Kitap Yayıncılık, İstanbul.

Tosuner, N.(2011). *Bana Sen Söyle*,1.Basım, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Tosuner, N. (2011). *Sanıcı...Sanıcı*, 1.Baskı, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Tosuner, N. (2012). *Kambur*, 5.Baskı, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Tosuner, N. (2012), *Çıkmazda*, 1.Baskı, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Tosuner, N. (2013). *Susmak Nasıl Da Yoruyor İnsanı*, 2.Baskı, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Tosuner, N. (2013). *Elde Kitap*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul

Tosuner, N.(2016). *Çırpınışlar*, 1.Basım, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Tosuner, N.(2017). *Korkağın Türküsü*, 2.Baskı, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Tosuner, N.(2017). *Kasırganın Gözü*, 2.Basım, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

.

-İnternet Tabanlı Kaynaklar -

<http://www.gazetekadikoy.com.tr/genel/yazmak-karsiliksiz-bir-sevdaya-benzer-h5680.html> (Erişim tarihi 11.12.2018).

<https://books.google.com.tr/books?id=tepwDwAAQBAJ> (Erişim tarihi:11.12.2018).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : Gülaçar Dilan
Uyruğu : T.C
Doğum Tarihi ve Yeri : 01/05/1990-Özalp
Telefon : 0546 746 80 31
E-mail : dilan.ozkaplan@hotmail.com

Eğitim

Derece

Eğitim Birimi

Mezuniyet Tarihi

Yüksek Lisans Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yeni Türk Edebiyatı 2013-2019
Lisans Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı 2009-2013

Yabancı Dil

İngilizce

LİSANSÜSTÜ TEZ ORIJİNALLIK RAPORU

Tez Başlığı / Konusu:

23.05.2019

Neccati Tasuna'nın Romanları Üzerinde Bir İnceleme

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 112 sayfalık kısmına ilişkin, 27.05.2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin...intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 5 (..... % 65.....) dir.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç.
- Teşekkür hariç.
- İçindekiler hariç.
- Simge ve kısaltmalar hariç.
- Gereç ve yöntemler hariç.
- Kaynakça hariç.
- Alıntılar hariç.
- Tezden çıkan yayınlar hariç.
- 7 kelmeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

27.05.2019

Dilan Sültaş

Adı Soyadı, İmza

Adı Soyadı : *Dilan Sültaş*
Öğrenci No : *139201043*
Anabilim Dalı : *Türk Dili ve Edebiyatı*
Programı : *Yeni Türk Edebiyatı*
Statüsü : Y. Lisans Doktora

DANIŞMAN

Doç. Dr. A. Necati CANATAK

27.05.2019

ENSTİTÜ ONAYI

B. Karlı
UYGUNDUR

27.05.2019

B. Karlı
Doç. Dr. Bekir KOÇLAR

Enstitü Müdürü